

УЧИТЕЛЬСЬКЕ СЛОВО

ОРГАН
ВЗАЇМНОЇ ПОМОЧІ
Українського Вчителства

ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ — ЧЛЕНИ ОТРИМУЮТЬ БЕЗПЛАТНО.

Чекове конто в П. К. О. Варшава — 144.550.
Чекове конто в П. К. О. Відділ Львів — 500.956.

Адреса Редакції й Адміністрації: Lwów, ul. Jakóba Strzemię, 11/II.
Телефон: 4-59.

Членська вкладка в місяці квітні ц. р. виносить 4.50 зол.

КОНФЕРЕНЦІЯ

ДЕЛЕГАТИВ ВІДДІЛІВ В П. У. В.

згідно з ухвалою Конференції з 13 січня ц. р. відбудеться в понеділок 2 квітня 1934 р. в 10-ій годині в Львові в школі Шевченка, при вул. Мохнацького ч. 12 по такій програмі нарад: 1. Відкриття Конференції; 2. Відчитання протоколу з останньої Конференції; 3. Реферат „Про варстати праці”; 4. Реферат про реорганізацію „Фонду посмертних допомог”; 5. Реферат про „Стипендійний фонд”; 6. Реферат про „Емеритальний фонд одноразової допомоги”; 7. Біжучі справи і внесення.

Реферат про „Стипендійний фонд” надрукували ми вже в ч. 2-ому „Учительського Слова”; реферат про „Емеритальний фонд одноразової допомоги” в ч. 3-ому, а реферат про реорганізацію „Фонду посмертних допомог” в нинішньому, ч. 4. „Учительського Слова”.

Товариші делегати зволіять докладно перестудіювати повищі реферати й поробити такі висновки, що вможливили би зреалізування видвигнутих проєктів.

З уваги на те, до кожного питання, порушеного в рефератах, треба підходити дуже уважливо й брати під увагу: необхідність зреалізування даного проєкту, користь усіх членів і теперішню матеріальну спроможність членів, та фінансову спроможність Т-ва.

Ці всі справи треба би обмірковувати на підставі рахункового обчислення.

ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОПАГАНДА.

ПРОЄКТ ЗМІНИ ПРАВИЛЬНИКА „ФОНДУ ПОСМЕРТНИХ ДОПОМОГ”.*)

„Фонд посмертних допомог” існує від 1 січня 1928 року. Цей фонд не є обезпеченням на випадок смерти члена, тільки має виключно допомоговий характер. Введення в життя „Фонду посмертних допомог” попередила довша підготовча дискусія на сторінках „Учительського Слова”, та на Зіздах делегатів відділів. Ухвалення цього фонду було компромісом різних груп членів для ідеї взаємної допомоги.

Існування цього фонду треба назвати великим добродійством для рідні небіщиків-членів: він не раз осушив уже не одну сирітську сльозу. Посмертний фонд є також немовби цемент, що зв'язує з „Взаємною Помічю” чимало менше свідомих і байдужих членів, та є важним аргументом, що спонукує їх до точного плачення вкладок. У роках 1928—1930 число членів нашого Товариства постійно зростало, а число випадків смерти не доходило до 12 річно. В тім часі „Фонд посмертних допомог” придбав поважний запасовий капітал. Тоді здавалося, що й ті товариші, що оставали поза організацією, переконавшись про значні досягнення й доцільність праці В.П.У.В., приступлять до неї.

Життя показало, що ці сподівання дещо завели. В дальших літах (1930—1933) припинився доплив нових членів; стан членства організації постійно зменшується з року на рік. Меншає число старих членів через смерть, або перехід на емеритуру.***) Настали прикрі економічні обставини, що погіршили матеріяльне положення членів. Низьке матеріяльне вивінування вчительства зменшило його платничу спроможність та охолодило його ідейні починання й настрій.

В такій ситуації виринає перед нами питання дальшого існування „фонду посмертних допомог”.****) Можна його дальше втримати через: 1) збереження й постійне збільшування запасного фонду, 2) зменшення свідчень на рахунок фонду через скасування додаткових вкладок; 3) зменшення висоти посмертної допомоги й 4) охорону майна Товариства перед наслідками можливого заломання фонду. Отже перебудова „Фонду посмертних допомог” і доцільна зміна правильника під сучасну пору необхідна.

Бажаючи спричинити річеву дискусію на цю переважну для дальшого розвитку В.П.У.В. справу, на найближчій конференції делегатів Відділів, подаю під розвагу нові основи для перебудови „Фонду посмертних допомог”:

*) Цей реферат опрацював автор, що сам зголосився до нього на Конференції Делегатів 13 січня ц. р. Рівночасно Конференція доручила корреферат на цю тему т. Стельмахові; він виголосить його на черговій Конференції Делегатів дня 2 квітня ц. р.

**) Неточно, бо емерити не перестають бути членами Т-ва. — Редакція.

***) Нам нічого невідомо про загрозу дальшому існуванню „фонду посмертних допомог”. — Редакція.

1) „Фонд посмертних допомог” не є ніяким обезпеченням, тільки взаємною допомогою всіх членів для родини небіщика члена.

2) Час існування „Фонду посмертних допомог” тісно зв’язаний з існуванням Товариства В.П.У.В.

3) Висота посмертної допомоги залежить від числа членів, що виплачують вкладки на цю ціль.

4) Посмертні допомоги виплачує Товариство з чинного фонду.

5) З титулу участі в „Фонді посмертних допомог” не мають члени жадних прав до майна Товариства.

6) З огляду на вищезначені підстави, висота посмертної допомоги не може бути залежна від того, скільки літ належить член до Товариства.

7) Висота посмертної допомоги виносить 75% місячної виплати всіх членів на цей фонд. За підставу визначення висоти допомоги на кожний рік служить число членів з 31 грудня попереднього року.

8) 25% місячних виплат служить, як резерва чинного фонду на випадок, коли в році буде більше ніж 12 смертей. Додаткові теперішні виплати дуже непопулярні, головню серед молодших учителів, а також спричиняють чимало клопотів скарбникам відділів.

9) Висоту посмертної допомоги на рік 1934/35 означається на 1.500 зол. (75% від 2.000 зол.). Обниження висоти посмертної допомоги необхідне з огляду на щораз менше число членів та частіші випадки смерті.

10) Товариство не побирає вписового на „Фонд посмертних допомог”, що частинно є перешкодою при прийнятті нових членів.

11) З огляду на це, що молоді члени „Фондом посмертних допомог” мало зацікавлені, було би вказане, щоби вкладка на цей фонд для нових членів не була обов’язкова.

Така постанова дасть можливість молодим товаришам вступати в члени В. П. У. В. за оплатою зниженої вкладки. Старші члени, для котрих „Фонд посмертних допомог” є предметом найбільшого зацікавлення, повинні зрозуміти, що обниження висоти посмертної допомоги необхідне з огляду на приріст молодих членів.

Степан Литвин.

НА ШЛЯХУ ДО ЧИНУ.

(Дискусійна стаття на тему „варстатів праці”).

Від Редакції. — Вп. т. Тибінка прислав нам статтю на тему розбудови економічної діянки праці нашого Тов-а під повищим заголовком, у 4-ох частинах. Не маючи змоги помістити цієї наскрізь цікавої статті в цілості, ми пропускаємо перші три частини, хоча вони які цінні й цікаві, та друкуємо тут тільки четверту її частину, що обговорює конкретно завдання й обов’язки Б.П.У.В. як професійної організації українського вчительства, в сучасний момент.

Які ж кроки ставити нам, учителям, супроти назрілого вже питання безробіття кількох десятків учителів і доростаючих наших дітей?

Передовсім треба закинути думку збирання щомісячних нових вкладок від членів ВПУВ., щоби за них будувати варстатив праці.

Щоби заспокоїти голод праці чимало осіб народного вчителства треба би мільйонного фонду на закладання варстатів праці, а про зложення такого фонду нема мови тоді, коли саме задля вкладок годі притягнути решту незорганізованих учителів до Тов-а. Варстатів праці можна відчиняти й знайдуться фонди, коли будуть для них практично підготовані люди. Для кого будемо закладати варстатів, коли нема до них майстрів! Є лиш безробітні, що не мають практичного змісту до життя, ні практичного знання, бо були виховані на кандидатів до вчительського звання, або іншої бюрової праці. Посягати на майно нашого Тов-а, на котре склався дорібок передвоєнного й теперішнього вчителства, було би злочином супроти самого Тов-а й усіх його членів. Станова організація, як така, мусить мати матеріяльний ґрунт під ногами, бо коли б її його забрати — перестане вона існувати. Навіть хоча б у нас і був покладний гріш, то, коли нема абсолютної запоруки дохідности якогось інтересу, не вільно було б нам його вкладати, бо цей гріш, — це збірне майно, повірене членами проводові до певного й чесного вжитку. Наше Тов-о, чи пак його Головна Управа, не є на це, щоби на него спихати виконання всіх нових обов'язків і реалізування плянів, що їх викликали загальні світові події. Коли Тов-о виконує з успіхом обов'язки станового характеру, то воно вже сповняє своє завдання. Що ж торкається питання безробіття, то воно може, як верховний орган, сконцентровувати в рамках свого обсягу ділання всі хосенні заходи своїх діяльних членів і спішити в поміч загрозженим із цілою силою свого авторитету.

Клич: будування варстатів праці й марево майбуття наших дітей, реалізований у зазначеному вгорі напрямку, звільнить нас від мороки шукати ратунку в ухвалювані нових вкладок, продажі майна В.ІІ.У.В., закладанні буре і т. п. Клич творення власних варстатів праці остільки неправильний, оскільки в нас нема фахових робітників і майстрів для цих варстатів. Розуміється само через себе, що в даному випадку буде вільно нашому проводові фінансувати з фондів „Учительської Каси“, чи з окремих на те зібраних грошей, учительські варстатів праці, чи субвенціонувати невеликими квотами зі стипендійних фондів наших поворотців із закордонних варстатів. Сьогодні треба безумовно відкидати проекти, що нагадували б судьбу „Учительської Краєвої Спілки“.

Народне вчителство ледви чи може зачислити себе до середньо-заможного стану. Скрутне економічне й фінансове положення держави далось взнаки українському народньому вчителству через зменшення платень, скасування мешканевого додатку і т. п. Воно не є в спроможі дати своїм дітям повну середьо-шкільну й вищу освіту: але — зате може й повинно по відповіднім підготуванні — шукати в краю чи за границею для своїх дітей приміщення для практики. Ці, що мають покінчені середні школи, можуть шукати практики в фабриках і промислових фірмах. Інші найдуть приміщення в різних приватних підприємствах.

Треба взяти тут під увагу це, що сьогодні не можна числити

на платню від працедавця, як це було в передкризових часах, коли зайняті в підприємстві волонтери діставали вже від першого місяця служби платні. Тепер треба буде платити за вдержання й науку, бо наука всюди коштує. Але в дальших роках праці дістають практиканти бодай харч і помешкання даром. 15-літній практикант відбуває дволітню практику, коли за нього батьки платять; коли ж нічого не платять, то сидить і 4 роки. Відбуває іспит практиканта, а потім ще 3 роки працює як помічник майстра. При кінці складає іспит і дістає промисловий диплом, що управнює його відкрити й провадити самостійно варстат. Визволений майстер, із свідоцтвом у руці, буде великим вкладом у скарбниці розбудови нашого ремісничо-промислового життя. Ремісник буде фундаментом, на котрім виросте будівля української індустрії й торгівлі.

Перед війною в Чехах, Німеччині й Данії були наші практиканти, вчилися по фармах і господарствах. Треба нам тепер це знова відновити. Потреба зав'язків таких студій тим більша тепер, коли ми живемо серед обставин, де тяжко побачити Європу. Даймо нашим дітям спромогу пізнавати життя Європи, вчитися жити й працювати на зразок культурних народів. Наші заграничні практиканти нав'яжуть торговельні зносини з різними промисловими й торговельними фірмами, що дозволить нам унезалежитися від впливу чужих посередників.

Роли нашої організації в переведенні цього була б така: Всі зацікавлені в тім учительські родини, чи особи, прийшли б із конкретними матеріялами про вибір якогось фаху, персоналій учня і т. д., а річю нашого Проводу було б зшематизувати справу, підняти обізнану й метку людину, що мала б за границею прослідити терен і підшукати потрібні місця. Таксамо, як може наша молодь студіювати по різних школах за границею, таксамо може шукати науки в різних практичних підприємствах. Питання коштів такого посередництва можна полагоджувати шляхом умови між Проводом Товариства й інтересованими. Розуміється, що кошти поносили б батьки учнів.*)

Деякі посторонні чинники стверджують деякий занепад професійної й громадської праці серед народнього вчителства, закидаючи проводові, що він присвячує більше уваги економічним справам Тов-а, як духовим („Новий Час“, 1/3 1934). — Хто зна, може саме народньому вчителству судилося бути найактивнішими піонерами нової ідеї розбудови нашого майбутнього економічного, а за тим і культурного життя.

В Коломій, дня 10 березня 1934.

Василь Тибійка.

*) Ця думка остільки приманчива теоретично, оскільки практично не-реальна. Буди й до яких торговельних і промислових підприємств чи господарських фарм могли б ми висилати наших дітей на практику в Німеччину, Чехію або Данію, коли в тих народів і державах розпаношилося безробіття неменше, ніж у нас, і вони не в силі справитися з мільйонами своїх власних безробітних та підняти для них відповідні варстати праці. — Редакція.

ДО ПОШИРЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВАРИСТВА.

(Дискусійна стаття).

В останніх літах через господарську кризу зменшувало вже кількакратно платню народнього вчительства. В тому самому часі Т-во „Взаїмна Поміч” підсилювала значно свою діяльність. Установлено „Фонд посмертних допомог”, zaloжено „Учительську Касу”, а сторінки „Учительського Слова” заповнюються від деякого часу проєктами дальшого поширення діяльності Т-ва; отже в першу чергу ходить про „Стипендійний фонд”,*) „Варстати праці”, а в останньому часі виринув ще проєкт „Емеритального фонду одноразової допомоги”.

Щож оправдує ту розбудову діяльності Т-ва? — Чи може в тому часі наступило поглиблення зрозуміння потреби організованості українського вчительства, що воно на зменшення своїх платень відповідає готовістю до поношення більших матеріальних жертв у користь свого Товариства? Ні!... В тому ж самому часі раз-по-раз говориться про відпадання членів, про залягання з виплатуванням членських вкладок, про замирання життя в відділах, а на загальних зборах окремих відділів відзиваються чим раз частіше голоси за зменшення членських вкладок... Отже: з одного боку — поширення діяльності Т-ва — з другого — зменшення кількості членів! Чи ж не треба получить ті з явища зв'язком причиновості? Чи не виною того стану вельми шановні проєктодавці, що, не оглядаючися на тяжке матеріальне положення загалу членів і не перевірявши доцільності своїх замірів, заповнюють сторінки нашого органу що раз то новими проєктами, викликають нескінченні дискусії на різних загальних зборах та спеціальних конференціях, щоб завершити врешті їх ухваленням нових тягарів на членів і спричинити в результаті... зменшення членів Т-ва?!!

Мусять раз уже зрозуміти Шан. Ініціатори, що тільки такий може бути вислід їхньої праці, що вони, хоча в найліпшому намірі — роблять медвежу прислугу Т-ву. Бо щоб зреалізувати всі проєкти, що звідсіля як із рога обильності сипляться перед здивованими очима членів, треба вперед виховати членів-фанатиків, без найменшої дрібки критицизму; їх нині не має Т-во до диспозиції.

Мусить зрозуміти також і провід Т-ва, що жертви членів,**) неподиктовані необхідністю — не можуть вийти на користь Т-ва, а тільки здеморалізують членів, як деморалізується жовнір на фронті, коли бачить, що його жертва безкорисна.

Зілюструймо ті теоретичні розважування діяльністю Т-ва на одному, переведеному вже в життя відрізок праці. Маю на думці „Фонд посмертних допомог”. Перед приступленням до обговорення цього питання пригадаймо собі, що:

1. Ціллю нашого Т-ва — взаїмна моральна й матеріальна поміч членів;

*) Цей фонд не домагається окремих грошових свідчень від членів. — Редакція.

**) Але жертви членів для себе самих. — Редакція.

2. „Фонд посмертних допомог” — то не взаїмне обезпечення, але взаїмна матеріяльна поміч членів.

Отже виходило б, що все в найкращому порядку. Було б так, коли не входило б у гру питання доцільности цього фонду. Бо чи ж дійсно він такий доцільний?

Доцільний, оскільки ходить про допомогу родинам членів, що дійсно найшлися по смерті члена в критичному, безвихідному положенні. Не має найменшого сумніву, що такі випадки бувають. Одначе... дуже рідко. Буває це тоді, коли смерть члена приходить по довголітній хоробі, коли на лічення видано всі ощадності члена й затягнуто довги, або тоді, коли вмирає член перед вислуженням 15-ти літ ув учительському званні, отже не залишив рідні права до вдовиного чи сирітського забезпечення.

Таких випадків — дуже мало. Найчастіше буває так, що вмирає член старший, лишаючи рідні емеритальне забезпечення, оставляючи крім нього ще й деяке майно — рухоме чи нерухоме. Чи в тих випадках доцільно складати членам по 1 зол., щоб додати рідні, як премію за смерть члена рідні — 2.000 зол.?

Ще більшою несправедливістю є випадки, коли допомогу одержує не найближча рідня, але люди чи інституції зовсім посторонні, чужі.

Багато світла на обговорюване питання кинули б дані, совісно опрацьовані, про дотеперішню діяльність фонду з погляду доцільности, чи необхідности допомоги остальій по членові рідні. Не помилюсь мабуть дуже, приймаючи, що тільки в 25 випадках на 100 — поміч загалу членів для рідні була дійсно потрібна. Правда, й осталим 75-ти на 100 — поміч ця певно не зашкодила, але ж наша суспільність взагалі, а наше Т-во з-окрема, на такі люксові, неподиктовані необхідною потребою — дари не може й не повинні собі позволяти.*)

Не хочу порушувати цього питання з погляду деяких молодих членів, що те — мовляв — рідні старших членів по виплаті нераз 13 зол. — одержують повну допомогу в висоті 2.000 зол., коли не виключена можливість, що з постійним меншанням членів Т-ва — по яких 40—50-ти літах — молодші члени — по виплаті яких 500—600 зол. — „забезпечать” своїй рідні „допомогу” 50—60 зол. Не хочу цього питання розглядати подрібніше, щоби не викликати підозріння, що я тільки власні матеріяльні інтереси, а не добро Т-ва маю на оці.

Вертаю знов до питання, що зробити з тими 25-ти на 100, де поміч Т-ва необхідна... Пропоную затримати висоту членської вкладки місячної 3.50 зол. без додаткових однозолотових доплат. З 1 зол., що його дотепер виплачувалося на „Фонд посмертних допомог” для родин усіх членів — призначити 0.50 зол. на ті саме

*) Хоча воно так світло не представляється доля всиротілих родин, треба тямити, що це не „дари суспільности”, але взаїмна допомога, — себто, „ти мій, я твій родині”. — Редакція.

биймкові випадки необхідної допомоги — чи то перенесеним у стан спочинку членам, що не мають права до емеритури, чи то дітям-сиротам по таких членах, чи врешті рідні члена, що оставив емеритуру для рідні, але вона знаходиться в безвихідному положенні.

Осталі 0.50 зол. можна призначити або на педагогічні видавництва для членів, або на книжки для шкільних дітей — книжки, заапробовані шкільною владою, що в багатьох випадках були б першим зав'язком шкільних діточих бібліотек.

Згадані ділянки від деякого часу оцінює Т-во по мачошиному.*) Я певний, що загаль членів очікує від Т-ва поширення діяльності в тому саме напрямі, що влекшав би заводову працю нашому вчителству в школі і його позашкільну освітню працю.

Поширення діяльності Т-ва в науково-видавничому напрямі не внеможливило б при тім реалізування проєктів розбудови матеріяльних допомог членам. Належання до різного роду допомогових фондів треба б оставити добрій і вільній волі кожного члена. Якщо поміч необхідна, цілий загаль українського вчителства спішить із допомогою; якщо знова ходить тільки про поліпшення та влекшення життєвих умов — хай групуються в рамках нашого Т-ва окремі гуртки, що мають спільні інтереси, і творять собі різні фонди — „одноразових емеритальних допомог“, різні „варстати праці для вчительських дітей“, „фонди приданого для незамужніх учительок“, інші ще на поставлення собі хати і т. д. Добре подуманим зразком такого типу праці гуртка членів є недавно заложена при самбірському Відділі В. П. У. В. кооператива „Шовк“.

Отже не накидати інтересів одної групи вчителства на цілий загаль, бо ж загаль той здає собі добре справу з того, де кінчиться почуття гумітаризму та харитативного обов'язку Т-ва, а де починаються інтереси нечисленної тільки групи членів. Належне освіднення собі межі тих двох розумів для правильного розвитку Т-ва необхідне.**)

Гутиско турянське, 2. III. 1934.

Богдан Личковський.

*) Це помилковий погляд. — Редакція.

**) Містимо статтю т. Личковського без жадних змін, виходячи з того засадничого заложення, що „Учительське Слово“ є вільною й доступною для кожного члена трибуною для свободної виміни поглядів на найважливіші організаційні питання Тов-а. Але при тому зазначаємо, що ми не погоджуємося з поглядами шан. автора на питання дальших завдань та реорганізації „Фонду посмертних допомог“. Він, полемізуючи з деякими готовими вже уладженнями Тов-а чи новими проєктами, як нереальними, видвигає водночас із свого боку не менше нереальні проєкти педагогічних видавництв із кривою для „Фонду посмертних допомог“, або фантастичного започаткування „діточих шкільних бібліотек“ із фондів Тов-а. Повна реалізація завваг шан. автора внесла б у Товариство саме ті елементи організаційного розгону, що він їх у добрій вірі поборює. — Редакція.

„ЕМЕРИТАЛЬНИЙ ФОНД”.

(Дискусійна стаття).

Проект утворення „емеритального фонду” доцільний, побажаний; при дуже малих зусиллях і грошових вкладах можна його легко здійснити. Однак підхід до його зреалізування — по моїй думці — не повинен бути таким, як це т. Петрів у своїй статті гсдає. Поділ членів на групи А, Б, В, за високі вкладки в перших двох літах членства в тім фонді, опісля різні комбінації при виплаті емеритальної допомоги — це досить тяжке й над тим нема що дальше дискутувати.

Моя думка така, що „емеритальний фонд” треба покликати до життя на тих самих основах, що й „посмертний фонд”, із незначними змінами. Беручи під увагу, що смертність членів і перенесення на емеритури не бувають рівномірні, або іншими словами, що число членів, що переходять на емеритуру впродовж одного року, перевищує число смертей членів, тому і вкладка до „емеритального фонду” повинна бути вища від вкладки до „посмертного фонду”, та пропорційною до висоти тих допомог і скількості виплат, що припадають впродовж одного року.

Не маючи всіх даних, щоби цей проєкт „емеритального фонду” в подробицях опрацювати, пропоную: 1) Встановити висоту емеритальної допомоги на 500 зол.; 2) Місячна вкладка на ту ціль не повинна бути вища, як 1 зол.; 3) Внормування висоти платних емеритальних допомог у перших п’ятих літах існування фонду з застереженням творення резерв.

(Протягом першого року виплачувати допомогу в висоті 10-разової вплаченої вкладки т. є 120 зол.; в другому році — 15 разової вплаченої вкладки т. є 180 зол.; в третьому році — 20 разової вплаченої вкладки т. є 240 зол.; в четвертому році — 25 разової вплаченої вкладки т. є 300 зол.; в п’ятому році — 30 разової вплаченої вкладки т. є 360 зол.; а почавши від шостого року існування по 500 зол. — Тим чином зросли б резерви „емеритального фонду” при 2.000 членах до висоти 60.000 зол. + %).

4) Внормування виплат з „емеритального фонду” для тих членів В.П.У.В., що стали членами „емеритального фонду”, — а вже давніше перейшли на емеритуру. Чи при таких членах не заходила б необхідність підвищити допомогу з „фонду посмертного” е допомогу з „фонду емеритального”. 5) Членам Т-ва ВПУВ та учасникам „емеритального фонду”, по звільненні зо служби, виплачувати емеритальну допомогу на 50% нижче, тому, що зредукований перестав би бути членом і Т-ва й „емеритального фонду”. 6) Обов’язок виплачування вкладок до „емеритального фонду” лежить на всіх членах, без огляду чи дістав підмогу чи ні, аж до часу виступлення з членів Т-ва, чи смерті. 7) Надзвичайні доплати для втримання рівноваги резерв при більшій скількості перенесених на емеритуру зредукованих чи померших — у відповіднім відношенні до повищого — необхідні. 8) На випадок виступлення з членів Т-ва й „емеритального фонду” тратить член підставу до одержання доплог так із посмертного, як і емеритального фондів. 9) Надзвичайні

члени, оскільки заявили приступлення до „емеритального фонду” і виплачують вкладки, користають на підставах, поданих під 4). — Оттакі були би мої завваги при творенні фонду емеритальних допомог.

А. Метельський.

ВРАЖІННЯ Й ДУМКИ ПРО ВЧИТЕЛЬСЬКУ КООПЕРАТИВУ „ШОВК” У САМБОРІ.

„Беріть собі цей інтерес. Міг „Молодечарський Союз” розвинути в Стрию, може те саме статися з „Шовком” у Самборі.”

З цими словами позбувся в 1933 році „Сільський Господар” тої ділянки своєї праці, передаючи її проф. Филипчаківі. І так, як бездомному віддають те, що в хаті заваджало, щоби він ним, а не вони журилися, так і тов. Филипчак найшовся в тій самій ситуації. Отже взяв „Шовк” і привіз у Самбір, де пів року підшукував опікунів для безбатьченка. І не раз приходило йому на думку занести цей клопіт до „Бойківщини”, щоби майбутні історики й дослідники теперішньої доби могли оцінити діяльність господарської установи й ратунок її в кризі.

Добро народу, добро вчителства та добро самбірського Відділу В.П.У.В. піддали йому нову думку. Звернувся до товаришів-учителів. Молода енергія „старої дати” людини, зробила те, що ця „сирітка” найшла тепер правдивих і щирих опікунів у тих, що послужили своєму вірному товаришеві. Вони, все до жертв готові, народні вчителі, складають уділи й стають власниками нової кооперативи „Шовк”.

Маючи таке запевнення від товаришів-учителів, повів т. Филипчак справу далше. Підшукав вишколеного ткача й прийняв також ідейних та охочих до праці безробітних учительських дітей. Коли отримав від годівців, що їх сам вивчив, кокони шовкопрядки, відкрив „фабрику”.

З такими відомостями про ту кооперативу приїхав я дня 13 лютого у Самбір. Голова Відділу т. Сілецький дав мені змогу оглянути початкову, велику працю.

Першим моїм бажанням було побачити кооперативу „Шовк”, та познайомитися з розвитком „Учительської Каси”. В товаристві т. Стебельського зайшов я до „фабрики”. Сильний рух торговельного дня перепинював наш хід. Вкінці, по більше, як півгодиннім ході, ввійшли ми на невеличке подвір’я самбірського міщанина. Там у куті цієї площі ввійшли ми до безшильдової домівки. В дверях привитала мене наша молода товаришка, зредукована вчителька, донька вчителя на емеритурі, якій не пощастило перебрати варстат праці по батькові.

По короткій виміні слів, став я випитувати про все, що має зв’язок із шовком; при тім розглядався довкола. Побачив я ткацький варстат; нитки шовкопрядки дали вже більшу скількість цінної матерії. Під стіною, в поверхах стоять міхи коконів, а тут і там по-

ставлені коловоротки і прядільниці. Ввійшли ми до другої кімнати. Там при залізній печі, опалюваній трачовинням, стояло двоє, як я опісля довідався, безробітних учительських дітей, і в примітивній ринці гріли воду до $+95^{\circ}$ C, щоби в ній убити личику й розмотати її охорону. Стіл і ще декілька мешкальних предметів, доповнюють ціле владження тої першої нашої вчительської „фабрики”.

Коротка розмова з „управителькою та її персоналом” на тему калькуляції товару, обороту й недомагань, пригадала мені часи, коли то в подібних умовах учительство клало підвалини під будову нинішнього „Молочарського Союзу”. Тоді, небіщик нині т. Кліщ, учитель у Сулатичах, жидачівського повіту, перший, дійсний організатор молочарства, працював таксамо даром і розвивав нову ділянку, незнану в нас господарської праці. З ним працював також небіщик уже нині т. Захарів, що майже все своє життя віддав тій праці. Ті й багато інших учителів відійшли вже від нас, не знані майже зо своєї ідейної ініціативної праці. Вони давали безкорисно або за малою винагородою свою працю таксамо, як сьогодні працюють наші товариші й їх діти в „Шовку”.

І в тім саме моменті я перенісся думками в майбутнє. Не належу до фантастів, бо маю за собою літа й знання; але коли вже треба щось про нього сказати, то краще вже відложити, ніж себе і других обманювати!...

Налюбувавшись оптимізмом і жвавою працею управительки й робітників, та тими мовчаливими міхами, що їх зносили безкорисно голодні підгірські селяне своїми чорними руками до „фабрики”, для загального добра, з побажанням „до побачення” при моторових варстатах, я розпрощався з милими піонерами.

Поворотна дорога вела на збори до домівки Відділу. По дорозі пізнав я ще й вишколеного ткача „Шовку”. Всміхнений, вдоволений, що люди цікавляться ним та його працею, просив ще зайти й оглянути ту сотку метрів шовку, що він до них безупинно прямує. Короткий час до збору не дав мені можливості більше з ним про ту справу поговорити; ми розпрощались і пішли на вулицю Замойського, де вже зібране вчительство застановлялося над своїми організаційними справами.

На столі в учительській домівці лежала гарно зроблена краватка з шовку та більший шматок цієї дорогоцінної матерії; коло неї повно ниток. Тов. Филипчак подав мені більше цікавих подробиць про працю в кооперативі та про її долю від 1928 року. Найбільше градувало мене те, що „Шовк” має вже в своєму посіданні до 100 готівельників шовкопрядки й около десять мільйонів кількалітніх морвових дерев. Ці числа переконали мене про вагу хвилі.

По повороті до дому, розваживши ще раз бачене, дійшов я до деяких висновків.

Те, що є, не сміє пропасти; а так, як воно тепер є, не може дальше розвиватися. Отже до діла.

Ми, українські вчителі (льки), не повинні довго надіятися на дотеперішні наші варстати праці; не можемо й мріяти, щоби наші діти той сам хліб їли, що ми, хоча б ми, Бог зна, як працювали.

Тому в ім'я добре зрозумілого добра наших дітей, мусимо розпочате самбірськими товаришами діло взяти в свої руки. Ми мусимо подбати, щоби ті, що незадовго може приневолені будуть відійти від дотеперішніх варстатів праці, могли також найти її. Ми повинні масово приступити з уділами до кооперації „Шовк“, що чимскорше мусить перемінитися в моторову фабрику, бо інакше конкуренційно впаде. Розкинені по різних повітах, почнемо безпощадну боротьбу з вербою, та займемо її місце для морви.

В початках ту акцію мусить взяти в свої руки вчительство, через Відділи В.П.У.В. в кожному повіті. З часом кожний повіт прийме собі одного організатора й інструктора годівлі шовконрядки, що перебиратимуть сирівець від годівельників і висилами його до централі. Тим чином піднесемо добробут селянина та заперимо собі й нашим дітям добрі варстати праці.

Найближча конференція голов повинна б і над тою справою поважно подумати.

В. Котович.

ДИСКУСІЙНИЙ КУТОК ПРО ОРГАНІЗАЦІЙНІ Й УЧИТЕЛЬСЬКІ СПРАВИ.

ДО ПИТАННЯ КУЛЬТУРНОЇ ПРАЦІ НАШИХ ЧЛЕНІВ.*)

Мова є найважливішим двигуном духового розвитку й культурного поступу народу. Реальними клітинами, що керують життям і поступом народнього організму, як суспільної й національної одиниці, є його інтелігенція. Для того вся інтелігенція повинна найбільше дбати про здоров'я, чистоту й добрий розвиток рідної літературної мови. Та вже найбільшою відповідальністю лежить цей обов'язок таки на вчительстві. Освіта величезної більшості народу починається й кінчається на народній школі. Ті завдатки знання й культури, що дає народня школа, несе з собою дитина на все життя. Отже зерно знання й культури, засіване в народній школі, мусить бути дуже цільне, здорове й плідне. Головно зерно культури рідної мови.

Отже, вживаючи слів проф. д-ра Огієнка, треба сказати собі нашому народньому вчительству: „Перше навчися літературно говорити, а вже тоді виступай прилюдно і навчай“, та „не шкодь розвиткові літературної мови й вимови“!

Дуже розумне, актуальне й патріотичне становище популярного журналу нашого мовознавства „Рідної Мови“: „Соборна всеукраїнська літературна мова потрібна нам так само, як потрібен хліб несуцний, як потрібне повітря. Цю думку мусять глибоко зрозуміти всі, що творять нашу літературну мову, — школа (вчителі), преса, духовенство, взагалі — вся інтелігенція. Коли зміниться стан у Великій Україні і галицька книжка зможе вільно піти туди, що ж ми дамо тоді своєму знеможеному братові з того, чого він сам творити не в силі? Чи знову дамо йому непридатні підручники? (Як не

*) Закінчення статей під тим самим заголовком у чч. 2-ому й 3-ому „Учительського Слова“ з 1934-го року. — Редакція.

було в 1917 р. — Пр. Ред.). Настав уже час зрозуміти нарешті, що ціла інтелігенція наша мусить послуговуватися тільки всеукраїнською літературною мовою. Час настав уже зрозуміти аксіому інших народів: літературної мови треба добре вчитися, щоб знати її!"

Справу вивчання всеукраїнської літературної мови треба поставити на чого найважливіших національних завдань сучасної хвилі. Не можна оставити її добрій волі та ініціативі окремих одиниць. Цілий нарід, усі його шари повинні взятися до великої культурної праці, одного духового змагання. Там, де це можливо, треба творити гуртки нашого літературного мовознавства й спільними силами опановувати знання одної літературної української мови.

Де ж із географічних, територіяльних чи інших причин неможливе гурткове вивчання всеукраїнської літературної мови, треба братися до цього культурного обов'язку індивідуально. Треба студіювати пильно живу народню мову, читати найновіші твори української літератури, журнали. До найважливіших у цій ділянці належить безперечно журнал „Рідна Мова”, призначений для ширення знання нашого мовознавства, з-окрема знання нашої соборної літературної мови й одного українського правопису. Кожний український інтелігент, кожний свідоміший навіть селянин і робітник, повинен мати й пильно читати цей журнал. Що вчительство повинно стояти в першому ряді піонерів ширення літературної мови — про те зайво хіба ширше говорити. Воно саме, може як ніхто інший, повинно належати до найчисленніших передплатників та найпильніших читачів „Рідної Мови”.

Заохочую вчительство до масової передплати одинокого в Польщі наукового журналу нашого мовознавства — „Рідної Мови”, та популярно-наукового тримісячника „Бібліотека Рідної Мови”.¹⁾ Ці два журнали — це цінне й невичерпане джерело знання літературної української мови. Поза дуже цікавими теоретичними статтями на теми української літературної мови є в „Рідній Мові” три спеціальні відділи — „Рідне Писання”, „Рідне Слово” й „Граматика малої Лесі”. Це коротесенькі, дуже приступно писані, методичні статейки для „наших найменших”; отже фактично найцінніший дидактично-методичний матеріал для кожного народнього вчителя при навчанні української мови.

Праця над культурою рідної літературної мови повинна належати до найпліднішої ділянки діяльності кожного нашого члена й Відділу.

При цій нагоді ділюся зо шан. Читачами вісткою, що львівський Відділ нашого Товариства приступив до організованої планової праці над піднесенням культури нашої рідної мови, закладаючи „Гурток мово-й українознавства”. Думаю, що треба би й іншим Відділам зацікавитися цією справою.²⁾

Іван Юцишин.

¹⁾ Адреса обох видавництв: Warszawa, ul. Stalowa 25, m. 10.

²⁾ Гляди нинішнє число „Учительського Слова”, — Відділ — „З життя нашої організації”.

ОРГАНІЗАЦІЯ „БАТЬКІВСЬКИХ КРУЖКІВ”.*)

(Одна з ділянок громадської праці).

Про якусь плянову, суцільну співпрацю школи з домом у довоєнних часах у нас мало хто її думав. Дім і школа жили своїм окремим життям, часто-густо не розуміючи себе взаємно, а навіть заходили нерідкі випадки (особливо на нашому питомому ґрунті), що ці обі інституції відносилися ворожо до себе.

Діялося так переважно по наших селах. Та не місце в оцій статті шукати причин того з'явища; так воно бувало, так воно — нажалі — ведеться в деяких випадках ще й сьогодні.

Ці нездорові відносини на полі виховання молоді в довоєнних часах можна було ще до деякої міри виправдати. Школа розпоряджала тоді доволі тривкими та певними засобами, як матеріальної так і моральної натури. Вона не відчувала майже жадних недостач у цьому напрямі, була вивінувана в усі майже потрібні засоби, що дозволяли їй вести свою роботу більше самостійно, не оглядаючися на посторонню поміч інших чинників. То-ж і пліло тоді шкільне життя своїм власним, твердим руслом, нескаламучене жадними посторонніми допливами; найбільшою його журбою було хіба те, щоби школа мала забезпечену, правильну фреквенцію шкільних дітей.

Тут і приходило до „нав'язання порваних ниток” поміж школою й домом. Учитель старався особисто зустрічатися з батьками тих дітей, що або рідко коли вчачали до школи, або й зовсім у ній не показувалися; переговорював із ними, давав поради, напминав і грозив навіть. Ось і майже в цілості на цьому проявлялася отця спасенна „співпраця” школи з домом.

Та часи змінилися; змінилися й ми та життєві відносини з ними.

Велика війна принесла цілі гори лиха й нужди, що докучають нам і до нині. Вона глибоко вжерлася своїми наслідками в незаговні ще й до сьогодні рани окремих шарів суспільства; а вже найбільшої шкоди нанесла нашим дітям, тим саме дітям, що то при нормальних відносинах втішалися звичайно своїми повними правами, користали зо всіх привілеїв і вигод, що дитині належаться. Тепер прийшлося цій дитині нарівні з батьками ділитися всіми недостачами й невгодами, розуміється, з великою шкодою як для свого фізичного, так і не менше й духового розвитку.

Отця незавидна доля, що припала новоєнній дитині та над якою почали пригадумуватися всі люди доброї волі, а перш усього виховники-педагоги, стала без сумніву спонукою до заради й відхилення, або бодай злагіднення лиха.

*) Містимо статтю т. Михалевського в порядку дискусії, викликаной статтею т. Юцишина „Одна з ділянок позашкільної праці вчительства” в ч. 3-ому „Учительського Слова” з березня ц. р. При тому висловлюємо сподівання, що в цій дискусії возьмуть живішу участь і наші товариші, що працюють у нижче організованих сільських школах. До цієї дискусії дуже їх запрошуємо. — Редакція.

В першій мірі відповідні чинники звернули більшу увагу на шкільну мелодь. Її поведення, психічне її наставлення, ба навіть її зовнішній, фізичний вигляд полишали багато до побажання. Появилися численні статті на цю тему в різних педагогічних журналах і часописах, що накликували поспішати дитині з помічною рукою, подавали часто доцільні проєкти, обговорювали їх усебічно, вказували на необхідність співпраці в цьому напрямі ширших кругів суспільства.

І школа не могла тепер оставати позаду. Її агенди поширилися; праця вчителя стала складніша й тим самим більше вимагала сил. До цього всего й шкільна влада почала ставити до вчителя, отже й тим самим до школи, більші домагання. Вона вимагала, щоб учитель більше зблизився своєю працею до батьків своїх учнів, щоб укупі з ними міг цю працю доцільніше та з більшим хісном для завдань школи переводити. Така була, на мою думку, генеза так званих „Батьківських Клубів” по наших школах.

Що така суцільна, всебічно обдумана й розумно поведена співпраця школи з домом сьогодні, особливо по наших школах, безумовно й беззастережно потрібна, на це не треба аж доказів.

Організація „Батьківських Клубів”, головню по наших сільських школах поійно в пеленках. Повстають вони покищо тільки випадково, то тут, то там, залежно від меткості окремих учителів, від більше чи менше сприятливих місцевих відносин.

Чималі труднощі та перепони приходитьсь поборювати нашому вчителству при закладанні таких клубів. Бідніші мешканці наших сіл, так дуже нечутливі на цього роду встанови (вони-ж вимагають із їхнього боку все таки деяких матеріяльних жертв); в них звичайно мале розуміння вартості спільної праці. Дальше, чималою перешкодою буває й обставина, що чимало дехто з наших товаришів сам не дуже то докладно визнається в цій роботі та не здає собі ясно справи, як до цієї роботи забратися. Одначе добра воля й охота, свідомість справи та тверда постанова переборюють усі труднощі.

Підготовку й організацію „Батьківського Клуба” треба перевести в доцільний спосіб.

На засіданні Педагогічної Ради переходить постанова заложення „Батьківського Клуба” при школі. В тій ціллі впродовж деякого часу скликає управитель школи батьків та опікунів шкільних дітей окремих клас на сходи́ни й тут обговорює з ними ціль, потребу й хосен „Батьківського Клуба”. Реферує справу на таких класових сходи́нах звичайно виховник класи.

Коли вже батьки познайомлені зі справою, наступає організація класового клубка, що дістає назву „Класового Патронату”. Цей вибирає собі старшину. Подібно переводиться організацію в усіх інших класах. „Класові Патронати” стають потім клітинами повного, головного „Батьківського Клубка для цілої школи.

По виборі старшин у „Класових Патронатах” у всіх класах школи скликає їх управитель школи разом на спільні сходи́ни й те-

нер творять вони нову організацію, що стоїть понад „Клясовими Патронатами” та називається „Батьківський Кружок”. На цих сходинах старшин „Клясових Патронатів” вибирають вони зпоміж себе головну старшину „Батьківського Кружка”.

Ось так представляласяб організація „Клясових Патронатів” та „Батьківських Кружків” із технічного боку. Прийшлосяб ще подбати про те, що є властивим завданням організації, тоб-то про її внутрішню працю, налагодження окремих її ділянок, визначення сходин і засідань окремих секцій та старшин, обдумання відповідних рефератів для освідомлювання батьків у виховних питаннях. Але це все вже залежить від організаційного хисту та зарадности самого вчительства.

Годиться не забувати також і про те, щоб усі батьки як найдокладніше пізнали зміст правильника, що налагоджує працю в кожному товаристві.

Вчительство має все пам’ятати, що й при цього роду праці мусить бути захована прямолінійність; воно дбатиме про те, щоб при співпраці школи з домом панували тільки щирість і взаємне довіря, щоби повага обох установ ніколи не була захитана та щоб учительство на кожному кроці затримувало в своїх руках вплив на хід справ і не далось підпорядкувати „Батьківському Кружкові”.

„Батьківський Кружок” мусить знов дбати про тісний і чинний зв’язок із своєю школою. Не може він творити якоїсь окремої, ні від кого незалежної правної одиниці, що організується автономічно поза школою, але мусить він творити внутрішньо-шкільну організацію, приналежну виключно до школи, що живе її життям і помирає її ціллі й почини. *)

Іван Михалевський.

*) До своєї статті додав т. Михалевський і зразок правильника „Батьківського Кружка”. Цей правильник ми надрукуємо в одному з чергових випусків „Шляху виховання й навчання” разом із Статутом „Батьківського Кружка” при 7-клясовій народній школі ім. М. Шашкевича в Львові. В цій нашій постанові грає роллю сподівання, що хтось із шан. товаришів, що працюють у нижче організованих сільських школах, захоче взяти участь у дискусії й подасть із свого боку відповідний проект організації „Батьківського Кружка” при нижче організованій сільській школі та опрацює водночас і проект зразкового правильника чи статуту для такого кружка. — Редакція.

3 ЖИТТЯ ЧУЖИХ УЧИТЕЛЬСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ.

УКРАЇНСЬКЕ ВЧИТЕЛЬСТВО НА ЗАКАРПАТТІ.

З лютневого числа „Учительського Голосу” (ч. 2), органу „Учительської Громади” в Ужгороді, довідуємося, що ця наша по-сестра має 1246 членів та об’єднала вже в своїх рядах 90% усього організованого вчительства на Закарпатті. Ця частина української етнографічної території має теєпр 490 українських шкіл із 1823 клясами; в них дістає виховання в українській мові 92.706 дітей. Усіх „герожанських” (у Галичині перед війною т. зв. „виділових”) шкіл

із українською мовою навчання є тепер 16 зо 105 класами й 4496 учнями.

Наші товариші (кп) на Закарпатті мають свої клопоти. Боряться проти наміреного урядом зниження вчительських платень. Передова стаття подає нарис бюджету вчителя, батька 5-членної родини, з платнею 1500 Кч. у місяць і з цього нарису виходить місячний дефіцит 460 Кч. Є там також учительські платні по 700, 900 Кч. у місяць (1 Кч. = 0.22 зол.). Боряться проти наміреного звільнення зо служби вчительок, дружин учителів. Пишуть: „Учительство знає, що держава викидає тяжкі мільйони для високих та багатих урядників, що крім своїх сталих зайнять мають десять побічних, а з них черпають не менші доходи, як із головного зайняття. А скільки є пенсіонованих генералів і високих достойників ще з австрійської армії, що побирають сотні й сотні тисяч пенсій?... Погляньмо тільки, скільки на Закарпатті мадярських, чеських та русофільських часописів живе з державних грошей?”

Організація взиває вчительство до позашкільної праці й добуття політичного впливу в громадянстві, що примусить ворожих для вчителства політиків числитися з його домаганнями.

З інших статей довідуємося про штучно підтримувану впливовими чинниками москвофільську недугу на Закарпатті, що виявляється між іншим переслідуванням українського вчителства інспекторами-русофілами при кваліфікуванні вислідів учительської праці. Але вчительство має право оборонятися „скаргами проти кваліфікації”, вношеними до кваліфікаційної комісії II-ої інстанції при шкільному рефераті (вищий шкільний уряд).

І ще одна русофільська цвітка. — Москвофіли-професори середніх шкіл усякими негідними способами здавлюють стихійно нарастаючу українську національну свідомість молоді. Стаття наводить 10 зразків грубо деморалізаційних „педагогічних” методів цих закарпатських педагогів, які що правда не є одиноки на земським глобі. Родиться „загострена ненависть між професором та учеником”. Але ця метода осягає противні наслідки, „витворює сильних, характерних одиниць, що вступають до життя загартовані, певні себе й своєї вартості”.

Йде боротьба за фонетичний правопис. „Учительська Громада” надіється, що „організоване вчительство Закарпаття виступить (у цій справі) на арену явно і в скорому часі переведе порядок так у викладовій мові, як і в правописі. І так зліквідується тут „язиковий вопрос”, бо „один народ мусить мати одну мову й один правопис!”

Сатира п. н. „Целібат” дотепно вказує „перспективи наміреного целібату вчительок” „А це хоче діятися в державі Масарика, батька етично-морального виховання!” — каже інша стаття.

Гарна є стаття про „Пласт і вимоги модерної школи”.

НАСТРОЇ СЕРЕД ПОЛЬСЬКОГО ВЧИТЕЛЬСТВА.

Перші місяці 1934 року зазначилися великим поденервуванням серед учительської маси в Польщі. Факт матеріального обідіння вчительства, що опинилося під оглядом вивінування нижче платень капраля та постерункового, розбурхав учительські маси та змусив їх подумати про оборону.

Дотепер життя вчительства — так індивідуальне, як і вчительських організацій — плило спокійно в своєму руслі, вижолобленому за добрих часів, за доброї політичної та господарської кон'юнктури. Вчительство, перевантажене працею в школі й поза школою, — здавалось би — не мало часу думати про себе, про свої особисті та станові справи. За маси думав провід, думали вибранці, що стояли на чолі станової організації, а маси зо самозабуттям тягнули важкий плуг, орючи освітній переліг. Навіть деякі погіршення правного становища вчительства, як зміна прагматики в 1932 році (на гірше), не викликали значнішої реакції серед учительської маси. Ізза навалу праці насправду не було на це часу.

Аж ось прийшов 1 лютого 1934 року. Вже ціле чвертьріччя, що його попередило, міцно хвилювало вчительською громадою; але всетаки тоді були ще якісь надії, все ще здавалося, що воно так погано не буде, що ще дещо зміниться й до крайности не дійде. Але тільки здавалося... Надії завели й загрози стали дійсністю. Бо чому ж би так не мало статися?...

Погіршення суспільного й господарського положення вчительства приходило етапами. Піддано найперше вчителя під догляд і залежність від політичної адміністрації, змінено на гірше прагматику, а вкінці завершився цей процес ослабленням матеріального стану вчительства, що й так уже був досить поганий. Так прийшов 1-го лютого, а з ним і новий закон про вивінування вчительства, що викликав стільки нарікань, потрясень, а нерідко й сліз. Найболючіше відчували його ці зноміж учительства, що мають на вдержанні родину. Нове зачислення до груп причинилося до цього, що не один учитель мусів уже в лютні відібрати дитину зо школи в місті та „перегрупувати” її до домашнього безчинного життя на селі, бо нема чим платити за школу й за вдержання в місті.

Першого лютого вчительство дуже болючо відчуло, що приніс йому цей новий закон. Але ще гірше огірчення прийшло з днем першого березня, коли то прийшли перші аванси. Дехто — може й слушно — називає ці аванси тут у Польщі „дикими”. Бо ж як зрозуміти н. пр. такі факти: учитель, що має 30 літ, чи навіть 45 літ служби (автентичне!), перейшов до VIII групи, а його товариш (у цій же школі), що має 23 роки праці, авансував до VII групи; або вчитель, що має 23 роки праці, поміщений у IX групі, а його товариш (ув одній школі), що працює семий рік, має також IX групу. Таких, ба ще й гірших прикладів можна наводити сотнями.

А мені всетаки здається, що тут нічого „дикого” нема. Це добре мабуть передумані потягнення. Щоби ступити вістря боротьби вчительства за свій матеріальний стан, має воно нині вже кість

незгоди в формі незрозумілих авансів. Це викликало в учительських рядах непорозуміння, а то й ворогування. Відразу появилось дві категорії вчителства: ліпші (авансовані) й гірші. Авансований товариш боронить нового закону, бо він на ньому виграв і цим самим не може стати на боці покритого. Наступає роздвоєння сил — а роздвоєння все несе ослаблення. Несконсолідований гурт нікому не страшний.

Але й тут не обійшлося без парадоксів. Є й такі, що твердять, що оцей закон саме причиниться до сконсолідування вчительських сил у боротьбі за кращу долю. Так твердять провідники польського вчителства. Чи ж можуть сконсолідуватися ці, що виграли, з тими, що програли? Чи їм по дорозі?

Недавно довелось мені побувати на одному загальному зборі повітового відділу організації польського вчителства. Там найкраще можна було пізнати, який настрій панує тепер серед мас польського вчителства. Попередніми роками на такому зборі було 150—200 вчителів (на близько 400 осіб у повіті). Тепер не було повної сотки. Значить, зацікавлення організацією, що не зуміла оборонити своїх членів перед ударом, паде. Ввесь час на зборі була дуже душна атмосфера. Сипалась буря гострих протестів не тільки проти самого закону, але й проти провідників учительства, що не вміли чи не хотіли поставити рішучих домагань. Падали рішучі домагання, щоби теперішній головний організаційний провід уступив місця новим людям, що не будуть гнути спини перед ніким. Теперішній провід — кажуть — хочаби для приличности повинен був податися до димісії. Але він цього не зробив — говорили далше — бо не розуміє нужди вчительських мас, а це тому, що всі члени проводу мають забезпечення, а новий закон нікого з них не скривдив та навпаки, поліпшив їх матеріяльне становище.

Дійшло до цього, що вже починають появлятися заклики (також і в місцевій пресі), щоби масово виступати з організації, розв'язувати організаційні клітини, а навіть назвали на зборі один повітовий відділ, що вже розв'язався. Цілий час у дискусії ніхто не почув ні одного голосу „за“, тільки все „проти“. Не було кому боронити витвореного стану, крім членів Управи. Всі сиділи тихо, бо не мали аргументів на оборону. Дуже в прикрому положенні був делегат Головної Управи організації, що досить обережно хотів дещо простувати, але не находив на це переконуючих слів. Подивляти треба, як це так несподівано прокинулося вчителство та мужно доматалося направи невідрадного стану. Грімко звучали слова, що вчителство не дозволить більше себе обманювати й, хоча би в нужді прийшлося свій вік коротати, воно не дозволить торгувати своїм характером, — своєї душі не продасть. Хто знав чим пахнуть у теперішніх відноснах такі виступи, цей мусить признати, що в цьому було багато відваги наших товаришів-поляків.

Що ж ми можемо сказати на це все, що ми можемо зробити в витвореній ситуації?... Разом із іншими й ми покриті, може навіть у більшій мірі. Але ми в цьому „щасливому“ положенні, що

між нами нема „диких” авансів, бо нас усіх одною міркою міряють. А якщо хтось буде вирізнений, то йому з певністю ніхто не позавидує. Зрештою аванси прийшли в нагороду декому, за деякі заслуги, а в нас приходить звичайно тільки далека транслокація, а не аванс. Протести наші також не допоможуть нікому, бо з нашим голосом ніхто не числиться. Ми можемо тільки зареєструвати факт покривдження вчительства за його важку працю, та що ми солідаризуємося з усіма покривдженими в новій ситуації. Поза цим можемо сміло свою енергію спрямувати в інший бік — у бік якоїсь корисної, творчої праці.

І. Біденко.

ЖАЛОБА В ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЛЬСЬКОГО ВЧИТЕЛЬСТВА Z. P. N.

Організація польського вчительства Z. P. N. понесла цього місяця велику й болючу втрату. Вмер у Варшаві 5 березня ц. р. довголітній член Головної Управи і заступник голови Z. P. N. Юліян Котвіч-Смуліковський, знаний бойовик за вчительські ідеали, визначний польський громадянин, видатний учитель та освітник, проживши неповних 54 літ. Його похорони в дні 8 березня ц. р. в Варшаві, були величавою маніфестацією на честь праці й заслуг народнього вчителя, що саме тою працею вибився на найвищі суспільні достоїнства в своєму громадянстві. Найвищі державні достойники явилися на похороні особисто, виголошували промови, а сам Президент Держави вислав Дружині Небіщика листи спочуття. Наша „Взаїмна Поміч” вислала такі ж листи польській становій організації, а Управу В. П. У. В. репрезентував на похоронах т. посол Великанович, щоби задокументувати нашу пошану для пам'яті Небіщика, якого пам'ятає наше вчительство з його жертвенної співпраці в довоєнних часах на терені Галицького Виконавчого Комітету Вчителів, що вів спільну боротьбу за вчительські громадянські й професійні права.

З ЖИТТЯ НАШОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

Учительська Делегація в Кураторії Л.Ш.О. — З уваги на те, що Міністерство Освіти проектує видання окремих програмів навчання для шкіл національних меншин, — наша організація, згідно з постановою § 4, точка 16, свого статуту, — спільно з організацією вчительства середніх шкіл „Учительською Громадою”, приступила до опрацювання проекту програмів навчання для українських народніх шкіл і гімназій, що в дні 19 лютого 1934 р. відпоручники тих організацій, т.т. Лілик, Зелений і проф. Радзикевич, на спеціальній аудієнції, подали до відомо п. Кураторові Л.Ш.О. Цей проект є на викінченні й на днях предляжиться його Шкільній Кураторії та Міністерству Освіти до використання.

Меморіал про українське шкільництво й учительство в Міністерстві Освіти. — В дні 22 лютого 1934, тов. Великанович зголосив у Міністерстві Освіти меморіал у справах шкільництва для українців, громадян Польщі, у якому з'ясував такі головні питання:

1) Зміну закону з липня 1924 в справі викладової мови в державних школах та організації народного шкільництва; 2) Середні школи та ліцеї з українською викладовою мовою; 3) Середні фахові школи; 4) Високі школи, а зокрема оснування українського університету в Львові; 5) Дошкільні заведення; 6) Доповнюючі фахові курси; 7) Програми навчання, та шкільні підручники; 8) Апробата книжок, лектура та бібліотеки для шкіл; 9) Шкільна адміністрація; 10) Шкільні будинки.

Не будемо переповідати цілого меморіалу; подамо тільки ту частину, в якій автор говорить про шкільну адміністрацію й учительство.

Автор виходить із того становища, що найгірші закони стаються менше дошкільними, коли їх виконують совісні люди, та найкращі закони можуть нанести шкоду, коли лиха людина схоче ці закони інтерпретувати на свій лад. — По думці автора, виконування шкільних законів є в руках шкільної адміністрації — і тому прикладає велику вагу до цієї діяльності. При обговорюванні адміністрації заважає він, що шкільна адміністрація втратила свій громадянський характер, та перейшла вповні на бюрократичну, урядничу систему. В усіх інстанціях рішають одиниці — а українське громадянство не має жадного майже впливу на шкільну адміністрацію.

Тому домагається окремого українця-референта для українських шкіл у Міністерстві, признання окремих українських секцій у кураторіях, та шкільних інспекторатах. Зокрема велику вагу прив'язує до чинностей повітових інспекторів, що на протязі останніх десяти літ вели політику для українського шкільництва невластиву — політику, по якій число українських шкіл у межах польської держави звели до цифри 123, (як те стверджує офіційна статистика, видана в 1933 р.). З тих причин ставить вимогу, щоби про українську школу рішав інспектор-українець.

Велику частину меморіалу присвятив тов. Великанович справі народного вчителства. — Тому, що ця справа буде цікавити наших товаришок і товаришів — то найважливішу її частину переповідаємо в цілості з меморіалу — а саме:

„Учительство відіграє одну з найважливіших ролей у керуванні народнім шкільництвом. Воно зустрічається безпосередньо з суспільними масами. Воно формує молоду душу дитини — вчителство сповняє найвищу цивілізаційну місію. Такт учителя, його знання й характер можуть принести величезний хосен для громадянства, а невідповідне поведіння вчителя з дітьми та громадянством, може спричинити ще більші шкоди.

Стоїмо на засадничому становищі, що вчителем народньої школи повинен бути член тої самої національності до якої належать діти. В школах, де є діти національно мішані, може бути вчитель іншої національності, як більшість дітей, але тоді він мусить поправно знати мову, віру та звичаї населення, а також відзначуватися як найбільшою толеранцією до дітей іншої національності від учителя.

На теренах, заселених українською більшістю, прибуває щораз більше вчителства чужої національності та відходить із різних причин українське вчителство. До українських шкіл дістаються нерідко вчителі, що зовсім не знають української мови та вчать її щойно від шкільних дітей; пізнають від неї народні звичаї, віру, обряд. Така політика шкідлива для обох сторін і ця система повинна зникнути зо шкільної адміністрації.

На українське вчителство впадає чимало кривд при обсаджуванні службових посад — тимчасових, сталих і керівничих місць. Не може воно також розвивати визначнішої громадянської праці, в ділянці позашкільної освіти; тут і законодавство і практика шкільної адміністрації та політичних чинників грають свою роль.

Все українське вчителство з західних земель Польщі треба безумовно повернути на рідну землю. Не є це правда, що українське вчителство всде антидержавну політику, навпаки від першої хвилі польської державності, від 1919 року воно ставилося все позитивно до державної влади і виконувало совісно свої обов'язки.

Положення українського вчителства в приватних школах ще тяжче, ніж учительства в державних школах. Маємо на те дуже багато сумних при-

кладів. Каприс старости чи постерункового вистане нераз, щоби відмовити вчителєві свідоцтва лояльности та загородити йому шлях до педагогічної праці. До закону про шкільний устрій треба би ввести окремі приписи про умови видавання свідоцтв лояльности й означити виразно умови, потрібні до видавання таких свідоцтв.

ДИРЕКЦІЯ В. П. У. В.

Висота членської вкладки в місяці квітні ц. р. — З огляду на четвертий уже випадок смерті по 15 березня ц. р. включно розписує Дирекція, згідно з Правильником „Фонду посмертних допомог“, додаткову вкладку до цього фонду на місяць квітень ц. р. — Тим чином членська вкладка на місяць квітень ц. р. виносить для всіх членів 4.50 зол.

Управи Відділів допильнують із свого боку, щоби всі їх члени виконали совісно цей розпорядок.

Обіжник в справі Загальних Зборів Відділів В. П. У. В. — Дирекція взиває всі ті Відділи В. П. У. В., що з якихнебудь причин не відбули ще своїх Загальних Зборів, зробити це невідклично по 15 травня ц. р. включно. Звідомлення з Загальних Зборів треба негайно вислати Дирекції в двох однозвучних примірниках.

Обіжник в справі книжок, випозичених із „Центральної Педагогічної Бібліотеки“ В. П. У. В. — Дирекція взиває всіх членів Тов-а, що мають у себе книжки з „Центральної Педагогічної Бібліотеки“, повернути їх безумовно до 15 травня ц. р. включно. Дирекція не висилатиме до того часу письмєнних пригадок інтересованим членам, щоби не спричиняти Тов-у зайвих видатків.

По 15-ому травні ц. р. висилатиме Дирекція поручені письмєнні пригадки й обтяжувати коштами переписки рахунки членських вкладок інтересованих членів.

Обіжник Дирекції в справі статистичних дат про допомогів фонди. — В ціллі зладження перегляду ділання допомогів фондів (підручних кас) Відділів і дальшої розбудови цієї ділянки владжень „взаїмної помочі“ просимо всі Управи Відділів по можності найскорше й докладно дати Дирекції Т-ва звідомлення по таким питанням:

1. Коли оснований у Відділі допомогів фонд (підручна каса).
2. З яких фондів основано підручну касу (висота щомісячних вкладок на підручну касу, кілько членів і як довго їх платили, який це був приблизно відсоток загалу).
3. Цифрові дані про зріст цього фонду по кожнім році існування Каси.
4. Засади орудування фондами Каси й видавання допомог (себто правильник Каси або замість нього обов'язуючі постанови в справі влат і виплат ощадностей, висоти допомог, рат сплати і пр.).
5. Розміри дотеперішньої помочі членам (кілько окремих осіб користало з допомог, по кілько разів, кілько ще ні разу не користало).
6. Як сплачують члени видані допомоги (кілько членів і на які квоти завели довіра або з інших причин не сплатили довгів; які квоти пропали).
7. Хто і як завідує Касою, де приміщена кожночасна готівка і як висока вона буває.
8. Всякі інші висновки з дотеперівніх успіхів праці, практичні завваги й поради для других Відділів; також думки про потрібні зміни.

Обіжник в справі Квєстїонара, розісланого з 4-ою книжкою „Шляху“. — На днях розіслала Дирекція Тов-а з 4-ою книжкою „Шляху виховання й навчання“ за 1933-ий рік „Квєстїонарі“ в справі різних статистичних дат, потрібних Товариству при опрацюванні різних проєктів на розбудову Товариства.

Дирекція прохає всіх Членів Тов-а виповнити точно ті квєстїонарі й повернути їх Дирекції не пізніше 30 квітня ц. р. Управи Відділів у свою чергу повинні допильнувати, щоби їх члени вив'язувалися солідно й у пору з цього завдання.

На днях дістали Управи Відділів ще додатково по кільканацять примірників Квестіонара для зібрання потрібних дат про тих українських учителів (ок) у їх повітах, що не були ніколи членами Тов-а, або були, а нині остали поза нашою організацією. Управи Відділів подбають, щоби інтересовані точно виповнили й повернули їх Дирекції Тов-а через приналежні Відділи таксамо по кінець квітня ц. р.

Обіжник Дирекції в справі вплачування членських вкладок. — Дирекція Т-ва ВПУВ. пригадує Управам Відділів, що висилку виказів і зібрані членські вкладки належить пересилати кожного місяця кожночасно. Обрахування зібраних вкладок на виказах і висилання квот чеками треба переводити згідно зо сумою, поданою в виказах.

Перетримування виказів і членських вкладок наражує членів нетільки на стримування висилки їм видавництв Т-ва, але й позбавляє їх права користування зо свідчень Т-ва. В інтересі самих членів є вирівнати всі залеглисті по кінець кожного року якнайскорше.

Емеритів, що в часі чинної служби не належали до Т-ва, не можна приймати до організації та побирати від них членських вкладок без попередньої згоди Головної Управи.

Не можна побирати членських вкладок без згоди Головної Управи також і від тих членів, що залягають у членських вкладках більшими квотами. Такі члени обов'язані зложити наперед письмемну заяву, що залегли членські вкладки вплатають ратами на протязі кількох місяців, а біжучу членську вкладку вноситимуть точно кожного місяця.

Виплати з „Фонду посмертних допомог“. — В останньому часі виплатило Тов-о з „Фонду посмертних допомог“ посмертні допомоги в повній висоті, передбаченій правильником, по відрахуванні коштів адміністрації — 1) Цюпраковій Іванні, дружині по бл. п. Цюпракові Івані, управителеві школи в Кутах Старих і 2) Косович Ользі, сестрі по бл. п. Косович Марії, вчительці в Підгайцях.

ВІДДІЛИ В. П. У. В.

б) Відбули збори і сходини.

Львів. — Дня 11 березня ц. р. відбулися ширші товариські сходини членів львівського Відділу В. П. У. В. в прив'язі 22 членів по такій програмі нарад: 1. Відкриття наради; 2. Відчитання протоколу з останніх сходин; 3. Активізація Допомогового Фонду при Відділі; 4. Активізація „Гуртка мово-й українознавства“ при Відділі; 5. Навчання української мови в 2-ій класі нижче організованих народніх шкіл; 6. Біжучі справи і внесення.

Не вважаючи на несприятливу погоду, явилися члени в досить поважному складі, щоби залагодити позитивно організаційні почини — заснування „Допомогового Фонду“ та „Гуртка мово-й українознавства“ при львівському Відділі. По короткій доповіді й дискусії ухвалено два правильники — для „Допомогового Фонду“ й для „Гуртка мово-й українознавства“. Цікава була доповідь, та ще жвавіша дискусія про „навчання української мови в нижче організованих народніх школах“. В зв'язку з наукою української мови в школі виникло питання нових шкільних програмів для українських шкіл, нових підручників, української літературної мови й одного для цілого народу правопису. В дискусії виявили члени велику цікавість до питань мово-й українознавства та прохали управу Відділу влаштовувати з цієї ділянки прилюдні відчити.

Львів. У звідомленні зо сходин львівського Відділу, поміщенім у попереднім числі „Учительського Слова“ подали ми вістку про заснування при цьому Відділі „Гуртка мово-й українознавства“. Тут містимо правильник цього гуртка в надії, що інші Відділи, захоочені гарним прикладом культурної праці львівського Відділу, почнуть і в себе подібну культурну працю.

ПРАВИЛЬНИК ГУРТКА МОВО- й УКРАЇНОЗНАВСТВА

при Львівському Відділі „Взаїмної Помочі Українського Вчителства“.

1. В гуртку може працювати кожний член Львівського Відділу В.П.У.В., що цікавиться розвитком української мови й науки та призадумується над практичним використанням тих знань у своїй щоденній праці.

2. Теми праць гуртка:

а) вивчання живої народної мови й збирання відповідних матеріалів із цієї ділянки,

б) вивчання літературної української мови шляхом пильного читання найновішої рідної літератури, відчитів і дискусійних зібрань,

в) передплачування й пильне читання журналу нашого мовознавства — „Рідна Мова“,

г) стеження за діточою літературою й заохочування шкільної та поза-шкільної молоді до пильного читання діточої літератури,

г) заложення при Відділі спеціальної бібліотеки мово-й українознавства,

д) влаштовування для членів Відділу зразкових методичних лекцій навчання української мови,

е) постачання Редакції „Шляху виховання й навчання“ матеріалів до статей про навчання української мови в школі,

е) популяризація ідеї — „Для одного українського народу одна літературна мова й один правопис“.

3. Гурток може також займатися плеканням культу українського мистецтва (н. пр. народної музики, плястичного мистецтва, народніх вишивок і т. д.).

4. Працями гуртка керує Управа Відділу в спосіб, який виявиться найдоцільніший.

5. Управа Відділу може в міру спроможности допомагати гурткові своїми матеріальними засобами з фондів ухвалених Загальним Збором Відділу.

6. Члени гуртка будуть уважати все й усяди на чистоту української літературної мови в слові й письмі та прямувати до очищення нашої мови від чужих слів, особливо в тих випадках, коли є свої, прийняті літературою рідні слова.

7. Члени гуртка вживатимуть усе й усяди одного українського правопису, прийнятого Науковим Товариством Шевченка, або того, що може в недалекому майбутньому буде встановлений нашими компетентними національними встановами.

8. Члени гуртка можуть за відомом Управи Відділу сходитися на свої окремі наради чи відчити, або й пропонувати від себе Управі Відділу відповідні відчити на повні сходи членів Відділу.

9. Спеціально при львівському гуртку повинна повстати „Методична порада мово-й українознавства“ для цілого краю.

Золочів. — Загальний Збір членів Відділу В. П. У. В. в Золочеві відбувся дня 11 березня ц. р. по такій програмі нарад: 1. Відкриття Збору; 2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору; 3. Звідомлення Управи й Контрольної Комісії; 4. Плян діяльности на біжучий рік; 5. Вибір: а) Управи Відділу, б) Контрольної Комісії, в) Делегатів на 1934—35 рік; 6. Звідомлення з Конференції в Львові в дні 13 січня ц. р.; 7. Біжучі справи і внесення.

Відділ мав у минулому адміністративному році 63 членів. Управа Відділу мала впродовж року 8 засідань. Сходив не було зовсім; взагалі тяжко було наладнати організаційну нормальну працю. Відділ має від кількох літ гарну бібліотеку; міститься вона в гімназії „Рідної Школи“ в Золочеві.

Загальний касовий оборот Відділу в цілому році виносив 21.276.78 зол. Приходив було 10.865.29 зол., а розходив 10.411.49 зол. Касова надвигка виносила 453.80 зол. Поважну діяльність розвинув „Допомоговий Фонд“. Кори-стало з нього в цілому році 102 членів на загальну суму 6.042 зол., що разом із позичками з попереднього року досягнуло цифри 8.238.90 зол. позичок.

По звідомленні Контрольної Комісії ухвалив Збір довіря уступаючій Управі.

При виборі ввійшли в склад: а) Управи Відділу тт. Семчишин Луць, Бучацький Сидір, Сухинський Іван, Гева Михайло, Кравчук Микола, та заступники тт. Попадюк Микола, Рихвицький Михайло; б) Контрольної Комісії тт. Кудрич Михайло, Заяць Федір і Макух Михайло, та заступники Пирожинський Семен, Гаврилів Михайло; в) Делегатів на 1934—35 рік Ататей Михайло, Макух Михайло, Рихвицький Михайло, Кудрич Михайло, Сухинський Іван, Заяць Федір і Цегельська Олена.

Збір постановив увійти в живіші зв'язки з рідношкільним учительством у Золочеві в ділянці організаційно-педагогічної праці (педагогічні відчити, зразкові лекції, виховні конференції).

Самбір. — Звичайний Загальний Збір членів самбірського відділу відбувся дня 14 лютого ц. р. по такій програмі нарад: 1. Відкриття Зборів; 2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору; 3. Звідомлення за минулий адміністративний рік: а) Управи — загальне, касове, редакційне, бібліотечне, б) Контрольної Комісії; 4. Вибір управних органів; 5. План діяльності й висота членської вкладки; 6. Внесення й запити.

В Загальному Зборі взяло участь 40 членів і представник Головної Управи В. П. У. В. т. Котович Володимир. — У центрі цілоденної праці Управи стояли три організаційні справи: а) купно власної домівки, б) видавництва та в) взаємовідносини з власною вчительською касою в повіті й „Учительською Касою“ ві Львові. Відділ започаткував видавництво спеціально вчительських творів і має надію продовжувати його даліше. Бібліотека Відділу числить 607 чисел у 619 томах. Члени бажали б придбати на власність домівку в Самборі для організаційно-освітніх і гуманітарних цілей.

Впродовж року вплинуло до каси 7.366.50 зол. Заходами членів Відділу повстали дві статутиви встанови: „Український Вселюдний учитель“ і промислова кооператива „Шовк“.

По звідомленні Контрольної Комісії ухвалив Збір уступаючій Управі довіря.

При виборі ввійшли в склад: а) Управи тт. Сілецький Степан, Януш Іван, Скалко Петро, Кульчицький Теодор, Скориківна Олена та заступники Мариняк Михайло, Менцінський Остап, б) Контрольної Комісії Полулах Юстин, Стебельський Ілько, Яворський Теодор і заступники Мішкевич Віктор, Хомчинська Володимира, в) Делегатів на 1934—35 рік Лазарів Василь, Кочерган Марія, Стебельський Ілько, Януш Іван, Скалко Петро, Яворський Теодор, Мариняк Михайло, Филипчак Іван.

З цікавіших ухвал Збору треба тут згадати постанови про: а) скликування щомісячних сходів для наукових відчитів, головню з українознавства, спільно з „Учительською Громадою“, б) поповнювання бібліотеки найновішими педагогічними творами й українськими видавництвами, в) знормалізування членських ощадностей у власній повітовій учительській касі й „Учительській Касі“ ві Львові.

Рава Руська. — Звичайний Загальний Збір членів Відділу В. П. У. В. в Раві Руській відбувся дня 11 лютого 1934 по такій програмі нарад: 1. Відкриття Збору; 2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору; 3. Звідомлення Управи й Контрольної Комісії; 4. План діяльності на поточний адміністративний рік; 5. Вибір Управи, Контрольної Комісії й Делегатів на 1934—35 рік; 6. Біжучі справи й внесення.

На нараду явилось 26 членів. Відділ не виявляв жвавішої діяльності. Праця Управи Відділу обмежувалася до збирання членських вкладок, адміністрування допомогового фонду та поповнювання власної бібліотеки.

Загальний касовий оборот виносив 11.260.99 зол., у тому в прибутках 5.707.45 зол. і видатках 5.553.50 зол. У касі остала готівка 153.99 зол. Позичковий фонд мав 1.568.28 зол.; впродовж року видано позичок на суму 1.446 зол. Бібліотека числить 161 томів; у минулому році закуплено 49 томів за 303 зол. Із бібліотеки користало 28 членів, що випозичили разом 389 книжок.

По звідомленні Контрольної Комісії ухвалив Збір уступаючий Управі довіря.

При виборі ввійшли в склад: а) Управи тт. Жигмонт Олексин, Іван Канцір, Володимир Іванець, Григорій Дяків, Теодор Жеребецький, та заступники Андрій Онишкевич, Неоніла Черевко; б) Контрольної Комісії тт. Андрій Рачинський, Петро Швець, Степан Гладюк та заступники Юлія Чорній і Юліан Садовський; в) Делегатів тт. Надія Субтельна, Юлія Чорній, Марія Канцір, Теодор Мусій, Степан Гладюк і Юліан Садовський.

У програмі праці Відділу на найближчий рік Збір вставив: притягнення в Товариство тих членів, що дотепер ще не належать, зміцнення товариського життя через частіші членські сходи, позашкільну освітню працю й примусову ощадність.

У дискусії над звідомленням т. Мусія з нарад Конференції Делегатів дня 13 січня ц. р. приявні винесли таку одноголосну постанову: „Члени, довідавшись, що на цій конференції деякі відпоручники іменем своїх Відділів дораджували продаж усього майна Товариства в ціллі створення варстатів праці для вчительських дітей, прийняли цю вістку з великим невдоволенням та вважають, що це було б великим ударом для Товариства. Члени равського Відділу апелюють до Головної Управи не допускати до подібних ухвал, бо хоча важні для нас матеріальні справи наших членів і їх родин, але духові цінності, хоча би й невеличкі, вважає Загальний Збір загально національними і, як такі, вони для нас найдорожчі“.

Солотвина. — Загальний Збір членів Відділу В. П. У. В. в Солотвині відбувся дня 15 лютого ц. р. по такій програмі нарад: 1. Відкриття Збору; 2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору; 3. Звідомлення Управи й Контрольної Комісії; 4. Вибір Управи, Контрольної Комісії й Делегатів на 1934—35 рік; 5. Внески й запити.

Відділ, недавно заснований, не встиг ще розгорнути плянкової діяльності. Члени мають власний допомоговий фонд „Самопоміч“ із таким капіталом: Ощадностей вкладки 947 зол., відсотки 57.08 зол., вкладки до виплати 94.50 зол., на позичках між членами 1.055 зол., інвентар 38.20 зол. і касова готівка 38.77 зол.

Задля оживлення організаційного життя доручено Управі скликати що тижня товариські сходи для відчитів і розваг.

При виборі ввійшли в склад: а) Управи тт. Панчук Іван, Феданків Олександр, Казанівський Ярослав, Феданків Володимир, Пруц Дионісій, та заступники тт. Феданкова Оксана, Павлюк Атанасій. б) Контрольної Комісії тт. Магдій, Онищук, Василевичева та заступники Онищук і Назаревичева, в) Делегатів тт. Павлюк, Феданків і Феданкова.

Калуш. — Звичайний Загальний Збір калуського Відділу В. П. У. В. відбувся дня 11 лютого 1934 по такій програмі нарад: 1. Відкриття Збору; 2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору; 3. Звідомлення Управи й Контрольної Комісії; 4. Вибір Управи, Контрольної Комісії й Делегатів на 1934—35 рік; 5. Плян діяльності на новий адміністраційний рік; 6. Звідомлення з Конференції Делегатів Відділів із 13 січня ц. р.; 7. Біжучі справи і внесення.

В нараді взяло участь усього 16 членів.

Відділ не виявив живішої діяльності; зате пощастило Управі наладити справу досить правильного вплачування членських вкладок. Впродовж року мала сама Управа кілька засідань для обміркування важніших розпорядків проводу організації; сходив було не багато. Касові впливи виносили 1.358.50 зол. Переказано їх Головні Управі Товариства; частиною покрито адміністраційні видатки Відділу. Відділ має свою невелику бібліотеку.

При виборі ввійшли в склад: а) Управи тт. Курдидик, Гайда, Гринів, Струхманчук, Посацький; б) Контрольної Комісії тт. Дозорський, Сандурський, Брикайло та заступники Яцків і Гойданаова; в) Делегатів на 1934—35 рік тт. Гайда і Дякон.

В дискусії над організаційними справами порушували члени питання приєднання не-членів у Тов-о, пильного вплачування вкладок, бібліотеки, сходин і відчитів. Найбільше уваги присвячували промовці справам громадянської праці поза школою в народніх установах.

В дискусії над звідомленням т. Гайди про конференцію з 13 січня ц. р. падали голоси здивування, що окремі делегати без порозуміння зо своїми відділами, без попередньої підготовки ставляють внесення необхідні, часами навіть може шкідливі для поваги й інтересів Тов-а (н. пр. внески деяких делегатів на ліквідацію „Шляху виховання й навчання“).

Надвірна. — Звичайний Загальний Збір членів Відділу В. П. У. В. в Надвірній відбувся 19 грудня 1933 по такій програмі нарад: 1. Відкриття Збору; 2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору; 3. Звідомлення Управи й Контрольної Комісії; 4. Вибір управних органів; 5. Правильник Допомогового Фонду; 6. Внесення й запити.

Відділ боровся з великими труднощами організаційної праці. Впродовж року мала Управа 3 засідання, 2 товариських сходин та 1 Надзвичайний Загальний Збір. Відділ має власну бібліотеку, зложену з 308 книжок. До каси Відділу вплинуло 2.073.87 зол. членських вкладок. На Допомоговий Фонд зложили члени 1.295.76 зол.

При виборі ввійшли в склад: а) Управи тт. Король Мирон, Панчук Осип, Гаврилякова Емілія, Лиликова Гонората, Покеза Юрко та заступники Лятишевська Стефанія, Голинська Ольга; б) Контрольної Комісії тт. Тичина Михайло й Сайкевич Михайло; в) Делегатів на 1934—35 рік тт. Тисовецька Ольга, Король Мирон, Захарясевич Ольга.

В дні 12 лютого ц. р. відбулися товариські сходини членів. Обговорювали справи, порушені на Конференції Делегатів у Львові в дні 13 січня ц. р. та справи краєвого шовківництва. Члени заявилися проти продажі майна Товариства на ціллі варстатів праці та за реформою „Фонду посмертних допомог“ на підставі літ приналежности до організації. Крім того ухвалили прийняти закупити 1 кг. морвового насіння й закладати морвові шкільки при школах.

Підгайці. — Звичайний Загальний Збір членів Відділу В. П. У. В. в Підгайцях відбувся дня 3 березня ц. р. по такій програмі нарад: 1. Відкриття Збору; 2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору; 3. Звідомлення Управи й Контрольної Комісії; 4. Вибір управних органів; 5. Внесення й запити.

На Збір приїхало 12 членів.

У Відділі згуртувалося 45 членів. Мають власну бібліотеку й Допомоговий Фонд. В бібліотеці є 178 творів у 184 томах, вартости 652.43 зол. До каси Відділу вплинуло на рахунок членських вкладок і Допомогового Фонду 2.616.62 зол. Із того видано 2.602.49 зол. Майно Відділу в дні 31 грудня 1934 виносило: в касовій готівці 14.13 зол., у врителів 791.17 зол., на льокаціях 140.79 зол. і в бібліотеці 652.43 зол.; разом 1.598.52 зол. При виборі ввійшли в склад: а) Управи тт. Малис Кипріян, Романків Теодор, Лотоцький Станіслав, Вороневич Евстахій, Гуглевич Михайло та заступники Дяків Володимир, Фіголь Микола; б) Контрольної Комісії тт. Бабійова Ірена, Литвин Дмитро, Чорномаз Степан і заступники Бабій Михайло, Кисіль Михайло; в) Делегатів на 1934—35 рік тт. Романків Теодор, Вороневич Евстахій, Дяків Володимир, Фіголь Микола.

Збір постановив відкрити бібліотеку для ширшого громадянства.

Оголошення. — Бібліотека Відділу В.П.У.В. в Підгайцях відкрита кожного четверга від 12-ої до 13-ої години. Замісцеві товариші можуть у тім часі зголошуватися в домівці Тов-а „Родина“. — Гуглевич, бібліотекар.

Рогатин. — Загальний Збір членів рогатинського Відділу В. П. У. В. відбувся дня 11 лютого 1934 по такій програмі нарад: 1. Відкриття Збору; 2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору; 3. Звідомлення Управи й Контрольної Комісії. 4. План діяльності на поточний адміністра-

ційний рік. 5. Вибір нової Управи й Контрольної Комісії та делегатів на Загальні Збори й Конференції Товариства на період 1934—35 року; 6. Реферат; 7. Біжучі справи й внесення.

На Збір явилось 30 членів.

Звідомлення з діяльності Управи Відділу за 1933 рік зложив голова, т. М. Водонос.

Відділ числив у 1933 році 52 члени.

З причини фінансової скрути неможливо було зреалізувати в сто відсотках повну програму діяльності Відділу. Все ж таки Управа докладала всіх сил, щоби життя в Відділі оживити й повести його на кращий шлях. На відбух ширших товариських сподинах у Бурштині й Рогатині обговорено багато актуальних справ, які висунуло життя й потреби Товариства. Ширші сходи́ни відбулися в Бурштині 25 травня 1933 і на них було прийнятих 29 осіб. Були там виголошені між іншим реферати про конструкцію помертнього фонду, про стипендійний фонд та варстаги праці. Другі ширші сходи́ни відбулися в Рогатині 2 листопада 1933 року. Прийнятих було 26 осіб. У програмі сходи́н були між іншим: показова лекція з рахунків та реферат із ділянки психології дитячого віку, що викликав загальне зацікавлення. Управа Відділу відбула 5 засідань, на яких обговорювано й обмірковувано різні біжучі справи. Діловодство Відділу було старанно й точно ведене.

Звідомлення Контрольної Комісії зложив т. Квасниця Данило: впродовж ділового 1933 року вплинуло на рахунок членських вкладок із районів: рогатинського 1.643 зол., бурштинського 444 зол., букачовецького 214.50 зол., разом 2.301.50 зол. Ціла сума 2.301.50 зол. вплинула до центральної каси Товариства у Львові. На адміністрацію Відділу вплинуло впродовж року 44.52 зол., видатки виносили 45.26 зол.; остав недобір у квоті 74 сотиків.

Звідомлення з діяльності Управи Відділу прийнято до відома.

Внесення Контрольної Комісії на ухвалення абсолюторії уступаючий Управі Відділу прийнято одностайно.

Обдумання плану діяльності на поточний адміністраційний рік оставлено на загальне бажання новій Управі Відділу.

З черги переведено вибір нової Управи Відділу, Контрольної Комісії й делегатів на Загальні Збори й Конференції Товариства на період 1934—35 року; а) Управа Відділу: Микола Водонос, Степан Озінкевич, Теодор Грибович, Данило Квасниця, Антонія Гевкова, і заступники: Дмитро Ковальський, Софія Михаськова; б) Контрольна Комісія: Петро Бігус, Ілля Шалаута, Софія Онуфрикова, і заступники: Василь Шевців, Олена Ковальська; делегати: Бігус Петро, Гафтар Олександр, Дмитро Ковальський, Софія Михаськова, Степан Озінкевич, Антонія Рибаківна.

Реферат на тему: „Які чинники впливають на психічний розвиток міської й сільської дитини“ — виголосив учитель Іван Вербіний.

Перемишль. — В днях 4 лютого і 4 березня ц. р. відбулися сходи́ни членів перемиського Відділу Т-ва В. П. У. В. в домівці школи ім. М. Шашкевича. Хоча час і місце були догідні, то з незрозумілих причин явилось на обох сходи́нах лише по 9 тих самих осіб, у тім числі лише 2 членів замісцевих та ні один із добромиського повіту. Все ж таки відбулася жива дискусія на теми порушені на Конференції Делегатів Відділів у Львові з дня 13 січня ц. р.

ЗВІДОМЛЕННЯ

з діяльності „Учительської Каси“ за діловий рік 1933.

В 1933 р. прибуло 295 членів. Загальне число 1710. Впродовж того року виплачено 147 позичок на загальну суму 38.255 зол.

За цілий час свого існування до 31 грудня 1933 року, виплачено 399 позичок на загальну суму 106.609.85 зол. Користали (й користають) із позичок 332 членів. Між ними 48 членів два рази, 8 членів три рази, 1 член чотири рази.

З порівняння чисел 1710 і 332 виходить, що майже 5-та часть (19.4%) членів заратувалася в „Учительській Касі“, — одні в своїх матеріальних злиднях, інші в стараннях перевіти або впорядкування свого майна.

„Учительська Каса“ сповняє свої завдання в міру своїх скромних засобів. Служить інтересам своїх членів і загальній справі. З чистого зиску, який мала в 1931—32 р.р., виплатила вона на культурно-освітні цілі 475 зол. — крім дрібніших датків, випланих з рахунку адміністрації.

Існування „Учительської Каси“ забезпечене, але її ролі й місце між установами, яких ціллі піднесення добробуту нації, залежить головно від загалу українського вчительства. Його щораз менше. Тим більший обов'язок останків не йти в розтіч.

Нижче подане рахункове звітлення може засвідчити, що „Учительська Каса“ життєздатна. Хто не розуміє мови чисел, нехай попросить того, хто розуміє, щоб йому пояснив значення тої мови.

Не замикайте очей і не затулюйте ушей на видимі й голосні прояви життя!

Білянсовий стан „Учительської Каси“ з дня 31 грудня 1933 року:

I. Стан чинний:

1. Касова готівка	247.78 зол.
2. Почт. Каса Ошадн.	104.12 „
3. Льокації	2.951.80 „
4. На позичках	53.931.50 „
5. Обстановка (інвентар)	732.55 „
6. Кошти спору	16.45 „

Разом 57.984.20 зол.

II. Стан довжний:

1. Запасний фонд	4.456.73 зол.
2. Уділи	18.135.00 „
3. Щадничі вкладки	19.532.27 „
4. Рахунок членів	13.291.27 „
5. Рахунок переходовий	992.70 „
6. Наперед побрані %	175.20 „

Разом 56.583.17 зол.

З порівняння:

Чинний стан 57.984.20 зол.

Довжний стан 56.583.17 „

Виходить чистий зиск 1.401.03 зол.

Відношення коштів адміністрації до суми оборотів $2.554.22 : 244.978.34$ зол. із виложником 1.04% для обізнаного з діловодством у кредитових установах є доказом дуже дешевої адміністрації. — Дирекція.

КУТОК ПРАВНОЇ ПОРАДИ Й ОБОРОНИ.

Емеритальні справи. — Приписи арт. 7 емеритального закону з дня 11 грудня 1923 р., що накладали на державних функціонерів обов'язки вплачування емеритальної вкладки в висоті 8% місячного вивінування, ухилено з днем 1 лютого 1934 р. Від цього часу державні функціонери не вплачують емеритальних вкладок. Повище звільнення впливає за змін арт. 7 емеритального закону й припису арт. 8 розпорядку Президента з дня 28 жовтня 1933 р. про вивінування державних функціонерів, по думці якого службове вивінування є вільне від емеритальної оплати.

Нові емеритури від 1 квітня 1934. — Дня 31 березня 1934 р. вигасає уповноваження Міністерства Скарбу в справі виплачування емеритам додатку на мешкання. Як рівноважник за повищий додаток отримуватимуть емерити від 1 квітня додаток до підставової емеритури. За підставову емеритуру вважається засадниче вивінування й регуляційний додаток. Не вчисляється до засадничого вивінування ні економічного ні інших додатків. Це торкається емеритів зперед 1 II. 1934 р. Засадничим вивінуванням емеритів по 1 II. 1934 є платня, яку отримували останньо в чинній службі в даній групі вивінування.

Містерії з мешканевим додатком. — Розпорядок Президента Річипосполитої з дня 3 грудня 1930 р. постановляє, що вчитель може не прийняти мешкання в будинку на ціллі нешкільні. В тім випадку громада обов'язана виплачувати йому мешканевий додаток. Ця постанова торкається самотніх і за-

мужних учительок. Ні закон про вивінування, ні інші правні приписи не вилучають замужних учительок із числа вчителів, що мають право на окремі мешкання або мешканевий додаток.

Тільки обіжник Міністерства Внутрішніх Справ із дня 20 лютого 1934 р. відмовляє замужним учителькам права на окремі мешкання й мешканевий додаток, повідомляючи Воеводів, що жінка-вчителька, яка мешкає спільно з мужем-учителем у будинку, призначенім на шкільні цілі, додатку не отримує, бо користує з безплатного мешкання.

По думці цього обіжника не належить мешканевий додаток не такій жінці-вчительці, що працює в іншій школі, але в місцевості, осідку свого мужа-вчителя. Не має права до мешканевого додатку також учителька, коли муж є державним або самоврядним працівником і має безплатне мешкання, або мешканевий додаток.

Цей розпорядок противиться розпорядкові Президента з дня 3 грудня 1930 р., що кожній учительці, самітній і замужній, прислуговує право до мешкання, або до мешканевого додатку з громадських фондів, коли такого мешкання громада не приділить.

На випадок відмови мешкання й мешканевого додатку, належить відкликатися до Шкільної Кураторії, а коли Кураторія не полагоди́ть відклику, треба внести скаргу до Адміністраційного Трибуналу.

Зворот коштів переселення державних функціонарів у стан спочинку. —

По думці арт. 21 емеритального закону з 11 грудня 1923 р. державний функціонар має право з приводу перенесення його в стан спочинку до звороту коштів одноразового переселення з родиною з останнього службового місця до майбутнього вибраного собі і своєї родини постійного місця замешкання на підставі приписів, що встійнюють справу належності за перенесення з уряду в чинній службі. Згідно з розпорядком Ради Міністрів з дня 17 вересня 1927 р. про належності за службові подорожі (Д.З.Р.П. з 1932 року Ч. 71 поз. 651), державним функціонарям у випадку перенесення з уряду на інше службове місце прислуговує право до харчового, звороту коштів переїзду й перевозу домової обстанови (§. 2. III.). Цей розпорядок відрізняє зворот коштів від харчового, а що емеритальний закон в арт. 21 і в арт. 77 забезпечує державним функціонарам, перенесеним у стан спочинку а також і вдовам та сиротам по тих особах, тільки зворот коштів переселення, не згадуючи нічого про харчове, тому належить прийняти, що на підставі згаданих приписів емеритального закону не виплачується їм харчового (присуд Адміністраційного Трибуналу Ч. 195/29).

Через кошти переселення треба розуміти ті кошти, получені з доконанням переселення, що забезпечується державним функціонарям у чинній службі, перенесеним із уряду до іншої місцевості, отже кошти переїзду функціонаря, його жінки й дітей, та кошти переїзду для одної особи з прислуги, кошти перевозу залізницею або кораблем домового владження.

Однак Скарбова Палата ві Львові письмом із дня 25 січня 1932 р. Ч. 10064/32 повідомила Львівську Шкільну Кураторію, що емеритованим функціонарям не належить зворот коштів за залізничні білети, а тільки зворот коштів перевозу домового владження залізницею й ричалт на покриття всіх інших витатків, получених із переселенням.

За підставу обчислення ричалту береться службове вивінування, що перенесений у стан спочинку отримував останньо в чинній службі.

Перенесений у стан спочинку має право до звороту коштів переселення тільки в тім випадку, коли переселення наступило на протязі одного року, числячи від дня перенесення в стан спочинку. Та хочби між датою ров'язання службового відношення та датою доручення декрету перенесення в стан спочинку проминув деякий час, то всежтаки річний речинець збережується, оскільки переселення наступило на протязі року або від дати ров'язання службового відношення, або від дати доручення декрету перенесення в стан спочинку (вирок Адміністраційного Трибуналу Ч. 4898/29).

Право до звороту коштів переселення є взаєжене від набуття права до емеритури.

При звороті коштів переселення на підставі арт. 21 емеритального закону береться під увагу приписи § 19 розпорядку Ради Міністрів із дня 17 вересня 1927 р. про обов'язок предкладання всіх рахунків у речинці 14 днів, числених від наступного дня по доконанні переселення. Незбереження цього речинця щодо рахунків коштів перевозу домового уладження, спричинює втрату права до звороту коштів переселення.

Повищі засади торкаються також вдів і сиріт по державних функціонерах, але з такими відхиленнями:

До звороту коштів переселення мають право тільки вдови, що не підпадають перепоном, передбаченим у арт. 69 емеритального закону (по вінчанні з емеритами, судово сепаровані й без аліментів). Сироти мають право до звороту коштів тільки в тім випадку, коли не покінчили 18 року життя, а в разі відбування студій у наукових заведеннях — 24 року життя.

Вдови й сироти по функціонерах, що померли в чинній службі, користають із права до звороту коштів переселення, оскільки це переселення наступило на протязі року від дати смерти функціонера; натомість вдови й сироти по функціонерах, що померли на протязі року по перенесенні в стан спочинку, а перед доконанням переселення — оскільки переселяться на протязі року від дати перенесення помершого функціонера в стан спочинку, отже незалежно від дати його смерті.

Вдови й сироти по функціонерах, перенесених у стан спочинку та померших по упливі року від дати цього перенесення, не мають права до звороту коштів переселення.

Якщо вдови або сироти мешкають поза місцевістю, в котрій померший функціонер виконував службу, і з цієї місцевості переселяються до іншої, то в тім випадку мають право користати з права до звороту коштів переселення в висоті коштів, що понесли з приводу переселення з місця, в котрім померший функціонер останньо виконував службу (присуд Адміністраційного Трибуналу Ч. рей. 3430/26). Доказом доконання переселення і зголошення на новім місці замешкання є потвердження, видавані через громади (арт. 12 розпорядку Президента з дня 16 березня 1928 р. і § 17 розпорядку Міністра Внутрішніх Справ із дня 16 жовтня 1930 р. про реєстр населення). Потвердження зголошення на часовий побут у даній місцевості не є доказом доконаного переселення через те, що через переселення треба розуміти перенесення до іншої місцевості з наміром постійного в ній замешкання.

НЕКРОЛОГИ.

† **Кучабська Стефанія**, вродилася в Віниці-Пустомити, львівського повіту, в липні 1889 року. Учительську семінарію кінчила ві Львові, а іспит зрілости складала в Дівочому Інституті в Перемишлі. Першу посаду тимчасової вчительки зайняла в Дмитровичах у львівському повіті, а опісля як стала вчителька в 7-класовій школі в Щирці коло Львова. Всю свою працю, журбу й життя посвятила родині, втримуючи при собі хору маму та виховала двох братів — д-ра Василя, полковника УГА та Володимира, нині священика. Бита важкою працею й журбою за долю родини, втратила дорешти здоров'я й розпрощалася з життям 15 березня 1934. — В. І. П.

† **Косович Марія**, учителька в Підгайцях, член В. П. У. В., померла дня 18 лютого 1934. — В. І. П.

† **Панькова Марія**, учителька в Кцоніві, член В. П. У. В., померла дня 13 березня 1934. — В. І. П.

ДЕЛЕГАТИ! ПОЗІР!

Рух львівських трамваїв триває від 6-ої години рано до 23-ої ночі, На вул. Мохнацького 12, заїдете трамваями: 3 Головного Двірця числом 2; з Підзамча числом 5 або 9, із пересідкою на число 10 коло Великого Театру; з Личаківського Двірця числом 8 із пересідкою на число 2 або 10 на Галицькому Майдані. — Поворот тими самими лініями.

Із дописів і листів до Редакції.

ЗО СКІЛЬСЬКОЇ ВЕРХОВИНИ.

(Замість фельетону).

Люблю я гори, але гори веселі, шумні, повні гамору, крику, руху — одним словом життя. Не люблю гір заспаних, як не люблю вічно сп'ячих народів, котрі раді, що попоївши того насущного з маслом від коров сіментальських під подувом верховинських вітрів і шумом смерек сплять. Так сплять!... Забувають, що як помруть — то час буде спати в безконечність. Життя дане до руху, до чину, до праці — а тут скоро тріска, кинута в гірський потік, докотиться до Чорного моря, а там, викинута на беріг і засипана землею, потрапить перемінитися в поклади якоїсь пожиточної копалини. А кругом зеленого Скольного, зовсім не зелено, не радісно — а тьма кромішна.

Перелистуйте, любі читачі, сторінки „Учительського Слова“ за кілька років, чи знайдете десь, що існує Відділ В. П. У. В. в Сколім. Дарма! — За три роки ні одних сходин, ні одних Загальних Зборів. Коли так тяжко чи сонно сходитись на збори чи сходини, то бодай відбудьте формальність, ту так для Вас неприємну, якою є Загальні Збори Відділу, й одобрить 3-літню нечинність Управи, ухвалить її абсолюторію й знова під смерічками засніть на 3 роки. — Довідайтесь бодай на що дає кожного місяця по 3.50 зол., за що отримуєте „Учительське Слово“ і „Шлях виховання й навчання“. А цей „Шлях“ тепер цікавий; неодного Вас порадить і поратувє в Вашій шкільній праці. Довідаєтесь, що Ви є членами „Учительської Каси“ ві Львові й що Ви зложили там уділи й ощадності до тої Каси, що Каса вислала десь ніби до Управи Ваші уділові книжочки, що там процентуються. Довідаєтесь далше, куди пішли Ваші членські вкладки і не будемо нарікати, що забагато Ви винні. Довідаєтесь далше, що Відділ має якусь готівку, котру належалоби десь примістити, або заложити допомогову касу. А думаю, що зійтись із товаришами раз на 3 роки також цікаво, а при тім випити бодай по 2 малі. Гей! гей! Не такі тепер часи. —

А тут у Львові радять над усякими фондами. Що делегат то фонд. — Жонаті і з родинами — за стипендійними на виховання дітей, ті, що сподіються піти на емеритуру — за фондом емеритальним, хлопці, молоді, такі, як я, за фондами для наречених, а панни для своїх будучих чоловіків. А я думаю, що й ми мусимо придумати якийсь фонд. Хотяй би зложім фонд для тих, що не хотять бути членами нашого Тов-а, або залягають із більшими вкладками. Заплатимо за них і буде для них писанка на Великдень 1934 року. А знаєте, я нарахував щось около 30 душ, що колись були або хотіли бути членами, а так приблизно 14 потрохи платять, а решта годі. Хай їм Бог простить. Є всілякі домашні клопоти. Хто їх не має. Тут родина, тут дитина (маленька), тут дружина, там дівчина (а до того гостра), тут кохання, а там залицання і т. д., а до того всего треба гроша. А як би так був фонд, то кожний міг би дещо на свої клопоти дістати. Тому одна рада Управі Відділу — Скликати безумовно цього року Загальні Збори, а членам зійтись так, щоби скільський захист Вас не помістив, а з тим бажаю Вам легко проковтнути Великодне яйце і всім навіть „симпатикам“ „Веселого Воскресення“.

Калясантий Гнипик.

УЧИТЕЛЬСЬКЕ СЛОВО

ОРГАН
ВЗАЇМНОЇ ПОМОЧІ
Українського Вчителства

ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ — ЧЛЕНИ ОТРИМУЮТЬ БЕЗПЛАТНО.

Чековеkonto в П. К. О. Варшава — 144.550.

Чековеkonto в П. К. О. Відділ Львів — 500.956.

Адреса Редакції й Адміністрації: Lwów, ul. Jakóba Strzemię, 11/II.

Телефон: 4-59.

Членська вкладка в місяці травні ц. р. виносить 4.50 зол.

ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОПАГАНДА.

ПО КОНФЕРЕНЦІЇ ДЕЛЕГАТИВ.

Сучасні суспільні організації, оскільки вони є живими клітинами громадського життя, повинні бути правдивими відбитками людських спільнотних поглядів і почувань, збірних потреб і прямих.

Потвердження цієї правди можемо завважити в житті й праці нашої організації. Особливо яскраво позначилася вона на тематиці й ідеологічному наставленні нарад останньої нашої Конференції Делегатів 2 квітня ц. р.

Економічна криза, безробіття та слабкі надії на забезпечення молодих поколінь працею й хлібом — стали питанням жури членів нашого Товариства. І їх притискають також матеріальні злидні щоденного життя; лягаючи ввечері спати, не один із нас не певний, чи завтра остане при своєму дотеперішньому „варстаті праці” та мати-ме кусок хліба для себе й своєї родини; не один із нас не має можливості дати своїм дітям необхідну освіту, виховання й підготовку до життя; ніхто з нас майже не зможе заручити, що зможе забезпечити яке-такє майбутнє своїм дітям.

Не диво, що в таких умовах тяжкого життя думки й почування кожного з нас звертаються з підсвідомою надією в бік найближчої своєї соціальної спільноти, згуртованої в своїй професійній організації. Звертається по тому природному закону, що людина, коли почуває себе загроженою в своєму існуванні, шукає порятунку, фізичної й духової допомоги в близькому собі людському гурті, спільними силами й розумом.

Остання наша Конференція Делегатів була зразком саме шукування порятунку, матеріальної й моральної допомоги в тяжких

умовах життя в своїй професійній установі, що повинна все спиратися на організаційних підставах „взаїмної помочі”.

Читаючи назви тем, що над ними радила Конференція Делегатів, здавалося б, немов наше вчителство цікавиться самими тільки матеріяльними сторінками свого особистого й спільного життя. Хто так думав би, помилявся б глибоко. Перед нами стоїть не справа грубого матеріялізму означеної людської спільноти, але питання далеко глибше й поважніше... рятунок перед елементарною загрозою найціннішого скарбу нації — її інтелігенції, з-окрема інтелігентної молоді. Отже питання, що своїм ідейним наставленням виходить далеко поза межі тих розумінь, що в них можна б додачувати елементи грубого матеріялізму й егоїзму.

Що питання порушені в предметі нарад останньої Конференції Делегатів, належать до організаційних обов'язків і завдань нашого Товариства, того не ставить ніхто під найменший знак запиту. А якщо довкола них від двох уже літ розвинулися живіші балачки на сходинах, зборах і сторінках нашого органу, то вони торкаються не самого змісту порушуваних справ, але методів і засобів їх реалізації.

Треба признати, що Конференція з 2-го квітня ц. р. внесла поважне прояснення в ту атмосферу розбіжних поглядів, що впродовж двох літ цікавлять і хвилюють наших членів.

На чоловічому місці нарад над важнішими питаннями нашої організації стояла справа евентуальної перебудови правильника „Фонду посмертних допомог”. Дволітній огонь критичної дискусії над цим питанням не змарнувався; він причинився чимало до кристалізації ясного погляду та довів до одиної можливої й правильної постанови, що „Фонд посмертних допомог” є продуктом свідомої й добровільної умови між членами, фірмованої Товариством, на підставах непорушного довіря. Ця непорушність довіря до умови в справі „Фонду посмертних допомог” є в свою чергу найкращим пробним каменем довіря членів до всіх своїх актів, започатковуваних і здійснюваних у рамках Товариства. Цього довіря не можна з легким серцем підкопувати, бо воно з усіх моральних організаційних сил є таки найміцнішим духовим цементом, що в сучасних дуже тяжких умовах життя втримує поверх двох тисяч людей при одній спільноті. Конференція Делегатів своєю постановою про неактуальність перебудови „Фонду посмертних допомог” зміцнила довіря членів до умов у Товаристві та відхилила саме питання перебудови зпід безпредметової дискусії на довший час.

В парі з питанням дальшої гуманітарної діяльності „Фонду помертвих допомог” оформлено майже вже й інше, а саме створення допомогових зарахувань (зачетів) для членів, зредукованих у службі. Практична розв'язка цього питання переконала б молодше покоління вчительства, що його старші товариші ставлять спільнотні й національні справи вище особистого егоїзму, що вони хочать і вміють поносити жертви для ідеї „взаїмної помочі”.

Найбільша й найпозитивніша може еволюція поглядів у наших членів відбулася в сфері ідеї творення „варстатів праці” для безробітних членів і їх дітей. Перед двома літами виринула ця справа на терені нашої організації в формі не дуже складних, але зате дуже тяжких до здійснення проєктів. Дволітня дискусія на цю тему довела до деякої кристалізації ясних і здорових поглядів у загалу членів на це важливе питання. Треба сподіватися, що вибрана Комісія для оформлення цієї справи допоможе до конкретного нав'язання співпраці наших членів із національними економічними й суспільно-культурними встановами, впливати-ме на формування практичного наставлення членів та розбуджувати приватну ініціативу на місцях. Із цього погляду ця постанова Конференції Делегатів є може в дану хвилю найбільше реальна й практична.

Ідея створення „Емеритального фонду одноразової допомоги” не найшла ще покищо остаточної розв'язки.

На особливу нашу увагу заслуговує справа формального й остаточного вже здійснення давного організаційного клича — заснування „Стинендійного фонду”. Хоча в підбудові цієї організаційної ділянки спочивають матеріальні основи, то в ідеологічному її наставленні видніють довголітні ідейні й культурні гасла організованого нашого вчительства. В час великого суспільного лихоліття, найтяжчого господарського положення, наше вчительство не забуває також і про духові потреби „наших дітей, виховання й шкільництва”. Воно готове на жертви сьогодні, щоби запевнити сприятливі умови для організаційної праці на завтра.

Взагалі цілий хід нарад Конференції Делегатів, хоча вона мала зверхню закраску, здавалося б, чисто матеріалістичну, засвідчував про глибоке ідейне наставлення наших членів. Бож, по суті, журба про всі дотеперішні й майбутні фонди є тільки формою журби про вищі суспільні справи, — про охорону інтелігенції й її дітей для потреб і добра народу.

Іван Ющипин.

ЗМІСТ НАРАД КОНФЕРЕНЦІЇ ДЕЛЕГАТИВ ВІДДІЛІВ.

Друга цьогорічна Конференція Делегатів Відділів Т-ва В. П. У. В., відбулася ві Львові, в домівці „Рідної Школи” при вул. Мохнацького, ч. 12, дня 2 квітня під проводом голови Т-ва т. Івана Лилика. Секретарював т. Іван Юцишин. Приявних було 58 членів Т-ва (делегатів Відділів враз із членами Головної Управи).

Предмет наради був згідний із бажанням січневої Конференції. Завдяки тому, що промовці самі обмежувалися до висказання головних думок і не промовляли довше як 3—5 минут, тривали наради Конференції лише від 10—16-ої години, хоча крім референтів і корреферентів промовляло 32 делегатів. Конференція підготувала кілька справ до вирішення Загальним Збором, як статутowo до цього компетентним.

I. На початку наради попросив голова, щоби делегати висловили свій погляд на час тривання цьогорічного Загального Збору. Минулі роки навчили нас, що Загальний Збір не міг ув однім дні дати позитивних вислідів, бо обширність матеріалу нарад не давала можности в короткім часі його обдумано полагодити. Головна Управа задумує наладнати справу на цей рік так, щоби першого дня передполуднем відбувся Загальний Збір „Учительської Каси” і пополудні нарада Делегатів Відділів. Вона мала би підготувати на Загальний Збір такі справи, як плян складу Комісії Матки для запроєктування вибору управних органів Т-ва та інші формальні справи. На другий день Загальний Збір був би вже відтяжений підготованими попереднього дня формальностями, що в останніх роках займали на Загальних Зборах найбільше часу, викликували замішання зо шкодою для плідности нарад над суттєвими справами Т-ва. — По розваженні цього питання в дискусії, одобрили всі учасники Конференції цей плян Головної Управи.

В цій справі зголосив також т. Котович таке внесення: На Конференції відпоручників Відділів у передодень Загального Збору повинна бути зложена приготована Комісія-Матка, зо складом по 1-ому відпоручнику від кожного Відділу.

II. Також повідомив голова, що з уповажнення Головної Управи перевів інформаційні розмови з представництвом „Учительської Громади” в справі злуки її з Т-вом В. П. У. В., а нині бажає почути погляд делегатів на це питання. — Переведена дискусія виявила деяку розбіжність думок, головно брак підготування справи на нарадах Відділів. Справа в тім, щоби злука була впливом волі широкого загалу членів, не штучна або накинена проводами обох організацій, бо лише в природності злуки може лежати її вартість для членів і загального добра.

В цій справі зголосив т. Котович внесення: Кожний Відділ переведе в травні ц. р. дискусію над можливістю злуки В. П. У. В. з „Учительською Громадою” та пробне голосування й подасть Дирекції Т-ва до відома зміст дискусії й докладний вислід голосування.

III. Референт справи реорганізації правильного „Фонду по-

смертних домог", вибраний січневою Конференцією Делегатів, т. Литвин Степан, оголосив свій проєкт друком у ч. 4-ому „Учительського Слова", тому до слова прийшов т. Стельмах і відчитав свій корреферат. У всесторонньо обоснованих выводах, послугуючись великою кількістю річевих, цифрових і логічних аргументів, заперечив він потребу зміни існуючого правильника, і так зреформованого в необхідних місцях торічним Загальним Збором. Не можучи, для браку місця, дати переддруку цього цікавого корреферату, обмежимося до зазначення, що поборював він висоди т. Личковського, висказані в статті п. н. „До поширення діяльності Т-ва" („Учительське Слово", ч. 4. з ц. р.) і висоди проєкту референта та доказав цифрово невеличкий ефект платничих полєксх для членів Т-ва на випадок зменшення висоти посмертної допомоги, виказав помилковість рахункових завваг т. Личковського, хибність здогаду, що посмертні допомоги припадають у багатьох випадках особам, що їй не потребують (що кінець-кінців нас не має обходити, коли фонд є рівнорядною умовою між нами), що допомогове запотребування навіть і при в трое збільшеній смертності не трудно буде загалові членів своїми свідченнями покрити, вказав на контингентові можності нових членських кадр із незорганізованого ще молодшого запліля, що розуміння „заломання фонду" є в цім випадку абстракцією, так як абстракцією є бажання „охорони майна Т-ва", подав розв'язку справи на випадок зменшення числа членів Т-ва й поборював зайве ширення страху, що нищить віру в свої сили, довіря до взаїмних умов, отже й підконує організацію, не даючи в заміну жадної позитивної користи.

З аргументів т. Личковського і завваг попередньої Конференції прийняв оден, над яким і сам уже думав, що „Фонд посмертних домог" мало цікавить молодших і самітних членів. Порадив, щоби Т-во пішло назустріч їх потребам і доповнило правильник „Фонду посмертних домог" постановами про виплату допомогових зачетів молодшим членам, що будуть зредуковані в службі перед вислужєними 15 роками, а саме зачєтами в висоті 25% посмертної допомоги. В нинішніх нормах видаток на 4 зачєти буде рівний видаткові на 1 повну посмертну допомогу. Гроші на цю ціль брала б Дирекція з чинного „Фонду посмертних домог". Доповідач навів приклад, що при 20 випадках смерті й 20 реукціях кожний член мусів би побіч звичайної членської вкладки доплатити титулом надзвичайних доплат 13 зол. у рік. Сказав, що на таку ціль „варта цей видаток витримати". При зменшенні числа членів Т-ва, буде діяльність Т-ва менша й більшу частину членської вкладки можна буде вжити на „Фонд посмертних домог" і зачєти з нього. Буде й менше випадків смерті та редукцій, більший запас фонду і ціле майно Т-ва до диспозиції останніх членів. Але може так зле не буде. Допомогові зачєти для зредукованих, це „була б дуже гарна нагода для старших членів виявити ділом перед молодшими товаришами, що ми не егоїсти й указати їм як треба розуміти клич членської любови ближнього та клич взаїмної помочі".

В дискусії за становищем корреферента т. Стельмаха. заявили т.т.: Коваль, Скалений, Борщ, Котович, Целенський, Демчук, Король, Снйлик, Сілецький, Петрицький, Олексин і Литвин Степан. За цим становищем заявився і т. Беликанович, але зазначив, що вважає доцільнішим, щоби допомоги для зредукованих членів виплачувати не з „Фонду посмертних допомог“, але з рахунку звичайного допомогового фонду й то лише в конкретній потребі. Т. Борщ завважив лише, що з посмертних допомог повинні користати тільки члени найближчої родини. Т. Демчук думає, що такі не всі, що побирають посмертні допомоги, дійсно їх потребують. Референт т. Литвин Степан, відступив від оборони тез свого реферату, зазначаючи, що лише постанову теперішнього правильника „Фонду посмертних допомог“ про виплату внесового на запас цього фонду вважає дальше невказаною.

Натомість основніших змін у системі організації „Фонду посмертних допомог“ домагалися інші промовці. Т. Шерстило вважає, що допомога з „Фонду посмертних допомог“ є за висока; вона відповідала відносинам із 1928 р., коли фонд творено. Тепер слід би її обнизити до 75 або 50%, а решту повернути на „Фонд варстатів праці“. Т. Петрів не опонував проти виводів корреферента, але переконаний, що зобов'язання „Фонду посмертних допомог“ дуже великі й дійсно цей фонд знаходиться в наших кишенях і нашій волі. Все-ж такі певніше булоб прийняти минулорічний проєкт Дирекції й узалежнити висоту посмертної допомоги від літ належання до Т-ва. Так само думають т. т.: Івантишин і Сухинський. Останній вважає, що заощаджену цим ладом надвишку виплат можна б ужити на виплату допомог у випадках, коли більше смертей, як 12 у рік, або на створення якого іншого потрібного фонду. Таксамо думає і т. Пастушенко, погоджуючися з пропозицією т. Шерстила про обниження посмертної допомоги до 75% на те, щоби рештующих 25% ужити на фонд для емеритів і зредукованих. Сам факт, що число членів Т-ва меншає, вистарчає як доказ потреби реформи „Фонду посмертних допомог“.

Внесення корреферента т. Стельмаха звучали: 1) Конференція вважає безумовно потрібним збереження між членами довіря до власних ухвал і зобов'язань. По тій причині висказує погляд, що не належить змінити постанов правильника „Фонду посмертних допомог“. Зокрема не бачить Конференція жадної необхідної й пильної потреби, що оправдувала б необхідність зміни. 2) Щойно на випадок спадку числа членів Т-ва нижче 2000 осіб, повинна Головна Управа Т-ва обдумати зміну § 17-го правильника „Фонду посмертних допомог“ у напрямі залишення дотеперішньої висоти посмертної допомоги. 3) Правильник „Фонду посмертних допомог“ слід доповнити постановою про виплату допомогових зачетів членам, що перед скінченням 15 літ учительської служби будуть зредуковані без емеритури. За основу цього доповнення належало би взяти предложений нині плян корреферента.

Внесення на дрібну зміну правильника „Фонду посмертних допомог” про стипендійний фонд для сиріт по членах Т-ва зголосив корреспондент при рефераті стипендійного фонду.

Внесення делегатів: Т. Великанович: — Вставити до правильника „Фонду посмертних допомог” таку поправку: „Посмертної допомоги не можна переказувати особам поза найближчою родиною (жінка й діти). Коли вмирає член без рідні, — то посмертна допомога по нім переходить до запасного фонду”. — Т. Котович: 1) Заявляюся проти обмежування свободної волі члена в орудуванні посмертною допомогою. 2) Висоту допомогового зачету для зредукованих із „Фонду посмертних допомог” установити на 1000 зол. — Т. Пастушенко: Створити емеритальну допомогу в цей спосіб, щоби 25% посмертної допомоги отримував член Т-ва по переході на емеритуру на біжучі потреби, а 75% отримували спадкоємці по смерті члена, титулом посмертної допомоги.

IV. Реферат про основи організації „Стипендійного фонду”, виготовлений т. Стельмахом, був надрукований у ч. 2-ому „Учительського Слова” з ц. р. Корреспонденту до нього не було. Тому т. Стельмах відчитав у цій справі лише внесення.

В дискусії зазначили т. т. Великанович і Залужний, що „Стипендійний фонд” буде корисний для Т-ва й національної справи. Т. Скалений уважає, що одна стипендія не повинна бути нижча як 500 зол.

Внесення референта: 1) Конференція одобрює проєкт на створення сталого „Стипендійного фонду”, поміщений у ч. 2-ому „Учительського Слова” з ц. р. й уважає, що Головна Управа компетентна сама встійнити правильник цього фонду, не чекаючи ухвали Загального Збору. Прийнятий правильник повинен бути оповіщений ув „Учительських Слові”. 2) Конференція вважає доцільним, щоби питання, нерозв’язані остаточно друкованим рефератом, були встійнені в правильнику в цей спосіб: а) „Стипендійний фонд” треба примістити в нерухомості, а не в готівковій льокації; б) поки доходи цього фонду з приміщення в нерухомості будуть менші, ніж були б із приміщення в готівковій льокації, повинно Товариство зо загальних приходів вирівнувати різницю в опроцентуванні „Стипендійного фонду” до висоти, яку він осягнув би, коли б був приміщений і опроцентований, як вкладка ощадности в готівці; в) запропонувати Загальному Зборові скреслення в § 14-ім правильника „Фонду посмертних допомог” у передостаннім реченні й у цілім тексті цього-ж правильника слова „для сиріт по членах”, а оставити лиш слова „Стипендійний фонд Т-ва”, щоби в цей спосіб уможливити злиття всіх стипендійних фондів ув оден. 3) Залишити на разі за Головною Управою Т-ва незв’язане право диспонування, на які ціллі будуть признавані стипендії. 4) Не в’яжучи свободи постанов Головної Управи що до цілей, на які будуть признавані стипендії, висказує Конференція погляд, що найдоцільніше буде призначати стипендії на джерельні наукові студії над питаннями, зв’язаними з потребами наших дітей, виховання й шкіль-

ництва, а також на студії світових мов та організацій учительства інших народів, щоби в цей спосіб підготувати провідників для зв'язків нашої організації з міжнародними вчительськими організаціями й світовим педагогічним рухом. 5) Крім сталого „Стипендійного фонду“, з'ясованого в 1-ім і 2-ім внесенні, признає Конференція потрібним творити зо щорічних білянсових надвишок одноразові щорічні стипендійні фонди, по одному або по кілька й пропонує Головній Управі призначати щорічно на цю ціль, по можності, квоту 2000 зол. Для цих щорічних стипендійних фондів повинен бути зложений окремий правильник, або спільний правильник „Стипендійного фонду“ повинен включити потрібні приписи також про щорічно, одноразово фондовані стипендії.

V. Реферат про „Емеритальний фонд одноразової допомоги“ був надрукований у ч. 3-ому „Учительського Слова“, тому референт т. Д. Петрів не забирав слова. Корреферент т. Литвин Ст., вибраний попередною Конференцією, заявив, що погоджується з проєктом створення такого фонду, але на засаді добровільності належання до нього.

В дискусії на цю тему забирав слово лише т. Коваль і заявився також за добровільністю належання до фонду, але референт т. Петрів у кінцевім слові признав організацію такого фонду на засадах добровільності неможливою.

VI. Реферат на тему „варстатів праці“ відчитав т. Гірняк. — Знаємо як укладаються відносини й умови життя для наших дітей. Мусимо серед цих умовин промощувати їм шлях прожитку. Треба дорожити кожною позитивною одиницею й допомогти їй вибитися на поверхню. Творити з наших дітей новий тип інтелігенції. Так повинні робити й інші організовані гурти батьків. Вперед подбати про відповідне виховання й науку. Давати — хто лише може — дітям найвищу освіту і враз підготовку до практичного звання. Акція батьків, членів Т-ва, через Т-во, під теперішню пору дуже потрібна й важна для будуччини дітей і народу. Її можна зорганізувати через утворення позичкового фонду в Т-ві або „Учительській Касі“. Фонд можна зложити зо заощаджень Т-ва на деяких видатках і можна його збільшити також невеликими доплатами до членських вкладок, на правах оощадностей. З цього фонду давати гіпотечно забезпечені, низкопроцентові позички на кількालітню сплату фахово вишколеним учительським дітям, як початковий капітал на творення „варстатів праці“. Референт зілюстрував свій проєкт кількома прикладами. Порадив зложити для цієї справи підготовчу комісію при Головній Управі Т-ва й назвав деякі праці, які вона мала б виконати.

Корреферент т. Котович заявив, що він узгіднив свої погляди з т. Гірняком і тому слова не буде забирати.

В дискусії порушили справу „варстатів праці“ отсі делегати: Т. Великанович. Варстат праці можна розв'язати в тісному порозумінні з усім організованим громадянством. Не всі члени Т-ва потребують помочі для своїх дітей, але всі покликані співділати

з цілим громадянством. Варстатом праці є також „Рідна Школа“, кооперація; треба їх підтримати. — Таку-ж думку співпраці з відповідними народними установами висказав т. Кісь. Працю належало б зачинати від повітів, як це н. пр. зроблено в Бережанщині. — Т. Котович думає, що коли кожна організація окремо буде дбати про добро своїх членів і їх родин, то зробить тим самим корисне загально-національне діло. — Т. Скалений бачить у нас готові вже варстати праці також і в сільських кооперативах, але там треба братися й за найчорнішу роботу; до цього треба перевиновати нашу молодь. Фондами Т-ва на це диспонувати дуже обережно. — Т. Король вказує на започаткований уже варстат праці, кооперативу „Шовк“ у Самборі; її треба розвинути через масове членство в ній усіх членів ВПУВ. — Т. Сілецький пояснював організацію кооперативу „Шовк“, зазначаючи, що кооперативі треба капіталу на машинізацію, щоби могла витримати конкуренцію. — Т. Олексин. Перевагу треба дати приватній ініціативі. — Т. Івантишин вважає, що варстати праці повинні творити повіти для відповідно підготовлених людей, без очікування підмог від централі Т-ва. — Також т. Пеленський думає, що акцію повинні вести повіти й повинні вперед створити фонди праці при відповідних банках. — Т. Вальчик, беручи взір із Яворівщини, обіцяв дати Головній Управі свої готові проєкти. — Т. Коваль признав доцільним зложення при Головній Управі комісії для підготування справи „варстатів праці“. Вона повинна вести також порадно про вільні місця в фахових школах і варстатах та стояти в контакті з економічними установами. Зразу нехай комісія обдумає докладний і доцільний плян праці. — Т. Снялик. Для здійснення „варстатів праці“ треба підготувати умови і людей; по тій причині заявився за створення комісії при Головній Управі. — Т. Сухинський вважає, що „варстати праці“ треба оставити приватній ініціативі та її поперти. Побоюється, що проєктвана комісія дасть мало позитивної праці, але дорого буде коштувати. — Т. Залужний сполучив ідею „варстатів праці“ з питанням бурен для дітей членів, що кінчили б фахові школи. — Т. Т. Шерстило і Пастушенко є прихильниками „варстатів праці“ і радять повернути на „позичковий фонд праці“ 25 або 50% дотеперішніх помертвих допомог.

Дискусію закінчено такими внесеннями: Т. Гірняк (як референт): — Утворити при Головній Управі „Комісію економічної допомоги членам“ для плянування акції допомоги безробітному вчителю й учительським безробітним дітям. — Т. Олексин: Відділи В. П. У. В. повинні до 15 травня ц. р. зголосити Головній Управі свої проєкти на створення варстатів праці в їх районах. — Т. Котович: Головна Управа повинна перевести розрахунок приходів й розходів Т-ва так, щоби якнайбільше гроша полишити до диспозиції на фонд акції „варстатів праці“.

VII. Поза темами нарад порушили промовці також важні справи. — Т. Івантишин: Учителів, що перестали бути членами,

належало б приймати поновно на правах нових членів, без жадних поменшень їх членських користей. — За влекшенням бувшим членам повороту до організації заявився також т. Пеленський. — Т. Демчук прохав Редакцію „Учительського Слова” не містити більше дискусійних статей, які баламутно представляють якусь справу і в цей спосіб приносять шкоду Т-ву. — Т. Петрицький ганив тих членів, що не читають пильно органу своєї організації і тому не є поінформовані про всі справи Т-ва. — Т. Зелений обговорив значення персональних квестіонарів, розісланих Дирекцією Т-ва до всіх членів і бувших членів, і прохав приязних делегатів, щоби вплинули на місцях на прискорення відсилки виповнених квестіонарів до Дирекції Т-ва.

У позапорядкових справах вплинули крім завваг висказаних у дискусії ще такі внесення і дезидерати до Головної Управи: Т. Стельмах: 1) Конференція вважає за всіх причин потрібним приєднати до Т-ва молодих учителів. Щоби це виконати, взивав всіх членів Т-ва до переведення пропаганди через сусідські взаємини. — 2) Конференція вважає потрібним улекшити поворот у члени Т-ва без утрати членських користей, бувшим членам Т-ва, що по причині залеглостей у членських вкладках перестали бути членами, а саме в той спосіб, щоби в оправданих випадках, замінити їх вкладкові залеглості на довг у Т-ві, стягальний із посмертного фонду. — Т. Коваль: Щоби Головна Управа приймала сплату залеглих членських вкладок також облігаціями державної позички. — Т. Пеленський: Щоби вможливити бувшим членам поворот до Т-ва при сплаті залеглостей, пропонує залеглості таких бувших членів повище 50 зол. обнижувати до половини. — Т. Пастушенко: Не проєктувати підвишки членських вкладок. — Т. Дутко: 1) Головна Управа подбає про переведення опадностей. Між іншим: подругам-членам не висилати по два примірники видавництв. 2) Заохочувати членів до складання позички для „Рідної Школи”. — Т. Сухинський: Домогання, щоби Головна Управа оголошувала щорічні прелімінарі на сторінках „Учительського Слова” перед Загальним Збором. — Т. Беч: 1) Перевести принцип однастайности членської вкладки. 2) Загосподарити відповідно „Оселю” в Ворохті. 3) Давати в пору правні поради. 4) Видати „Учительський Календар” на цей рік. — Т. Жизневський: Отворити для членів-смеритів у Львові товариську домівку-читальню в домі Т-ва.

—о—

Голова Т-ва, закриваючи Конференцію, зазначив, що наради були предметові та успішні. Просив учасників-делегатів, щоби про хід і зміст дискусії поінформували членів Т-ва на сходах у Відділах, виконали це, що нині вирішено й відомості з дискусії на сходах переслала якнайскорше Головній Управі. Нині зголошені дозидерати розважить ще Головна Управа й приготує їх до вирішення на Загальнім Зборі.

ДИСКУСІЙНИЙ КУТОК ПРО ОРГАНІЗАЦІЙНІ Й УЧИТЕЛЬСЬКІ СПРАВИ.

ВЕСІЛЬНІ СВАТИ З „НОВОГО ЧАСУ”.

Від довшого часу дає „Новий Час” місце статтям, що неприхильно ставляться до організації українського народного вчителства. В. П. У. В., та її теперішнього проводу.

З мотивів добра Товариства поминемо попередні писання, а звернемо увагу на спосіб ставлення справи в статті п.-кий п. н. „Галицьке вчителство середніх шкіл”.*) Торкається вона — між іншим — питання злуки організації вчителства середніх шкіл „Учительської Громади” зо „Взаємною Помічю Українського Вчителства”.

До цієї статті мусимо дещо завважити.

Відомо, що об'єднання таких двох, дотепер із собою майже ніколи не кооперуючих організацій, це справа доволі ніжна. Вона вимагає не лише вичерпуючих ділових пересправ, але може ще більше підготування погідного психічного наставлення членів обох організацій до правдивого злиття-співжиття в однім Товаристві на засадах „рівні з рівними”. Без цього сама правно-механічна злука могла б — замість вдоволення членів і працездатности організації — принести зайві розчарування, тертя, непорозуміння й ослаблення перебудованого Товариства. Хиба шкода витрачати слова на зазначення знаного нам явища, що досі в наших обставинах і звичаях існувало в щоденнім житті повне відчуження між вчителством середніх і народніх шкіл.

Треба-ж прецінь часу на зближення такої відчуженій „парі”. І ще треба вневнитися в взаємній пошані та щирості.

Воля п.-кого, його підгін батійком та й ті інсинуації мабуть мало доцільні...

Але доля пакісна. Посилає нам свата, що береться до діла такими „делікатними” апелями:

„Свідомі цього (себто потреби злуки обох товариств) вчителі середніх шкіл та провід „Учительської Громади”. Свідомі цього вчителі народніх шкіл на місяцях. А всеж до злиття обох організацій ще й досі не прийшло. Хоча провідні чинники „Учительської Громади” робили відповідні заходи в цім напрямі.”

„Проти злиття є опозиція в провідних колах „Взаємної Помочі”. Мається вражіння, що причиною цього є виключно побоювання деяких одиниць за місця і впливи в організації.”(!!!)

„На нашу думку влиття 400 вчителів середніх шкіл ув одноцілу організацію внесло би в неї свіжого духа, оживило б її, піднесло б фактуру видань „Взаємної Помочі”. При помочі визначних інтелектів, якими диспонує наше середнєшкільне вчителство, можна б розбудувати видавничу діяльність організації та оживити в ній духове життя. А водночас можна б усталити методи праці вчителства на громадському полі.”

Не хочемо в нічім поменшувати всего сказаного Шан. Автором на тему середньошкільного вчителства. І не в тім діло.

*) „Новий Час” з 17 березня, ц. р., друга частина статті.

Але, чи доцільне таке сватання, коли одну сторону хвалиться всіми фактами й компліментами, не знаходячи для другої хоча б куртуазійного одного доброго слова крім... досадних негачій „із порівняння” й примітивних підозрінь на адресу її проводу. Якраз того проводу В. П. У. В., що перший із усіх, уже почав розмови з проводом „Учительської Громади” на тему злуки?

Може б ми напrawdę скорше добалакалися без цих „делікатних” і так цікаво до В. П. У. В. настроєних сватів...

ДЕЩО ПРО ДЕЩО І ЩЕ ДЕЩО !

(Дискусійна стаття.)*

Рік 1934-ий багатий у проєкти. З цілого краю представники вчителства видвгають різні проєкти. Мета цих проєктів одна: — Гони монету! Давай В. П. У. В. гроші в різних виглядах, як Фонд помертвих допомог, Фонд для емеритів, Фонд для здедукованих, Фонд на виховання дітей, Стипендійний фонд і т. д. Одним словом, твори, Головна Управо, фонди такі, які кому потрібні: І так, хто сподівається вмерти, тримається Фонду помертвих допомог; хто сподівається перейти на емеритуру, твори йому Емеритальний фонд; хто сподівається бути зредукований, твори йому Редукційний фонд; хто має багато дітей, твори йому Фонд на виховання дітей, а хто має освічені вже діти, твори йому „варстати праці”, а далі, Стипендійний фонд для педагогічних студій.

Одним словом жиемо під вражінням „фондоманії”. Під вражінням тої „фондеманії” губиться головна мета нашої організації з її духовим наставленням. Є навіть думки всю культурно-духову працю понехати, бо, мовляв, Т-во за 25 літ нічого не дало своїм членам!...

Одначе треба трохи призадуматись над різними проєктами, що майже всі витрясені з рукава, без реальних підстав та обчислень, і сказати собі: Годі! Бо вже й так кажуть, що ми дбаємо тільки про черево.

Попробую по черзі обговорити всі проєкти. Про „Фонд помертвих допомог” не буду багато говорити тому, що на останній Конференції Делегатів постановлено оставити його будову по старому. Правда, т. Стельмах, як корреферент, дуже гарно обороняв старий правильник і промовляв до товариської солідарності, але я в його будівлі бачу деякі риси, котрі треба буде в майбутньому якось латати. Але оставмо це, по словам корреферента, часові.

Відпаде поки що також „Емеритальний фонд”, тому, що більшість делегатів висказалась за його добровільністю.

Найбільш актуальний став фонд на „варстати праці”. Від хвилі видвиження питання про варстати праці — проєктодавці

*) Містимо статтю т. Литвина в порядку дискусії в тому переконанні, що його річеві погляди допоможуть наблизити порушені в нього питання до якоїсь конкретної розв'язки. — Редакція.

змінляли вже кілька разів свої погляди на це питання. Творення фарм, фабрик, взірцевих господарств і їм подібних установ, по-жерло б грубі гроші, а дало б зайняття кільком одиницям. Хто зна, чи ті одиниці надавалися б до тої праці й чи взагалі захотіли б там працювати.

Мусимо сказати собі правду в очі, що наші діти не вміють самостійно працювати. — Ми цьому не винні. Винна цьому традиційна школа, що не виховувала сильних і метких індивідуальностей, але матеріал на державні посади. — А доказом цього є хоча б і ми самі на тих посадах, що не можемо собі дати ради зо своїми дітьми.

До кожного підприємства треба фахівців. А коли їх нема, то ті підприємства банкрутують. Чи треба на це багато доказів? Видно їх у Львові, в повітових центрах і наших селах. Кооперативи, Повітові Союзи, кооперативні їдальні і т. п.

А чи наші діти фахівці? Сумніваюся. Наші діти кінчили гімназії, вчительські семінарії, філософію, торговельні курси. Чи з тими студіями можна відчиняти підприємства, на котрі мали б складатися всі члени Т-ва? Майже кожний склеп, чи щось подібне з такими фахівцями мусів би впасти. Коли б у нас відчиняли крамниці ті, що почали практику в приватних крамницях чи Народній Торговлі від початку й перейшли науку товарознавства, купецької калькуляції, а їдальні ті, що були кельнерами, тоді можна б повірити в те, що ця справа вповні вдасться й тоді не жаль такої справи фінансувати. А чи ми знаємо, кілька є охочих наших дітей до такої праці? Чи певні ми того, що покінчений гімназист, чи семінаристка або абсолювент університету захоче замести хату, причепити фартух, засукати рукави й узятись до кожної чорної роботи? А коли ми думаєм творити варстати праці, то та чорна робота буде початково принайменше рік тривати, поки той варстат праці не стане на ноги

А ми-ж не будемо творити варстатів праці, де наші діти будуть тільки директорами, бо директор тоді добрий, коли починає від пакування скрині!... А де статистика? А кілька є в нас тих дітей, для котрих треба творити варстати праці? Де вони живуть, до чого вони надаються, в яким вони віці, яке їх здоров'я? Це все підстави до рахункових обчислень і проєктів. Думаю, що меткіші наші діти, котрі тверезо дивляться на життя, вже давно потворили собі самі варстати праці, а ті, що вже з 5 літ чекають на посади, навіть при видатній допомозі ззовні не дадуть собі ради. А де запорука, що „кандидат” на варстат праці, отримавши підмогу на організування того варстату, не протратить тих грошей, або не вложивши в свій варстат праці жадного зусилля, поведе його невідповідно. Хто за нього ці гроші віддасть?

Але, подумаймо, що ми вже тих фахівців маємо. Коли допустити теоретично, що кожний 4-ий член Тов-а має сина або доньку на безробітті, то мали б ми около 500 своїх фахівців. Отже тим 500 молодим людям дати підмогу на варстати праці, бодай по 2000

зол., а найменше вже по 1000 зол. на одного. Звідкіля взяти стільки грошей? Звичайно, шляхом оподаткування членів Т-ва. Коли б те оподаткування виносило по 50 сот. місячно, то отримаємо 1000 зол. місячно від 2000 членів, а річно 12000 зол. Можна буде дати 12-ти безробітним на творення варстатів праці. Тому, що скорше, як на протязі 5-ти літ, не можна сподіватися звороту тих підмог, можна буде їх видати аж 60. Питаю: а де решта? Правда в 2 п'ятиріччі мож. буде вже видати 120 підмог, але до повноти ще далеко. І чи схоче хтось чекати так довго на цю підмогу? З того приводу мусіла б виробитися протекційна система, нарікання, невдоволення, а вслід за тим бурливі збори й покидання Т-ва.

Моя гадка така. — Кожний нехай наперед дасть своїм дітям якесь практичне знання, нехай сам створить варстат праці, а вони своїм зусиллям покажуть, що вони варті. Тоді загал учительства, ба й цілий нарід підпире таку роботу і пропагандою, і як клієнти.

А коли вже збирати на це фонди, то шукати треба хіба добровільних жертводавців.

В. Литвин.

ПРО ОЗДОРОВЛЕННЯ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ.

(На дискусійну тему).

Дуже добре, що справу оздоровлення Загальних Зборів підноситься на сторінках нашого органу перед Загальними Зборами, бо початок можна б зробити вже цього року. Дальше, такі дискусійні статті висунуть перед очі всіх помилки декотрих, дуже говірливих членів на Загальних Зборах, чого вони, розгарячившись у часі „дискусії“, чи „борні“, самі не завважають. Це — по мойому — може вплинути на злагіднення в майбутньому їх запальности.

Та я думаю, що зреформування приготування до Загального Збору, їх ведення, порядку й дискусії відхилить цей гарячковий під'єм духа. На мою гадку, Загальний Збір не повинен бути місцем, де відбуваються ширші дискусії, чи вплив поглядів поодиноких членів, але місцем, де: а) довідався б кожний, що Головна Управа полагасила; б) приявні своїм одобренням мали б надати поваги або правної сили постановам Головної Управи; в) вибрати нових членів провду; г) кожний усно або на письмі міг би передати свої проекти чи псбажання на майбутне.

Звідомлення з діяльности Головної Управи повинно виказувати виконання ухвал попередніх Загальних Зборів, або в разі невиконання, пояснення які саме перепони не дали змоги їх перевести.

Ширша дискусія над звітом — думаю — була б зайва, хіба в випадку якогось зловживання.

Пир кінці Загального Збору повинен провід збору дати змогу „всім“ виговоритись не в справі ухваленого, але нових внесків-проектів, котрі вважають вони за корисні для розвитку й поширення Т-ва. Ці внески, подані на письмі або записані протоколянтами, передавав би провід Головній Управі до оброблення.

Закине мені дехто, що такі Загальні Збори не інтересували б загалу. Хай і так буде. Але я думаю, що такі Загальні Збори набрали б більшої поваги, саме такої, як це нашому Т-ву пристало.

Іван Сугинський.

КУТОК ПРАВНОЇ ПОРАДИ Й ОБОРОНИ.

ВІДКЛИК ПРОТИ ВІДМОВИ МЕШКАНЕВОГО ДОДАТКУ ЗАМУЖНИМ УЧИТЕЛЬКАМ У ЧИННІЙ СЛУЖБІ.

На випадок відмови мешканевого додатку замужним учителькам, треба внести відклик, а саме: від постанови управ сільських громад і невиділених міст із повітових зв'язків до повітового виділу, а від постанови виділених міст до Воевідського Уряду, — від постанови міської управи м. Варшави до Міністерства Внутрішніх Справ.

Відклик вноситься за посередництва цієї громадської (міської) управи, що видала відмовну постанову. Крім відклику до надзірної влади над громадською управою, треба внести прохання до шкільного інспектора про видання оречення, що накладає на громадську управу обов'язок виплачування дальшого (або вперше) мешканевого додатку.

Відклик вноситься на протязі 14 днів, числячи від дня доручення або оголошення постанови. Якщо інспектор полагоди́ть прохання відмовно, треба внести відклик у речинці 14 днів до Шкільної Кураторії. Відмовну постанову Кураторії й Воевідського Уряду можна заскаржити через адвоката до Адміністраційного Трибуналу на протязі 60 днів, числячи від дня отримання відмовної постанови.

Зразок Відклику.

До

Повітського Виділу (Воевідського Уряду, Міністерства Внутрішніх Справ)

В

через Управу Громади (міста

В

Відклик

Н. Н., учительки публічної народньої школи в від постанови Громадської Управи (Міської) в з дня

Ч., дорученої дня в справі мешканевого додатку.

Управа Громади (міста) в постановою з дня

ч., дорученою мені дня, позбавила мене з днем

.... мешканевого додатку з цього приводу, що мешкаю при мужові, що, як учитель (управитель школи) в користує за службового мешкання (або який отримує мешканевий додаток з фондів громади — з державного скарбу, або має безплатне службове мешкання з іншого титулу — подати причину).

Повища постанова є незгідна з обов'язуючими приписами й підпадає відхиленню з отсих причин:

УЗАСАДНЕННЯ.

Як учителька публічної народньої школи в на засаді арт. 11 закону з дня 17 лютия 1922 р. про закладання й утримування публічних народніх шкіл (Д. З. Р. П. Ч. 18 поз. 143) в змісті розпорядку Президента Річипосполитої з дня 3/XII, 1933 р. (Д. З. Р. П. ч. 86 поз. 662) й арт. 1 закону з дня 17 лютия 1922 р. про будову публічних народніх шкіл (Д. З. Р. П. Ч. 18 поз. 144) маю право отримувати від громади безплатне службове мешкання, або мешканевий додаток у висоті зол.

А що Управа Громади не постачила мені окремого мешкання, виплачувала мені як рівноважник від дня додаток на мешкання в висоті зол., а від дня виплату цього додатку стримала вище наведеною постановою й позбавила мене права отримування цього додатку. Жаден правний припис, а з-окрема вище наведений арт. 11-ий і 1-ий закону з 17 лютого 1922 р. не позбавляє вчительки права, що мешкає при своїйму мужові-вчителеві (управителеві школи), що користає з мешкання, постаченого йому громадською управою, — до займання окремого мешкання або мешканевого додатку від громади.

Закон із дня 1 липня 1926 р. про службові права вчительства в змісті оголошення з дня 9 листопада 1932 р. (Д. З. Р. П. ч. 104 поз. 873) признає вчителькам ті самі права, якими користуються вчителі-мужчини. В арт. 1-ім цього закону виразно сказано, що через учителів належить розуміти також і вчительки. Всі закони про вивінування та найновіший закон про вивінування вважають учительку на рівні з учителями мужчинами.

Фактом є, що закон про вивінування із дня 9 жовтня 1923 р. (Д. З. Р. П. ч. 110 поз. 924) враз із пізнішими змінами й доповненнями не виключає за-мужної вчительки зпоміж категорії державних функціонерів, що мають право до мешканевого додатку з громадської каси, або з державного скарбу.

По думці розпорядку Ради Міністрів із дня 19 грудня 1933 р. (Д. З. Р. П. ч. 102 поз. 871) мешканеві додатки, отримувані на підставі закону з дня 9 жовтня 1923 р., вчислено до поборів нетто, які взято за підставу до зачислювання функціонерів до нових груп вивінування. При встійнюванні вивінування нетто не зачислено вчителству мешканевого додатку через те, що вчительство отримувало й отримувати буде дальше ці додатки від громад, оскільки громадські управи не гостачать учительству окремих мешкань. Саме з цього приводу мої службові побори є менші від поборів державного функціонера цієї самої групи, що квоту мешканевого додатку має влучену до нового вивінування.

Замешкування при мужові не може бути причиною, що оправдувала б позбавлення мене права до займання окремого мешкання або отримування мешканевого додатку від управи громади, бо мешкаю при мужові не з титулу повнення вчительської служби, але з титулу члена родини. А що громада не постачила мені окремого мешкання, тому є обов'язана виплачувати мені мешканевий додаток у висоті для самітних (з родиною).

Завважую, що постанова управи громади є незгідна з постановами розпорядку Міністра Освіти з дня 11 березня 1931 р. (Д. З. Р. П. ч. 29 поз. 197), бо компетентною владою до признавання вчителству права, по думці повищих приписів, займання службового мешкання, або отримування мешканевого додатку від громади, є шкільний інспектор, як влада 1-ої інстанції. Шкільна Кураторія, як влада II-ої інстанції. З уваги на те, постанова громадської влади не може мати жадних правних наслідків.

Тому з вище наведених причин, прошу ухилити вище наведену постанову громадської управи (міської).

..... дня

Підпис і службовий характер.

З а в в а г а: В поданні до шкільного інспектора навести всі мотиви з повищого відклику, а наприкінці по слові: „причини“ — додати: „прошу о видання оречисня, що накладало б на громаду обов'язок дальшого виплачування мені мешканевого додатку“.

СПРАВА ВИБОРУ ЕМЕРИТУРИ.

В дні 10 квітня ц. р. Рада Міністрів ухвалила проект розпорядку Президента Річпосполитої про вибір емеритального забезпечення. По думці цього проекту державні функціонари, що оставали в чинній службі в дні 1 лютого ц. р. і набули емеритальну вислугу, мають право вибору між емеритальним забезпеченням, обчисленим на підставі засад приписів із

дня 28 жовтня 1933 р., а емеритальним забезпеченням, що прислугувало їм, якщо булиб перейшли в стан спочинку перед днем 1 лютого 1934 р. (Закон із 11. XII. 1923 р.).

Право вибору емеритального забезпечення прислугуватиме на прогті 30 днів, числячи від дня доручення оречення про признання і вимір емеритури.

Зголошеного й прийнятого вибору емеритального забезпечення не можна відкаликати.

Одні із приписів цього розпорядку постановляє, що оскільки державний функціонер вибере емеритуру на підставі старого емеритального закону, то втратить првго до дочислення йому до емеритального виміру літ служби по дні 1 лютого 1934 р.

Таку відомість приносить одна з пресових агенцій. На днях появилася вістка в часописах, що має бути видана новеля до цього проекту. Якщо вона покажеться, її зміст подамо в найближчому числі нашого органу.

3 ЖИТТЯ НАШОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

А) ГОЛОВНА УПРАВА.

Засідання Головної Управи В. П. У. В. відбулося в днях 1-го й 3-го квітня ц. р. по такій програмі нарад: 1. Відчитання протоколу з останнього засідання; 2. Звідомлення Дирекції: а) виконання ухвал Головної Управи, б) організаційна діяльність, в) діяльність Редакційної Комісії, г) адміністраційна діяльність, г) праці Програмової Комісії; 3. Білянс Товариства за 1933 р. і прелімінар прибутків і видатків на 1934 рік; 4. Звідомлення Контрольної Комісії; 5. Виконання постанови § 9-го Правильника „Фонду посмертних допомог“; 6. Справи „Оселі“; 7. а) Злука з „Учительською Громадою“, б) форма організаційних зв'язків Відділів В. П. У. В. на територіях шкільних обводів; 8. Форма дальшого видавання „Учительського Слова“ та „Шляху виховання й навчання“; 9. Вильосування 3-ох членів Головної Управи; 10. Речинець і предмет нарад чергового Загального Збору; 11. Біжучі справи і внесення.

На засіданні були призивні всі члени Головної Управи і члени Контрольної Комісії.

1. Відчитаний протокол прийняла Головна Управа по поправках до відома.

2. В своїому звідомленні зазначила Дирекція, що переводить тепер реєстрацію персональних дат членів на підставі напливаючих квестіонарів; але ці квестіонарі напливають досить пиняво. Те саме торкається також і звідомлень із діяльності Відділів. Покищо наспіло дотепер 20 звідомлень від Відділів, що відбули Загальні Збори.

По звідомленнях Дирекції прийняла Головна Управа такі важніші постанови: а) Товариство видасть на 1935 рік даровий „Учительський Календар“ із рахунку періодичних видавництва; б) Дирекція поробить відповідні заходи для встановлення Делегатур Товариства (Розділ XIII, §§ 55—59 статуту) в тих повітах, де є поважніше число українського вчителства, а нема правно заснованих Відділів або є нечинні Відділи; в) прийнято до відома, що Комісія для зложення проекту наукових програмів для українських народніх шкіл III-го степеня поінчила свої праці, що можуть бути вже предложені шкільній владі та оповіщені в „Шляху виховання й навчання“.

3. Білянс Товариства за 1933 рік і прелімінар прибутків та видатків на 1934 рік затвердила Головна Управа, постановляючи надрукувати їх на сторінках „Учительського Слова“ перед Загальним Збором.

4. Звідомлення Контрольної Комісії разом із усіми заввагами прийняла Головна Управа до відома.

5. Згідно з вимогою § 9-го Правильника „Фонду посмертних допомог“ ствердила Головна Управа, що запас „Фонду посмертних допомог“ у дні 31 грудня 1933 року виносив 56571.07 зол. Він вложений у купно кам'яниці при

вул. Якуба Стшеме 11, та в порівнянні з білянсовою вартістю цієї реальності (128104.23 зол.) становить 44% цієї вартості. Тим чином запас „Фонду посмертних допомог“ повинен поборати від чистих доходів цієї кам'яниці 44%.

6. Головна Управа постановила побудувати при „Оселі“ в Ворохті в цьому році пивницю перед літнім сезоном і господарський будинок. Крім того винесла відповідні постанови про зменшення коштів адміністрації „Оселі“ та встановила ціни на мешкання й харчі на час цьогогорічного сезону.

7. а) Головна Управа, обзнайомившись із дотеперішнім ходом переговорів із „Учительською Громадою“ в справі злуки її з нашим Товариством, постановила познайомитися з поглядом Конференції Делегатів на це питання, а після того даліше вести переговори. — б) В справі форми організаційних зв'язків між Відділами на територіях шкільних обводів запала постанова такого змісту, що Відділи повинні даліше продовжувати свою діяльність на територіях повітів, а рівночасно можуть відбувати міжвідділові наради своїх управ у шкільних обводах згідно з відповідними постановами статуту.

8. В справі далішої діяльності видавництва Товариства запала постанова, що до чергового Загального Збору даліше виходитиме „Учительське Слово“, як місячник, а „Шлях виховання й навчання“, як кварталник у дотеперішньому об'ємі.

9. На підставі льосування вийшли зо складу членів Головної Управи т. т. Зелений Андрій, Котович Володимир і Лопата Павло.

10. По попередньому засягненні opinii Конференції Делегатів постановила Головна Управа скликати цьогогорічний Загальний Збір Товариства на 18-го й 19-го червня ц. р.

11. В склад Комісії для оформлення ідеї „варстагів праці“ назначила Головна Управа (на підставі § 49 статуту) своїми відпоручниками т. т. Котовича Володимира й Стельмаха Дениса, даючи їм уповноваження на кооптування в склад цієї Комісії т. т. Божиківського Миколу, Гірняка Омеляна, Дудка Мирона й Коваля Генрика.

Розглянувши справу полекш у сплаті залеглостей із титулу членських вкладок, постановила Головна Управа, що цю справу можна розв'язувати в конкретних випадках індивідуально.

Загальний Збір Товариства В.П.У.В. — Згідно з постановою Головної Управи з дня 3 квітня ц. р. цьогогорічний Загальний Збір Товариства В.П.У.В. відбудеться ві Львові в днях 18-го й 19-го квітня ц. р. в такому порядку й по такій програмі нарад:

I. Дня 18 червня ц. р. (в понеділок) в 15-й годині дня (пополудні) пригетовне Конференція відпоручників Відділів з такою програмою нарад:

1. Перечитання протоколу з останнього Загального Збору до зверифікування.
2. Запроектування вибору: а) Комісії-Матки, б) Комісії внесень.
3. Запроектування правильника нарад Загального Збору;
4. „ вибору членів Головної Управи (§ 44 статуту);
5. „ вибору Головної Контрольної Комісії (§ 33, в, статуту);
6. „ вибору Головного Мирового Суду (§ 33, г, статуту).

II. Дня 19 червня 1934 (вівторок).

Поминальне Богослуження за померших членів Товариства.

1. Відкриття Збору в 10-й годині ранку й покликання 2-ох секретарів і 3-ох скрутаторів (§ 36 статуту).
2. Ухвалення правильника нарад.
3. Верифікація протоколу з останнього Загального Збору.
4. Вибір: а) Комісії-Матки; б) Комісії внесень.
5. Інформаційне доповнення організаційного й касового звідомлення за час від 1-го січня по 15-го червня 1934 року.
6. Звідомлення Головної Контрольної Комісії.
7. Дискусія над звідомленнями й ухвалення внесення Головної Контрольної Комісії на висловлення довіря Головній Управі.
8. Розгляд внесень Головної Управи.

9. Ухвалення: а) бюджетового прелімінаря на 1934 рік; б) висоти членської вкладки для членів: звичайних, надзвичайних і спомагаючих.
10. Вибір: а) членів Головної Управи (§§ 33, а й 44 статуту);
б) членів Головної Контрольної Комісії (§ 33, в, статуту);
в) членів Головного Мирowego Суду (§ 33, г, статуту).
11. Реферат про „варстати праці“.
12. Звідомлення: а) Комісії-виєснь, б) Вільні внесення (§ 38 статуту).
13. Закриття нарад.

З а в в а г а. — Згідно з § 29-им статуту право участі в Загальному Зборі без права голосування прислугує всім членам Товариства. Право участі з рішачим голосом прислугує: 1) Відпоручникам Відділів Товариства; 2) головам і секретарям Управ Відділів, або їх заступникам; 3) почесним членам; 4) всім членам кожночасної Головної Управи й Головної Контрольної Комісії.

Відпоручники Відділів на Загальні Збори Товариства виказуються по-свідками вибору, підписаними правосильно Управами Відділів і зголошеними Дирекції Товариства на 2 тижні перед Загальним Збором.

Під увагу головам, секретарям і відпоручникам Відділів на Загальний Збір. — З огляду на те, що дня 18 червня ц. р. відбудеться в передполудневих годинах Загальний Збір членів „Учительської Каси“, повинні т. т. голови, секретарі, відпоручники та інші члени Відділів В.П.У.В., що прийдуть на Загальний Збір В.П.У.В., — оскільки вони є членами „Учительської Каси“ — взяти чисельну участь у Загальному Зборі цієї посестри нашого Товариства.

ДИРЕКЦІЯ В. П. У. В.

Зголошення до Оселі. — Зголошення на побут в „Учительській Оселі“ в Ворохті в часі ферій належить вносити до Дирекції Т-ва В.П.У.В. в Львові, вул. Якуба Стшеме, 11/II до 5 червня ц. р. Пізніші зголошення возьмуться під увагу тільки в міру вільних місць.

Зголошення писати по такому зразку:

Ім'я й назвисько зголошеного;

Місцевість, пошта й повіт;

Дата уродження;

Імена й назвиська зголошених членів родини, їх вік, звання, родинне посвоячення (мама, брат, сестра, муж — не учитель, можуть бути прийняті тільки в міру вільних місць).

Свідцтво лікаря замешкалого в ;

Кого з родини повідомити на випадок занедужання ;

Замовляю побут в „Оселі“ від дня до дня включно, родинну кімнату на 2 ліжка, 3 ліжка, 1 ліжко в збірних кімнатах по зол. гр. (Непотрібні числа счеркнути). Родинні кімнати резервуються тільки для родин (муж, жінка, діти).

Оскільки висилаєте саму дитину нижче 16 літ, подайте ім'я, назвисько й адресу того, кому поручаєте опіку над дитиною, та долучіть до зголошення письмнене зобов'язання названого опікуна.

В зголошенні треба написати, що приноворитеся без застережень в імєні своїм і всіх Вами зголошених осіб, до постанов правильника та розпоряджень Управи „Оселі“.

Для вможливлення побуту в „Оселі“ якнайбільшій кількості членів, обмежується час пробування до сезонів, а саме:

перший сезон триватиме від 21/VI. до 5/VII.

другий сезон триватиме від 6/VII. до 20/VII.

третій сезон триватиме від 21/VII. до 10/VIII.

Харчування у власній кухні пічнеться від 21 червня ц. р. Зголошення на побут в „Оселі“ через більше сезонів допускається тільки в міру вільних місць.

Хорих на туберкульозу не приймається до „Оселі“. Колиб лікар „Оселі“ ствердив у літника недугу, небезпечно для оточення, мусить недужий покинути „Оселю“ до 24 годин без права відшкодування за понесені кошти.

За мешкання в „Оселі“ вплачується завдаток у висоті 20 зол. до каси Тов-а до 5 червня 1934 р.

По зложенні цієї належитості отримає прийнятий посвідку прийняття, якою легітимують до приїзду до „Оселі“ в управителя „Оселі“.

Належитість за харч і мешкання платить прийнятий Управі „Оселі“ в Ворохті.

Якщо прийнятий член не приїде на час, який означив у своєму зголошенні, виїде з „Оселі“ перед впливом означеного сезону, або не приїде зовсім, не повідомляючи про те вчасно Дирекцію Т-ва, не може домагатися звороту вплачених грошей за мешкання.

Замовлене мешкання чекатиме на приїзд літника повних 5 днів від дня зголошення. По цій речинці диспонує місцем Дирекція Т-ва.

Принагідні гості (члени) одержать приміщення на другому поверсі за оплатою 30 гр. за добу.

Вони обов'язані мати свою подушку й накриття.

Родин із дітьми нижче 3 літ не приймається.

Прийняті привезуть зі собою подушку, тепле накриття, пошивки, тоалетове приладдя і таку кількість білля, щоби обійтися без прання. Родинні кімнати коштуватимуть 2 зол. і 50 гр. денно, а місце в збірних кімнатах по 75 гр. Приміщення на II. поверсі 30 гр.

Ціна харчу виноситиме денно: а) для дорослих по 2.80 зол., б) для дітей від 3—10 літ по 2.00. Літники діставатимуть харч чотири рази на день (снідання, обід, підвечірок, вечерю). Друге снідання можуть замовляти собі літники в завідуючого харчівнею.

Кухня не буде видавати окремих харчів для хорих на жолудок.

Заввага: До „Оселі“ приймається тільки дійсних членів, це є таких, що не залягають у членських вкладках та жертвою на „Оселю“.

Короткоречинцевий побут належить також зголосити в Дирекції Т-ва до 5 червня. Незголошені не матимуть приміщення.

Висота членської вкладки в місяці травні ц. р. — З огляду на шестий уже випадок смерті по 20 квітня ц. р. включно розписує Дирекція, згідно з Правильником „Фонду посмертних допомог“, додаткову вкладку до цього фонду на місяць травень ц. р. — Тим чином членська вкладка на місяць травень ц. р. виносить для всіх членів 4.50 зол.

Управи Відділів допилюють із свого боку, щоби всі їх члени виконали совісно цей розпорядок.

Обіжник в справі Загальних Зборів Відділів В. П. У. В. — Дирекція звиває всі ті Відділи В.П.У.В., що з якихнебудь причин не відбули ще своїх Загальних Зборів, зробити це невідклічно до 10 травня ц. р. включно. Звідомлення з Загальних Зборів треба негайно вислати Дирекції в двох однозвучних примірниках для поміщення його в загальному звіті з діяльності Управ Відділів за минулий рік.

Обіжник в справі книжок, випозичених із „Центральної Педагогічної Бібліотеки“ В.П.У.В. — Дирекція звиває всіх членів Тов-а, що мають у себе книжки з „Центральної Педагогічної Бібліотеки“, повернути їх безумовно до 15 травня ц. р. включно. Дирекція не висилатиме до того часу письмєнних пригадок інтересованим членам, щоби не спричиняти Тов-у зайвих видатків.

По 15-ому травні ц. р. висилатиме Дирекція поручені письмєнні пригадки й обтяжувати коштами переписки рахунки членських вкладок інтересованих членів.

Обіжник Дирекції в справі статистичних дат про допомогові фонди. — В цілї зладження перегляду ділання допомогових фондів (підручних кас) Відділів і дальшої розбудови цієї ділянки владжень „взаїмної помочи“ просимо

всі Управи Відділів по можності найскорше й докладно дати Дирекції Т-ва звідомлення по таким питанням:

1. Коли оснований у Відділі допомоговий фонд (підручна каса).
2. З яких фондів основано підручну касу (висота щомісячних вкладок на підручну касу, кілько членів і як довго їх платили, який це був приблизно відсоток загалу).
3. Цифрові дані про зріст цього фонду по кожнім році існування Каси.
4. Засади орудування фондами Каси й видавання допомог (себто правильник Каси або замість нього обов'язуючі постанови в справі вplat і виплат оцадностей, висоти допомог, рат сплати і пр.).
5. Розміри дотеперішньої помочі членам (кілько окремих осіб користало з допомог, по кілько разів, кілько ще ні разу не користало).
6. Як сплачують члени видані допомоги (кілько членів і на які квоти завели довіра або з інших причин не сплатили довгів; які квоти пропали).
7. Хто і як завідує Касою, де приміщена кожночасна готівка і як висока вона буває.
8. Всякі інші висновки з дотеперішніх успіхів праці, практичні завваги й поради для других Відділів; також думки про потрібні зміни.

Обіжник в справі Квестіонара, розісланого з 4-ою книжкою „Шляху“. — Дирекція Тов-а розіслала з 4-ою книжкою „Шляху виховання й навчання“ за 1933-ий рік „Квестіонарі“ в справі різних статистичних дат, потрібних Товариству при опрацьовуванні різних проектів на розбудову Товариства.

Дирекція прохає всіх Членів Тов-а виповнити точно ті квестіонари, й повернути їх Дирекції не пізніше 31 травня ц. р. Управи Відділів у свою чергу повинні допильнувати, щоби їх члени вив'язалися солідно й у пору з цього завдання.

Управи Відділів дістали ще додатково по кільканацять примірників Квестіонара для зібрання потрібних дат про тих українських учителів (ок) у їх повітах, що не були ніколи членами Тов-а, або були, а нині остали поза нашою організацією. Управи Відділів подбають, щоби інтересовані точно виповнили й повернули їх Дирекції Тов-а через приналежні Відділи таксамо до 31 травня ц. р.

Обіжник Дирекції в справі виплачування членських вкладок. — Дирекція Т-ва ВГІВ. пригадує Управам Відділів, що висилку виказів і зібрані членські вкладки належить пересилати кожного місяця кожночасно. Обраховування зібраних вкладок на виказах і висилання квот чеками треба переводити згідно за сумою, поданою в виказах.

Перетримування виказів і членських вкладок наражує членів нетільки на стримування висилки їм видавництв Т-ва, але й позбавляє їх права користування зо свідчень Т-ва. В інтересі самих членів є вирівнати всі залежності по кінець кожного року якнайскорше.

Емеритів, що в часі чинної служби не належали до Т-ва, не можна приймати до організації та побирати від них членських вкладок без попередньої згоди Головної Управи.

Не можна побирати членських вкладок без згоди Головної Управи також і від тих членів, що залягають у членських вкладках більшими квотами. Такі члени обов'язані зложити наперед письмєнну заяву, що залеглі членські вкладки вplatять ратами на протязі кількох місяців, або, що вступають в члени наново на правах, передбачених § 19 „Правильника Фонду посмертних допомог“ і біжучу членську вкладку вноситимуть точно кожного місяця.

Виплати з „Фонду посмертних допомог“. — Т-во В.П.У.В. виплатило в квітні ц. р. посмертні допомоги в повній висоті, по відрахуванні коштів адміністрації — 1) Володимирови Кучабському по бл. п. Степанії Кучабській, учительці в Ширці 2) Михайлові Паньковому по бл. п. Юлії Паньків, управительці школи в Перегінську.

„УЧИТЕЛЬСЬКА КАСА“.

Тому, що членами „Учительської Каси“ є члени В.П.У.В., скличе Надзвірна Рада „Учительської Каси“ Загальні Збори на день перед Загальними Зборами В.П.У.В. Того дня пополуноді відбудеться нарада делегатів Окружних Відділів В.П.У.В., тож можна сподіватися, що на Загальних Зборах „Учительської Каси“ в годинах передполудневих являться не лише всі делегати, але й ті члени, які прибудуть до Львова на Загальні Збори В.П.У.В., один день скорше. Надзвірна Рада „Учительської Каси“ числиться з тим, що загал українського вчителства більше цікавиться справами В.П.У.В., як справами „Учительської Каси“.

Місце, година отворення й програма Загальних Зборів будуть оголошені згідно з постановою § 42. статуту в слідуючій числі „Учительського Слова“ і в „Господарсько-Кооперативному Часописі“.

Поради для тих, що поштою пересилають гроші.

„Учительська Каса“ і В.П.У.В. є два окремі, незалежні від себе, хоч ідейно споріднені товариства. Кожне з них має свій власний круг діланья. Тому член „Учительської Каси“, який будучи й членом В.П.У.В., складанкою В.П.У.В. (чи на її conto) посилає гроші для „Учительської Каси“, зле робить, бо непотрібно спричиняє зайву писанину й розрахунок між двома товариствами: одно повідомляє і відпроваджує посилку, друге приймає і квітує. Робота більша як подвійна! Найдешевше і найвигідніше посилати гроші складанкою (чеком) П.К.О. Чому? Тому, що надаючий не платить за посилку нічого (хоба, що мусить купити складанку за 5 гр.), відбираючий платить лише „маніпуляційне“, нпр. 5 гр. від квоти до 50 зол. В руках надаючого лишається порядня посвідка надання (не вузенький пасок паперу „рецепіс“), до рук відборця доходить „деказ вплати“, на яким на оборотній стороні може посилаючий без ніякої доплати написати (хочби олівцем), на що, чи за що, та скільки посилає.

Посилка складанкою мусить дійти до адресата.

Посилка грошей звичайним переказом значно дорожча. Коштує найменше 23 гр. бо: переказ 3 гр., наляння 20 гр., доручення 5 гр. Тож пересилайте гроші до „Учительської Каси“ складанками! На домагання платників перешле Управа „Учительської Каси“ безплатно більшу скількість складанок до роздачі поміж членів В.П.У.В. і „Учительської Каси“. В кожному поштовім уряді можна купити складанку за 5 гр. Треба на ній дописати лише коротку адресу: „Учительська Каса“, Львів, К. 500.598. — Кошти „маніпуляцій“ 5 гр. (від квоти до 50 зол.) повинен покрити посилаючий, надаючи їх з квотою яку має вилатити.

ВІДДІЛИ В. П. У. В.

а) Скликають збори і сходини.

Бібрка. — Товариські сходини членів Відділу В.П.У.В. в Бібріці, відбудуться дня 17 травня 1934 року, в 10-й годині ранку, в домівці „Народнього Дому“ в Ходорові по такій програмі нарад: 1. Відкриття сходин; 2. Відчитання протоколу з останніх сходин; 3. Звідомлення делегатів із Конференції Голов і Делегатів із дня 2-го квітня 1934 р.; 4. Активізація Допомогового Фонду при Відділі; 5. Справа позички „Рідній Школі“; 6. Біжучі справи, внесення й запити. — Управа окремих запрошень не висилає і тим шляхом запрошує всіх членів явитися чисельно на сходинах.

Бережани. — Ширші товариські сходини бережанського Відділу В.П.У.В. і членів „Української Каси“ відбудуться дня 13 травня 1934 р. в домівці „Рідної Школи“ в 10-й годині передполуднем із таким порядком нарад:

1) Практична лекція з української мови в II-й класі. 2) Дискуісія над переведеною лекцією. 3) Реферат тов. М. Грамька про „Нові програми в народніх школах“. 4) Реферат т. М. Гусака про „Душу дитини“. 5) Наради в справі кооперативної кредитівки „Українська Каса“.

Наради важні, тому проситься дуже всіх Товаришів явитись чисельно на сходах.

Збараж. — Дня 10-го травня 1934 р. відбудуться сходи членів Відділу В.П.У.В. в 11-й год. в домівці „Української Бесіди“.

Порядок нарад подасть голова перед відкриттям сходин. Справи важні й актуальні. Прохається всіх членів явитись чисельно.

„Квестіонарі“, ще не вислані, прохається виповнити й привезти з собою, для висилки їх разом.

Коломия. — Ширші товариські сходи членів коломийського Відділу Тов-а В. П. У. В. відбудуться в Коломії дня 6-го травня 1934, в 10-й годині ранку в домівці Народного Дому по такій програмі нарад: 1. Відкриття наради; 2. Відчитання протоколу з останніх сходин; 3. Звідомлення з Конференції Делегатів 2. IV. ц. р.; 4. Кооператива „Шовк“ у Самборі; 5. Реферат про варстати праці; 6. Практична лекція: Шевченків „Вечір“, як спроба кореляційного навчання в IV-й класі; 7. Біжучі справи й внесення. — Управа окремих запрошень не висилає і тим шляхом запрошує всіх членів явитись чисельно на сходах.

Львів. — Загальний Збір членів Відділу В.П.У.В. (повіт) відбудеться дня 19 травня ц. р. в 10.30 год. передполуднем у домівці Т-ва В.П.У.В. ві Львові, при вул. Якуба Стшене, 11, з такою програмою нарад: 1. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору; 2. Звідомлення з діяльності Управи Відділу; 3. Вибір членів Управи, Контрольної Комісії і відпоручників на Загальний Збір Т-ва; 4. Зразкова лекція з української мови в V-й класі (г. Петрів); 5. Інформації про вступні іспити до гімназії (т. Бень); 6. Евентуалія. — За Управу Відділу: Зелений і Петрів.

Перемишль. — Загальний Збір членів Відділу Т-ва В.П.У.В. в Перемишлі, відбудеться в неділю, дня 13 травня, ц. р., в 10-й годині передполуднем, у домівці школи ім. М. Шашкевича, вул. Смольки, ч. 10, із таким порядком нарад: 1. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору; 2. Звідомлення Управи Відділу з діяльності і рахунків. 3. Звідомлення Контрольної Комісії; 4. Анкета в справах, поручених Головною Управою; 5. Вибір нової Управи, Контрольної Комісії та відпоручників на Загальний Збір і Конференції Т-ва; 6. Евентуалія. — Прохаємо всіх членів Т-ва з перемиського шкільного обводу взяти участь у Зборах. — За управу Відділу: Пушкар, Стельмах.

Тернопіль. — Сходи членів Відділу Т-ва В.П.У.В. відбудуться 17-го травня 1934 року (Вознесення Господне), в 10-й годині ранку в домівці Т-ва „Мищанське Брацтво“ з таким порядком нарад: 1. Відкриття сходин; 2. Відчитання протоколу з останніх сходин; 3. Звідомлення делегатів з Конференції Делегатів Відділів В.П.У.В. ві Львові, 2. квітня ц. р.; 4. Реферат т. В. Заболотного; 5. Виклад із мово-й українознавства; 6. Про введення шовківництва; 7. Внесення й запити. — Заввага. — З огляду на важність справ повинні всі члени без виімку взяти активну участь у сходах. — Крім цього кожний член має віддати виповнений „Квестіонар“, оскільки ще не відіслав.

б) Відбули Збори і сходи:

Болахів. — Загальний Збір членів Відділу Т-ва В.П.У.В. в Болахові, відбувся дня 13 березня 1934 р., в домівці „Народного Дому“. Приявних 8 членів. На порядку нарад: 1. Відкриття Збору; 2. Відчитання останнього протоколу; 3. Звідомлення Управи й Контрольної Комісії; 4. План діяльності Товариства на біжучий адміністраційний рік; 5. Вибір членів Управи й Контрольної Комісії; 6. Вибір делегатів на Загальні Збори й Конференції на рік 1934-35 у Львові; 7. Біжучі справи й внесення.

Збір відкрив голова Володимир Рудий короткою промовою. — Відчитаний протокол прийняли приявні члени до відома без поправок. — Звідом-

лення з діяльності Товариства за минулий рік здав голова, подаючи, що Відділ числить 16 членів. В році відбулися 2 рази сходи членів, на котрих передискутовано вчительські справи, поміщені в „Учительськiм Слові“, а саме в справах закладання варстатів праці, позичкової каси та посмертного фонду. Опісля здав звіт доповідання т. Степан Дригич, як голова Контрольної Комісії, подаючи до відома, що на рахунок членських вкладок вплинули квоти 501 зол. 20 сот., а видатки Відділу в тім часі виносили 18 зол. 45 сот., отже разом розхід виносив 519.65 зол., себто з висланими вповні членськими вкладками до Львова. Остав недобір 18.45 зол. — В біжучім році постановлено приєднати решту нечленів до Товариства й обдумані способи того приєднання. — В склад нової Управи Тов-а вибрано одноголосно давніх членів: Вол. Рудий, голова, о. Андрій Галандюк, заступник голови, Антін Сенів, секретар, Григорій Гута, касієр, Волод. Дорош, бібліотекар і заступники: Степан Ломиш і Софія Секетівна. Контрольна Комісія: Степан Дригич, голова, Марія Гутова, Василь Креховецький і заступники: Лев Павлишин і Михайло Долинка. Мандати делегатів на Загальні Збори й Конференції Тов-а ві Львові поручено т. т. Марії Гутовій і Григорієві Гуті. — Тут подано до відома членам обійзники Тов-а та рішення Староства в справі реєстрації болехівського Відділу. Передискутовано також актуальні організаційні справи, поміщені в числі „Учительського Слова“ з квітня ц. р.

Жовква. — Повітові сходи членів жовківського Відділу В.П.У.В. відбулися дня 14 лютого 1934 року в Жовкві. Прийвних було 16 членів. Порядок нарад: 1. Відчитання протоколу з останніх сходів. 2. Звіт доповідання з нарад січневої конференції голів і делегатів у Львові. 3. Обговорення змісту літопису Відділу. 4. Віфчит тов. Климко Миколи „Про психіку людини, головню дитини“. 5. Реферат т. Пеленського про цілі й користі Товариства та посмертний фонд. 6. Різні справи.

Голова Відділу, т. Пеленський, відкриваючи сходи, згадав про плян діяльності на біжучий рік, про заживізування Відділу, про об'єднання нечленів учителів у Товаристві, про користі зо сходів та працю в спільноті.

1. Протокол із останніх сходів відчитано й прийнято до відома. 2. Доволі подрібне звіт доповідання з конференції делегатів у Львові з 13 січня ц. р. зложив т. Савчак. Звіт доповідання прийнято до відома. Над відчитаним проєктом літопису Відділу вив'язалась дискусія, в якій т. Климко жадав, щоби в літописі згадати про тих педагогів, що працювали в повіті, та як ставилися до шкільництва й яку пам'ятку лишили по собі. 3. Реферат т. Климка, солідно й фавово оброблений, відчитаний із гумором референта, викликав живу дискусію, бо кожний прийвний з'увів щось зо своєї практики додати, про щось запитати та щось пояснити. Предмет і спосіб його виголошення всім припав до вподоби, тож не диво, що всі прийвні подякували сердечно товаришеві-доповідачеві. 4. Голова т. Пеленський обговорив у своїому рефераті цілі й користі Товариства, та згадав про посмертний фонд. У дискусії т. Климко висловив побажання на адресу централі, щоби вона при збокуванні готівки з запасу „Фонду посмертних допомог“ була обережна і лиш у певні неризиковні підприємства з цєю готівкою ангажувалась. Думку цю прийвні одобрили. 5. Голова т. Пеленський порушив справу рефератів, що мають бути підготовані до дискусії на черговій конференції, що відбудеться дня 2 квітня ц. р. Щодо рефератів, а саме: про варстатів праці і про стипендійний фонд, то прийвні обстоювали свої завваги, пороблені до них на попередніх сходах. Про справу „Фонду праці для емеритів і зредукованих учителів“ — сходи в засаді не противилися утворенню цього фонду, тільки висказували сумнів, чи знайдеться потрібна готівка на його створення; перед новим обтяженням прийвні застерігаються рішучо. Тов-а Флякевичівна промовляла за тим, щоби самітні забезпечувалися в користь „Рідної Школи“. Так зробила вона сама і т. Гусаківська. По полагодженні дрібних місцевих справ подякував голова прийвним за річеву дискусію в нарадах і численнішу, як звичайно, участь. Постановлено чергові сходи скликати в місяці травні ц. р. до Мостів Великих.

Калуш. — Дня 29 березня 1934 в 10-й годині ранку відбулися сходини членів Відділу В.П.У.В. при співучасті 13-ох членів, по слідуючій програмі нарад: варстати праці, вчительська бурса, реорганізація „Фонду посмертних допомог“, стипендійний фонд і емеритальний фонд одноразової допомоги.

Члени зібралися головню тому, щоби подати директиви делегатові Відділу на Конференцію ві Львові. 1) По дискусії „Про варстати праці“, в якій забирали голос т.т. Струхманчук, Яцків та Дякон — Сходини доручили делегатові поставитися негативно до варставів праці. 2) Над справою бурси забирали голос т.т. Гринів, Яцків, Дякон, Гайда і голова Курдидик; на внесення т. Струхманчука ухвалили сходини, що ставляться позитивно до бурси з тим, щоби організаційну й виховну справу взяла на себе Організація, а решта впала б на тих, що хотять бурси. 3) В дискусії над справою реорганізації „Фонду посмертних допомог“ забирали голос т.т. голова Курдидик, Струхманчук і Коваль. Ухвалено, що найліпшою думкою щодо цього фонду є точка 7-ма і 8-ма в „Учительському Слові“ з квітня ц. р. на сторони 83-й. 4) До справи „Стипендійного фонду“ та до питання емеритур поставилися всі члени негативно.

Станиславів. — Звичайний Загальний Збір членів Відділу В.П.У.В. в Станиславіві відбувся дня 11 лютого 1934 по такій програмі нарад: 1. Відкриття Збору; 2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору; 3. Звідомлення Управи й Контрольної Комісії; 4. Вибір Управи й Контрольної Комісії; 5. Вибір делегатів на 1934-35 рік; 6. Біжучі справи й внесення.

На Зборі явилосся 33 членів. Відділ мав у минулому адміністраційному році 64 членів, в тім 35 мужчин і 29 жінок. Управа Відділу мала впродовж року 9 засідань, сходин було 6; в тім одні сходини спільно з членами „Учительської Громади“. На рахунок членських вкладок вплинуло 3.103.25 зол., на рахунок адміністрації й бібліотеки 1.191.69 зол. Допомоговий фонд мав із кінцем грудня 1933 року 2.139.26 зол. Впродовж року видано 62 позичок на загальну квоту 4.692 зол. Члени звертають позички дуже правильно місячними ратами. Бібліотека має 330 томів гарно оправлених книжок вартости 1.811 зол. Бібліотека пренумерує 5 українських журналів, (Життя й Знання, Енциклопедія, Літопис Червоної Калини, Рідна Школа й Рідна Мова); в минулому році закуплено книжок за 153.50 зол. Крім цього бібліотека збільшилася ще на 28 томів, що їх п-ні Порайко, дружина бл. п. о. Порайка, довголітнього катехита учительської семінарії в Станиславіві, подарувала нашому Відділові. Даровані книжки мають вартість 119 зол. — За цей щедрий дар Загальний Збір висказав п-ні Порайковій щире подяку. Після звідомлення Управи й Контрольної Комісії, Збір ухвалив уступаючий Управі довіря. — Вибір членів Управи й Контрольної Комісії відбувся тайним голосуванням картками. Вибрана Управа розділила між себе діловодство так: Гіряк Омелян, голова, Дембіцький Іван, місто-голова, Макогон Дмитро, секретар, Гошовський Осип, скарбник, Комановський Михайло, бібліотекар. Заступники: Слободяник Іван і Олійник Оля. До Контрольної Комісії ввійшли: Повх Іван, Голубова Марія й Балицький Фердинанд. Як делегатів на 1934-35 рік вибрано Кандюка Степана й Гошовського Осипа.

Дрогобич. — Загальний Збір членів В.П.У.В. в Дрогобичі відбувся в днях 15 лютого й 18 березня ц. р. в домівці „Народного Дому“ по такій програмі нарад: 1. Відкриття нарад; 2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору; 3. Звідомлення Управи й Контрольної Комісії; 4. Дискусія й ухвалення довіря Управі; 5. Вибір членів Управи й Контрольної Комісії та делегатів на 1934-35 рік; 6. Організаційні справи: а) звідомлення з Конференції 13 січня ц. р., б) варстати праці, в) посмертний фонд, г) стипендійний фонд, г) емеритальний фонд; 7. Внесення й запити.

Наради відкрив голова. Протокол із останнього Загального Збору прийнято без дискусії. Організаційні звідомлення подав секретар. У Відділі є об'єднаних 75 членів; поза Відділом остає 40 учителів. Управа Відділу відбула 7 засідань та скликала 3 товариських сходин. Канцелярія полагодила 27 письм.

Із бібліотеки Відділу користали члени мало. — Рахункове звітommєння відчитав скарбник. На рахунку членських вкладок було в приходах і розходах по 3.078.78 зол., на рахунку переходовім по 1.589.77 зол. та рахунку адміністрації в приходах 348.78 зол. і розходах 271.50 зол.: касова надвишка виносила 77.28 зол. — У дискусії над звітommєннями обговорювали члени потреби внутрішньої організації Відділу й систему scentралізування збірок членських вкладок. По переведеній дискусії ухвалив збір заяву довіря Управі. — В склад нової Управи ввійшли: Лопата Павло, Тимочко Осип, Ліщинський Кость, Зубрицький Гнат і Бойко Евгенія. До Контрольної Комісії вибрані: Романяк Іван, Дворян Михайло, Лев Амвросій. Мандати делегатів отримали: Камінський К. і Беч Дмитро. — В дискусії над організаційними справами промовці заявлялися за варстатами праці, але без фінансування їх Товариством; найвище можна б допомагати невеликими безвідсотковими позичками. Висловлювалися за реформою проекту емеритального фонду та за заснуванням стипендійного фонду на педагогічні студії.

Бібрка. — Загальний Збір членів бобрєцького Відділу В.П.У.В. відбувся в Ходорові в домівці „Народнього Дому“ дня 25 лютого ц. р. по такій програмі нарад: 1. Відкриття наради; 2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору; 3. Звітommєння Управи й Контрольної Комісії. 4. Вибір Управи й Контрольної Комісії та делегатів; 5. План діяльності; 6. Звітommєння з Конференції в січні ц. р.; 7. Внесення й запити.

Наради відкрив голова. Протокол прийнято без змін. Відділ виявив дуже слабу діяльність. Відбулася одна нарада на тему „Нові програми“. З бібліотеки, вартости около 100 зол., не користав ніхто. На адміністрацію Відділу видано в цілому році 10 зол. В склад Управи Відділу ввійшли: Кулинич Олександр, Кузьмак Василь, Чучкевич Роман, Грицай Теодор, Семчишин Ольга та заступники: Сидорова й Гриновець Олекса. Члени Контрольної Комісії: Сидір Осип, Венгльовська Ольга, Мурин Зиновія й заступники: Кугаєвич Остап і Білоус Юлія. Делегатами на 1934-35 рік вибрані: Венгльовська Ольга й Кугаєвич Осип. В дискусії над ухвалами січневої Конференції заявлялися промовці проти емеритального фонду, за стипендійним фондом і були б за одною спробою варстату праці. — Перші сходи ни встановлено скликати на 17 травня ц. р. в Ходорові.

Копичинці. — Звичайний Загальний Збір членів Відділу В.П.У.В. в Копичинцях відбувся дня 29 березня ц. р. по такій програмі нарад: 1. Відкриття наради; 2. Відчитання протоколу з останнього Збору; 3. Звітommєння Управи й Контрольної Комісії; 4. Вибір управних органів; 5. Внесення й запити.

Нараду відкрив голова. Відчитаний протокол прийняв Збір без змін. Відділ через цілий рік був нечинний. На рахунок членських вкладок вплинуло 1710.50 зол. Із того вислано Головній Управі 1608.25 зол., зложено на ощадність 65 зол., на адміністрацію видано 17.11 зол. та остало в готівці 20.14 зол. На рахунок допомогової каси вплинуло 31. 21 зол. При Відділі є власна бібліотека; але з неї мало хто користав. — У дискусії застановлялися промовці голов но над оживленням діяльності Відділу. Під тим наставленням і вибрали нову Управу в такому складі: Остапчук Онуфрій, Марак Микола, Червоняк Степанія, Геваницький Юліан. Контрольна Комісія: Бріль Степан, Гузар Ангін і Білан Микола. Делегатом вибраний т. Остапчук Онуфрій.

Снятин. — Загальний Збір членів Відділу В.П.У.В. відбувся дня 11-го березня в домівці „Української Міщанської Читальні“ по такій програмі нарад: 1. Відкриття наради; 2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору. 3. Звітommєння Управи й Контрольної Комісії; 4. План діяльності; 5. Вибір управних органів; 6. Внесення й запити.

Нараду відкрив голова. Протокол прийняли члени без поправок. — Діяльність Відділу в минулому році дещо оживлялася. До Відділу належить 31 членів. Поза Відділом остає ще 21 учителів, у тому 16 у чинній службі та 5 емеритів. Із нових членів удалося притягнути до Відділу 7 осіб. Управа

скликала впродовж року 5 засідань і 3 товариських сходин. При Відділі є бібліотека, зложена на 144 томів, творів белетристичного, педагогічного й наукового змісту. В дискусії над звідомленням присвячували члени найбільше уваги питанням приєднання нових членів та поширення діяльності Відділу. — На рахунок членських вкладок зложили члени 738.50 зол. Касова готівка виносить 33.90 зол. В склад нової Управи Відділу ввійшли: Фодчук Семен, Курилюк Степан, Костащук Василь, Пьотровський Микола, о. Фелицький Михайло і заступники: Найдан Михайло та Нижник Прокіп. Контрольна Комісія: Тисяк Василь, Козак Михайло і Федорак Іван та заступники: Грибовська Ольга й Найданова Степанія. На делегатів на 1934-35 рік вибрані: Фодчук Семен і Костащук Василь. — Члени заявилися проти підвишки членської вкладки на 1934-35 рік.

Журавно. — Загальний Збір членів Відділу В.П.У.В. відбувся дня 11-го березня 1934 по такій програмі нарад: 1. Відкриття наради; 2. Відчитання протоколу; 3. Звдомлення Управи й Контрольної Комісії; 4. Вибір управних органів; 5. Плян діяльності; 6. Внесення й запити.

Нараду відкрив голова. Протокол прийнято без поправок. Відділ виявив у минулому році малу діяльність. Відбулося 3 товариських сходин. Касове звідомлення подала скарбничка. В склад Управи Відділу ввійшли: Чмелик Іван, Касараба Микола, Білоус Володимир, Грубенка Емілія, Беґей Микола; заступники: Блага Олена, Манастирська Ольга. Контрольна Комісія: Гарасим Василь, Олексюк Ярослав та делегати на 1934—35 рік: Білоус Володимир і Олексюк Ярослав. — У пляні праці нарада передбачила: приєднування нових членів для Тов-а, правильні квартальні сходини й заснування допомогового фонду при Відділі з 50 сотикових місячних складок. Крім того ухвалено організувати при Відділі дві секції: педагогічну й мовознавства. Ухвалено також нав'язати співпрацю з Відділом В.П.У.В. в Стрию. Члени заявилися за заснуванням при Товаристві стипендійного фонду.

Яворів. — Звичайний Загальний Збір членів Відділу В.П.У.В. в Яворові відбувся дня 4 березня 1934 року по такій програмі нарад: 1. Відкриття Збору; 2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору; 3. Звдомлення Управи й Контрольної Комісії; 4. Плян діяльності на біжучий рік; 5. Вибір: а) Управи Відділу, б) Контрольної Комісії, в) Делегатів на 1934-35 рік; 6. Звдомлення з Конференції ві Львові в дні 13 січня ц. р.; 7. Біжучі справи й внесення.

Збір відкрив голова т. Мирон Дутко. Відчитано протокол; прийнято його без змін. Скарбник зібрав членських вкладок на квоту 4443.83 зол. Допомоговий фонд виносить 5396.50 зол. Ощадностевий фонд виносить 19729.54 зол. Бібліотека числить 325 томів. — По звідомленні Контрольної Комісії ухвалив Збір уступаючій Управі довіря. — При виборі ввійшли в склад: а) Управи: т. т. Мирон Дутко, голова, Михайло Вальчик, заступник голови, Зенон Юзичинський, секретар, Карло Ясельський, скарбник, Вікторія Турянська, бібліотекарка; б) Контрольної Комісії: т. т. Осип Гілевич, Емілія Куманецька, Антін Саварин; в) Делегатів на 1934-35 рік: т. т. Павло Дубик, Емілія Куманецька, Василь Пеленьо, Антін Саварин, Зеновія Сливкова, Софія Цепінська, Марія Харамбурівна.

НЕКРОЛОГІ.

Іванна Витковицька. — У Великодний Понеділок 9 квітня 1934 року розпрощалася з тим світом Іванна Витковицька, емеритована народня вчителька в 65 році життя. Покійна належала до нечислених уже тепер діячів зпоміж українського вчителства, що від ранньої весни свого трудолюбивого життя аж до самої смерті не тільки зразково сповняла свої вчительські обов'язки, але всеціло була віддана національній освітній і суспільній праці. Вона була одною з членів-основниць нашої найстаршої жіночої орга-

нізації „Товариства Руських Жінок“ у Стріі, а після війни була через два роки головою краевого товариства „Союзу Українок“ у Львові. Цілою душею була Покійна віддана „Рідній Школі“ та постійно її підпомагала. Як бувший член Головної Управи „Рідної Школи“, Покійна, хоча з провінції, дуже пильно приїздила на засідання. Коли після переходу на емеритурі перенеслася до Львова, стала тут головою Кружка „Рідної Школи“ ім. Ганни Барвінок і так практично працювала на рідношкільній ниві. На склоні життя перебрала провід святоюрського Кружка товариства української прислуги „Будучність і на тій стійкій відійшла від нас на віки.

Була також зразком карного й діяльного члена Т-ва В.П.У.В. Довгі літа була членом Управи Відділу В.П.У.В. давніше в Стріі, а опісля ві Львові. Зразок свідомої українки і карної, жертвенної громадянки в повному значенні того слова.

Похорон відбувся дня 12 квітня 1934 року. Спочила на Личаківському цвинтарі. — Вічна Їй Память!

Марія Попель — учителька в Буковій, повіт Самбір, померла дня 21 березня 1934 року по короткій, тяжкій недозі. Покійна вродилася в 1884 році в Буковій, у тім селі, де Її бл. п. батько Семен учительвав. У 1908 році здала матуру в Самборі й у тім році дістала вчительську посаду в родинному селі. В часі світової війни перебувала на Україні, де стратила свого брата. В 1918 році вернула до своїх і тепер утратила свою маму. Як учителька здобула собі щирю любов місцевого населення і шкільних дітей.

Похорон відбувся 24 березня 1934 року, в якому взяли участь 4 священники, около 30 учителів і вчительок та майже всі мешканці села Букової й доколичних сіл. Під школою прощав свою вчительку учень IV-го відділу. Над могилою іменем громади й учнів попрощав Її давний учень покінчений семінарист, Микола Куць. — Від Т-ва В.П.У.В. прощав Небіжку голова Відділу т. Степан Сілецький, підкреслюючи спокійну, безгомонну Її працю для народу. — Була вона карною членкою Т-ва В.П.У.В., і місцевих товариств. Складала радо жертви на „Рідну Школу“ та інші наші культурно-освітні товариства. — Хай земля буде Її пером!

Семен Шпільман, член нашого Товариства до 1925 року, колишній голова зборівського Відділу Т-ва, в останнім часі емерит, помер у Золочеві, 16 грудня, м. р. в 70-ому році трудящого життя, полишаючи в жалю дружину. Покійний був учителем від 1884 року і працював на посадах у зборівським повіті. Остання Його посада була в с. Кальнім. Був дуже солідним учителем і громадянином. Брав участь у позашкільній праці, ведучи візрцево щадничо-позичкову касу в своїй місцевості, що давніше була закацапцена. Довший час був головою зборівського Відділу В.П.У.В. і делегатом учительства до шкільної ради повітової, де все щиро й твердо обстоював інтереси вчительства. Його особисті й товариські прикмети заслужено з'єднали Йому симпатії товаришів і громадянства. Підчас світової війни остав на місці і це мусів відпокутувати, бо через ворожі доноси вивезли Його москалі на Сибір, де довгий час набідився. Повернувши зо заслання, працював у шкільництві, сстаючи дальше на своїй посаді, з котрої перейшов на емеритурі. Тоді перенісся на побут до Золочева, де — як добрий фаховець — персяняв директуру в Українбанку, та працював там до останньої хвили життя. Все бадоурий і оптиміст, помер — здавалося — в повній силі, бо лише по тридневій недозі. Щойно тепер довідались ми про смерть щирого Товариша. — Земля Йому пером!

УЧИТЕЛЬСЬКЕ СЛОВО

ОРГАН
ВЗАЇМНОЇ ПОМОЧІ
Українського Вчителства

ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ — ЧЛЕНИ ОТРИМУЮТЬ БЕЗПЛАТНО.

Чекове конто в П. К. О. Варшава — 144.550.
Чекове конто в П. К. О. Відділ Львів — 500.956.

Адреса Редакції й Адміністрації: Lwów, ul. Jakóba Strzemię, 11/II.
Телефон: 4-59.

Членська вкладка в місяці червні ц. р. вносить 4.50 зол.

ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОПАГАНДА.

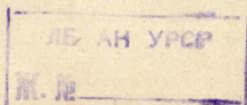
XXIX-ий ЗВИЧАЙНИЙ ЗАГАЛЬНИЙ ЗБІР

ЧЛЕНІВ ТОВАРИСТВА ВЗАЇМНА ПОМІЧ УКРАЇНСЬКОГО ВЧИТЕЛЬСТВА

відбудеться в днях 18-го й 19-го червня 1934 в домівці „Ремісничої Палати” ві Львові при Стрілецькому Майдані по такій програмі:

I. Дня 18 червня 1934 (в понеділок) в 15 (п'ятнадцятій) годині дня (пополудні) Приготовча Конференція відпоручників Відділів із такою програмою нарад:

1. Перечитання протоколу з останнього Загального Збору до звери-фікування.
2. Запроєктування вибору: а) Комісії-Матки, б) Комісії внесень.
3. „ правильника нарад Загального Збору.
4. „ вибору: а) 3-ох членів Головної Управи на 3 роки на місце вильосуваних т. т. Зеленого Андрія, Котовича Володимира і Лопати Павла; 6-и членів на 2 роки на місце уступивших т.т. Великановича Дмитра, Лилика Івана, Литвина Василя, Петрова Дениса, Стельмаха Дениса і Хоминської Ольги, та 4-ох заступників на 1 рік.
5. „ б) вибору 3-ох членів Головної Контрольної Комісії й 1-го заступника на 1 рік.
6. „ в) вибору 5-и членів і 2 заступників Головного Мирowego Суду на 1 рік.

II. Дня 19 червня 1934 (вівторок). Поминальне Богослуження в Успенській Церкві за померших членів Товариства в 8-ій годині ранку.

1. Відкриття Збору в 10-ій годині ранку та покликання 2-ох секретарів і 3-ох скрутаторів (§ 36 статуту).
 2. Ухвалення правильника нарад.
 3. Верифікація протоколу з останнього Загального Збору.
 4. Вибір: а) Комісії-Матки; б) Комісії внесень.
(Комісія-Матка починає своє урядування по 9-ій точці порядку нарад).
 5. Інформаційне доповнення організаційного й касового звідомлення за час від 1-го січня по 15-го червня 1934.
(Звідомлення за діловий рік 1933-й надруковане в нинішньому числі „Учительського Слова“).
 6. Звідомлення Головної Контрольної Комісії.
 7. Дискусія над звідомленнями й ухвалення внесення Головної Контрольної Комісії на висловлення довіря Головній Управі.
 8. Розгляд внесень Головної Управи.
 9. Ухвалення: а) бюджетового прелімінаря на 1934 рік; б) висоти членської вкладки для членів: звичайних, надзвичайних і спомагаючих.
 10. Вибір: а) 3-ох членів Головної Управи на 3 роки на місце вильйосуваних т.т. Зеленого Андрія, Котовича Володимира і Лопати Павла; б) 6-и членів на 2 роки на місце уступивших т.т. Великановича Дмитра, Лилика Івана, Литвина Василя, Петрова Дениса, Стельмаха Дениса і Хоминської Ольги, та 4-ох заступників на 1 рік;
б) 3-ох членів Головної Контрольної Комісії й 1-го заступника на 1 рік;
в) 5-и членів і 2-ох заступників Головного Мирювого Суду на 1 рік.

(Вибрані тіла згід б) і в) уконститууються зараз по виборі та вручать Дирекції Тов-а протоколи конститuant).
 11. Реферат про „варстати праці“.
 12. Звідомлення: а) Комісії внесень; б) Вільні внесення (§ 38 статуту).
 13. Закриття нарад.
-

Завваги. — Право участи в Загальному Зборі без права голосування прислугує всім членам Товариства. Право участи з рішачим голосом прислугує: 1) Відпоручникам Відділів Товариства, вибраним Зборами Відділів із поміж членів Товариства; 2) Головам і секретарям Управ Відділів або їх заступникам; 3) Почесним членам; 4) Усім членам кожночасної Головної Управи й Головної Контрольної Комісії (§ 29 статуту).

Вільні внесення поодиноких членів мають бути подані на письмі Головній Управі на три дні перед днем Збору або в часі Збору до рук голови. Під наради Загального Збору входять перші з них враз із заввагами Головної Управи, інші лиш тоді, коли мають 10 підписів членів Товариства й коли за їх негайністю заявився Загальний Збір $\frac{2}{3}$ голосів; інші вільні внесення, що не відповідають тим вимогам, перебирає без наради Головна Управа до розгляду у власнім крузі ділання (§ 38 статуту).

Хоча на основі § 53 статуту прислугує всім членам Товариства право вглядати в книги, рахункові замкнення і білянс — і вони будуть виложені в канцелярії Товариства на 2 тижні перед Загальним Збором — але для вигоди членів друкує їх Головна Управа в повному змісті на сторінках нинішнього числа „Учительського Слова“.

В сусідніх кімнатах буде приготований для учасників Загального Збору буфет із теплими й холодними перекусками.

На час від 16 червня до 21 червня ц. р. включно всі нічлігові місця в „Приюті“ Товариства зайняті. Натомість Дирекція постарається забезпечити відповідну скількість місць у готелях, оскільки дістане до дня 10 червня ц. р. включно письменні замовлення на нічліги разом із повною грошовою оплатою.

Ціни нічлігів у „Народній Гостинниці“ вул. Костюшка, 1. Покій з одним ліжком враз з обслугою 7.— зол. — Покій з двома ліжками 8.— зол. — Покій фронтний з двома ліжками 9.— зол. — Покій нефронтний з трьома ліжками 10.— зол.

Ціни нічлігів у готелю „Савой“ — вул. Собеського, 7. Покій з одним ліжком до вибору 3.50, 4.50 і 5.— зол. — Покій з двома ліжками до вибору від 5.50 до 7.— зол. — Покій з трьома і більше ліжками в тій самій ціні з доплатою по 2.50 зол. за кожне ліжко. — За обслуку платиться в „Савою“ окремо 15% від ціни нічлігу.

Доїзд трамваями. — 1) З Головного Двірця трамваями ч. 2 або 8; 2) з Підзамча ч. 9; 3) з Личаківського Двірця ч. 8. — З усіх трамваїв висідається коло Великого Міського Театру. Перехід від театру до домівки „Ремісничої Палати“ веде через вулиці: Скарбківську, Краківську і Стрілецьку або Костельну.

Рух львівських трамваїв триває безпереривно від 6-ої години ранку до 23-ої години ночі.

ДРУГИЙ ЗАГАЛЬНИЙ ЗБІР „УЧИТЕЛЬСЬКОЇ КАСИ”,

ощадно-позичкової кооперативи українського народного
вчительства з обмеженою відповідальністю у Львові

відбудеться в понеділок, дня 18 червня 1934 року в 10-ій годині
в домівці „Ремісничої Палати”, при Стрілецькому Майдані ч. 8
ві Львові з таким порядком нарад:

1. Відкриття Збору й покликання секретаря.
2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору.
3. Звідомлення Дирекції й Надзірної Ради з діяльності за діловий рік 1933.
4. Звідомлення Контрольної Комісії.
5. Відчитання звідомлення з переведеної в „Учительській Касі” ревізії й супровідного письма Р.С.У.К. (передбачене усне звідомлення представника Р.С.У.К.).
6. Внесення Контрольної Комісії на затвердження білянсу та ухвалення довіря Надзірній Раді.
7. Внесення Надзірної Ради на розділ чистого зиску.
8. Внесення Надзірної Ради на визначення границі найвищої квоти кредиту, який „Учительська Каса” може дати, і найвищої суми зобов’язань, яку „Учительська Каса” може зятигнути.
9. Вибір двох членів Надзірної Ради та одного заступника на місцевильсуюваних (§ 26 статуту).
10. Внесення членів, що будуть предложені на письмі Предсідникові Збору перед вибором членів.

В Загальному Зборі беруть участь члени особисто. Правні особи заступають їх повновласники. Кожний член має лише один голос. За легітимацію служитиме Уділова Книжочка.

Річне звідомлення з рахунків і білянс будуть вилонені до перегляду членів у домівці „Учительської Каси” (вул. Якуба Стшеме 11) від дня 1 червня 1934 року, кожного дня від год. 9—12 перед півднем (§ 42 статуту).

Якщо в вище означеній годині не явиться вимагане §-фом 32 число членів (1/10), відбудеться Загальний Збір одну годину пізніше, того самого дня, в тім самім місці і з тим самим порядком нарад без огляду на число членів.

ЗВІДОМЛЕННЯ З ДІЯЛЬНОСТІ ТОВАРИСТВА „ВЗАЇМНА ПОМІЧ УКРАЇНСЬКОГО ВЧИТЕЛЬСТВА”

в 1933-ому адміністраційному році.

Головна Управа.

Світлий Зборє!

Діяльність нашого Товариства в минулому (1933-ому) році розвивалася в рамках статуту по лінії тих умов, що їх висувало сучасне життя та спеціальні потреби організованого вчительства на тлі тих умов.

Цю діяльність розпочало Товариство з самого початку року під знаком нового статуту, що поширив управління В.П.У.В. на всю територію держави. Головний провід організації постановив використати цей догідний момент, щоби вможливити законне членство в нашому Товаристві тим членам, що працюють поза трьома південно-східними воєводствами. Дирекція зладила частинну статистику членів В.П.У.В. на землях Польщі, підготовляючи тим чином законні умови для закладання Відділів Т-ва на землях поза територією нашого рідного краю. Списки тих членів подіставали активніші члени В.П.У.В. разом із готовими проханнями до адміністраційної влади в справі закладання Відділів. Ця акція не легка до переведення; впродовж цілого року не вдалося заснувати покищо формально ні одного Відділу В.П.У.В. поза межами трьох південно-східних воєвдств. Не повелася також спроба зладження повних поіменних списків українського вчительства в цілій Польщі. Ці справи зустрінулися з такими великими труднощами, що їх годі було перебороти. Але Провід Товариства не тратить надії, що при чинній співпраці активніших членів на місцях удасться таки з часом добитися деяких успіхів у тій ділянці.

Хоча в цій організаційній ділянці не вдалося покищо побороти перешкод, то організація в цілості не потерпіла на внутрішньому зміцненні. Число наших членів у порівнанні з попередніми літами не впало; навпаки зросло рівночасно почуття солідарності наших членів у сповнюванні основних організаційних повинностей. Організація наша шораз більше вичищує рубрику неплатних членів, тих, що то „духом” з нами, і переводить їх поволі, але методично на положення платних і карних членів.

Чимало уваги й праці мусів присвятити провід економічним питанням своїх членів. У зв'язку з загальним тяжким господар-

ським положенням та обнижкою службового вивінування вчительства, виринули на терені організації такі конкретні економічні питання: реформа „Фонду посмертних допомог”, здійснення довголітньої організаційної ідеї „Учительської Бурси”, заснування „Стипендійного Фонду” та творення для безробітних дітей членів „варстатів праці”. Ці питання були навіть предметом нарад минулорічного Загального Збору Товариства.

Першу з них — реформу „Фонду посмертних допомог” — полагодив Загальний Збір формально. Над трьома іншими дискутували члени даліше і на сторінках органу Товариства і на повітових сходах Відділів. Справа заснування „Стипендійного Фонду” остільки вже теоретично роз’яснена й опрацьована, що на цьогорічному Загальному Зборі дочекається мабуть остаточного вже законного оформлення. Ідея „Учительської Бурси” не найшла спочуття хочаб у поважнішій частини членів; через те й дискусія над нею відбивалася дуже слабим відгомонам на всіх організаційних нарадах. Складне питання „варстатів праці” для безробітних дітей наших членів і зредукованих учителів остільки вже скристалізоване, що мабуть може лічити на конкретну розв’язку на цьогорічному Загальному Зборі. Серед загалу членів взяв верх погляд, що питання „варстатів праці” належить до комплексу організаційних справ, але його можна розв’язати в практичному житті індивідуально, на засадах приватної ініціативи та в тісній співпраці з організованим українським громадянством.

Ділянку культурної праці нашого Товариства виповнювали педагогічні й методичні проблеми щоденної праці наших членів, що впливали з факту реорганізації шкільництва на підставі закону з 11 березня 1932 року та введення з новим 1933—34-им шкільним роком нових наукових програмів. Ці наукові проблеми були предметом пильних теоретичних розважувань і практичних висновків на сторінках нашого педагогічного видавництва „Шляху виховання й навчання”, та на багатьох членських сходах у Відділах. У дуже тісному зв’язку з цим актуальним питанням стояла праця „Бюра педагогічних порад” при Головній Управі. Навіть попознювання „Центральної Педагогічної Бібліотеки” та повітових бібліотек при Відділах відбувалося також до деякої міри під кутом педагогічних і методичних зацікавлень, що впливали таксамо з реорганізації шкільництва й уведення нових наукових програмів.

Нові напрямні в організації шкільного навчання й у тактиці шкільної адміністрації ставили перед членами чимало практичних питань правової натури. Це мусіло причинитися в свою чергу до

збільшення праці нашої правної оборони й інтервенційних заходів покликаних органів нашого Товариства. Саме діяльність правної борони забирала львину частку часу і праці Дирекції Товариства. Успіхи в тій ділянці праці не все можна наперед передбачити.

Сучасні умови життя вплинули на зміст і форму діяльності наших повітових клітин — Відділів. І там приковували до себе увагу в першій мірі економічні питання, що знаходили свою розв'язку в підсилюванні допомогових фондів, підручних кас, ба навіть декуди й учительських кас на окремих статутах.

Не стояли на сірому кінці й культурні справи. На сходинах читали члени реферати на педагогічні й методичні теми; дискусія над ними бувала звичайно досить оживлена. По тій причині й бібліотеки при Відділах стояли в центрі уваги деяких Управ. Члени деяких Відділів оподатковувалися радо на свої бібліотеки, щоби тільки поповнювати свою професійну освіту, та класти основи під свою педагогічну традицію.

З посиленням темпа культурного життя виринають нові форми й вимоги в ділянці позашкільної освітньої праці, що в нинішніх часах стала майже складовою частиною станової праці й службових обов'язків учителя. Наші члени стараються орієнтуватися в нинішніх умовах життя та засвоювати ті засоби й тактику, що найпевніше доводять до цілей.

При всіх найнесприятливіших умовах сучасності наше Товариство знаходило все найвідповідніші форми й конкретний зміст організаційної праці. Перебуло воно вже не одну бурю й усе виходило з найтяжчих проб зміцнене й оновлене. Впродовж 29 л воно не понизило ніколи свого прапора, прямує твердо за ясеними проміннями тих ідей, що лягли в основи будови нашої В.Л.У.В. ще в 1905 році.

РАХУНКОВЕ ЗВІДОМЛЕННЯ.

	Винен:	Має:
1. Р.к. Каси:		
Вплинуло в р. 1933	67.906.82 зол.	
Остало з р. 1932	610.66 „	
Разом	68.517.48 зол.	
Видатковано в р. 1933		66.061.69 зол.
Остало в дні 31/XII. 1933		2.455.79 „
Разом		68.517.48 зол.

2. Рк. членських вкладок:

	Винен:	Має:
Вилуцнуло в р. 1933 . . .	54.038.90 зол.	
Остало з минулих літ . . .	13.002.15 „	
Разом . . .	67.041.05 зол.	
Видано в р. 1933 на адміністр. Т-ва і Відділів		32.211.36 зол.
„ на аморти., асек. і подат. в Мушині		297.48 „
„ „ „ бібліотеки . . .		1.250.70 „
„ „ „ движимостей Т-ва і Приюту		1.583.55 „
Остало в дні 31/ХІІ. 1933 р. . .		31.697.96 „
Разом . . .		67.041.05 зол.

3. Рахунок допомог зворотних, незворотних і зачетів.

	Помічна колонна	Винен	Має
З р-ку білянсу за 1932 р.:			
а) Сальдо впливів з поперед. літ			28.269.48
б) Довжники зворотних допомог		22.078.57	
Впливи в адміністрац. 1933 р.:			
а) На допомоговий фонд . . .	7.406.08		
б) Сплатчено зворотних підмог . . .	8.287.82		
в) Звернено зачетів . . .	1.732.50		17.426.40
Видатковано в адм. 1933 р.:			
а) На незворотні підмоги . . .	13.227.71		
б) „ зворотні підмоги . . .	4.168.35		
в) „ зачети . . .	1.420.—	18.816.06	
До р-ку білянсу, сальдо на 1934 р.:			
а) Сальдо впливів на допом. фонд		22.447.85	
б) Довжники зворотних підмог . . .			17.646.60
Разом		63.342.48	63.342.48

4. Рахункове звідомлення з „Фонду посмертних допомог“ за діловий 1933 рік.

	Подрібно зол.	Сумарично зол.
Депозитова залишка з 1932 на евент. вицл. в 1933 р.		6.000.—

А) В приходах було:

1. Вплати на чинний фонд § 6.

а) зі звичайних виплат	26.415.—	
б) з надзвичайних виплат	7.500.—	33.915.—
Разом		39.915.—

2. Вплати на запас § 8.

а) Зі вступних оплат по 2 зол.	400.—
б) З 13-того золотого	2.120.—

	Винен:	Має:
в) З надвишки чинного фонду	1.687.88	
г) З відсоток П. К. О.	7.90	
д) З проволочки випису	318.50	4.534.28
Б) В розходах було:		
1. З чинного фонду виплачено брутто:		
15. повних допомог	30.000.—	
3. неповні допомоги	3.354.24	33.354.24
Відчислено всі поменшення і ужито на сплату зворотних підмог і залеглост.	1.437.50	
2 $\frac{1}{2}$ % з чинного фонду перенесено до р-ку коштів завідування Т-ва		847.88
Перенесено до запасу		1.687.88
Звернено виплати (сторновано:)		25.—
Депозитово залишено на евентуальні виплати спірних справ		4.000.—
	Разом	39.915.—

Імена і прізвища наділених повними підмогами в 1933 р.:

1. *Павлина Рибчукова* — Станиславів, Матейки 52, жінка по бл. п. Іванови Рибчукови;
2. *Марія Кульчицька* — Львів, Генінга 30/І, жінка по бл. п. Денисові Кульчицькім;
3. *Олена Пікасова* — Руденко Руське, п. Лопатин, жінка по бл. п. Григорію Пікасові;
4. *Марія Білецька* — Львів, Гіпсова 44, сестра по бл. п. Методію Білинськім;
5. *Марія Стронер* — Журавиця, льоко, жінка по бл. п. Євгенови Стронер;
6. *Нараскєвія Семенюк* — Вирів, п. Камінка Стр., жінка по бл. п. Івані Семенюк;
7. *Юлія Добротвір* — Чагарі, п. Збараж, жінка по бл. п. Михайлови Добротвір;
8. *Семен Макух* — Гутиско Яворницьке, Явірник польський, чоловік по бл. п. Зофії Макуховій;
9. *Марія Турчинова* — Самбір, Коперника 41, жінка по бл. п. Теодорі Турчинові;
10. *Дорота Болахівська* — Ляховичі зарічні, п. Журавно, жінка по бл. п. Іванови Болахівському;
11. *Марія Басарбова* — Ст. Богородчани, донька, і *Олена Пасічняк* — в Струпкові, сестріниця, по половині по бл. п. Василєви Пасічняк;
12. *Іванна Федецька* — Львів, Тереси 2Б, сестра по бл. п. Михай-
12. *Іванна Федецька* — Львів, Тереси 2Б, сестра по бл. п. Михай-
13. *Ольга Завадовська* — Коломня, жінка по бл. п. Осипі Завадовськім;
14. *Емілія Білинська* — Збараж, жінка по бл. п. Єронімі Білинськім;
15. *Олена Скорунська* — Брикуля Стара, Дарахів, жінка по бл. п. Миколі Скорунськім.

Імена і прізвища наділених неповними підмогами:

1. *Марія Решетилова* — Саджава, п. Богородчани, жінка по бл. п. Михайлі Решетилі;
2. *Евгенія Базникова* — Вронув, Шимановіце, сестра по бл. п. Александрі Мокловичівній;
3. *Володимир Омецінський* — Тернопіль, брат по бл. п. Теодорови Омецінському.

Звідомлення про стан „Фонду посмертних допомог”
від 1/I 1928 по 31/XII 1933 року.

А) В приходах було:

	Подрібно зол.	Сумарично зол.
1. Вплати на чинний фонд § 6.		
а) Зі звичайних виплат	161.102.40	
б) З надзвичайних виплат	11.600.—	172.702.40
	Разом	172.702.40
2. Вплати на запас § 8.		
1. Зі вступних оплат по 2 зол.	6.615.80	
2. З 13-того золотого	11.555.—	
3. З надвишки чинного фонду	33.968.83	
4. З відсотків	3.468.44	
5. З проволоки впису	963.—	56.571.07

Б) В розходах було:

1. З чинного фонду виплачено бруто:		
а) 68. повних підмог на квоту	126.562.30	
б) 4. неповних підмог на квоту	3.854.24	130.416.54
в) Відчислено всі поменшення з §. 22. прав. ф. п. д. та вжито їх на по- криття довгу, звор. підмог та залег- лостей на квоту	5.627.05	
г) $\frac{1}{2}\%$ з чинного фонду перенесено до р-ку коштів завідування Т-ва		4.317.03
д) Відраховано до запасу:		33.968.83
е) Депозитово залишено на евенту- альні виплати спірних справ		4.000.—
	Разом	172.702.40

5. Рк. Ювілейного Дару:

Остало з р. 1932	7.006.88 зол.
Влинуло в р. 1933	1.089.10 „
Разом	8.095.98 зол.

Видатковано на переплет і порта	350.72 зол.
Остало на 1934 р.	7.745.26 „
Разом	8.095.98 зол.

	Винен:	Має:
6. Рк. „Учительської Оселі”:		
Випинувало в р. 1933 від членів	2.052.72 зол.	
„ з сезону і 1933 р. .	1.865.57 „	
Останок з минулих літ . .	23.241.49 „	
Разом . .	27.159.78 зол.	

Видатковано в 1933 р. на:

Винагорода управителя, послуги, опал і світло, канцелярійне приладдя, Каса Хорих . . .	804.66	зол.
Аскурація	336.90	„
Фарби і лякер на підлоги	450.00	„
Лякерування підліг, столів і т. д.	212.20	„
Білення кімнат і миття помостів	160.81	„
Солома до сінників, доставка і набивання сінників	133.50	„
Направи ринв, замків, лежаків, дверей і т. д. .	111.25	„
Податки, громадські оплати, чищення кльозетів, коміняр, папа на кругольню, порта і фрахти, ростинки цвітів, насіння цвітів, роботи при кльомбах	353.50	„
Амортизація движимостей „Оселі”	2.078.36	„
„ недвижимостей „Оселі”	2.094.84	„
Останок на р. 1934	20.423.76	„
Разом . .	27.159.78	зол.

7. Рк. адміністрації Т-ва і видавництв:

Билинуло в 1933 р. зо звороту обезпечень, з вписового, звороту порта, пренумерати видавництв, за анонси й оголошення, за „Учителя” і Дальтон-плян, за реферати . . .	2.238.88	зол.
2½% від чинного посм. фонду	847.88	„
З р-гу чл. вкладок приділено	32.211.36	„
Разом . .	35.298.12	зол.

Видатковано в 1933 р. на:

Винагорода канцелярійного персоналу . . .	9.392.80	зол.
Соціальне обезпечення	1.475.43	„
Кошта засідань Голов. Управи, Контр. Комісії . . .	1.791.55	„
Адміністрація Відділів Т-ва	1.757.56	„
Порта, провізія і маніпуляційне П.К.О.	1.345.93	„
Льокаторський податок, паливо, світло . . .	411.97	„
Книги, друки і канцелярійні прибори . . .	698.38	„
Телефон	346.60	„
Послуга	260.05	„
Інтервенції, репрезентація, правна оборона . .	1.148.40	„
Сая на Загальні Збори і конференції . . .	198.70	„

	Винен:	Мав:
Адміністрація видавництв:		
Склад, друк і папір		8.826.05 „
Винагорода редактора		1.512.00 „
Порта		699.02 „
Переплет, брошуровання і експедиція		2.489.88 „
Рядкове		2.518.17 „
Кошти редакційної комісії, знімки і кліші		426.63 „
Разом		35.298.12 зол.

8. Р.к. адміністрації реальности при вул. Унії Люблинської:		
Вилинуло з чиншів в 1933 р.	6.464.00 зол.	
Остало з 1932 р.	1.885.42 „	
Разом	8.349.42 зол.	

Видано в 1933 р. на:		
Податки		2.318.62 зол.
Ремонт мешкання, асекурація, світло, вивіз сміття, коміняр, жарівки, мітли, член. вкладка до „Союзу власників реальностей”		434.34 „
Гіпотечний довг із відсотками		765.87 „
Винагорода сторожа і соціяльне обезпечення		303.96 „
Амортизація		800.00 „
Остало на 1934 рік		3.726.63 „
Разом		8.349.42 зол.

9. Р.к. адміністрації реальности при вул. Якуба Стшемє:		
Вилинуло з чиншів в 1933 р.	3.650.80 зол.	
„ на фонд розбудови	3.395.61 „	
Остало з фонду розбуд. з 1932 р.	1.180.44 „	
Разом	8.226.85 зол.	

Видатковано в 1933 р. на:		
Ремонт мешкань і консервація будинку		897.75 зол.
Асекурація, світло, вивіз сміття, коміняр, вкладка до „Союзу власників реальностей”, кошти спору з льокаторами		572.81 „
Податки		2.882.80 „
Решта довгу й відсотки		854.89 „
Винагорода сторожа й соціяльне обезпечення		349.76 „
Амортизація нерухомости		2.668.84 „
Разом		8.226.85 зол.

10. Р.к. адміністрації Приюту:		
Вилинуло за нічліги в 1933 р.	708.00 зол.	
Видатковано в 1933 р.:		
Послуга, прання білля, світло, опал, льокаторський податок, приладдя до чищення і мило		500.15 зол.
Остало на 1934 рік		207.85 „
Разом		708.00 зол.

	Винен:	Має:
11. Рк. неперіодичних видавництв:		
Недобір з 1932 р.	420.68 зол.	
Вплинуло в адміністраційнім 1933 році		59.75 зол.
Претенсія Т-ва на 1934 р.		360.93 „
Разом		420.68 зол.
12. Рк. переходовий:		
З р-ку білянсу 1932 р.	5.545.16 зол.	
Виплачено в 1933 р.	18.366.98 „	
Разом	23.912.14 зол.	
Виплачено в 1933 р.		17.386.89 зол.
Сальдо на 1934 рік		6.525.25 „
Разом		23.912.14 зол.
13. Рк. довжників:		
З білянсу 1932 р.	77.549.48 зол.	
Визичено 1933 р.	25.833.73 „	
Разом	103.383.21 зол.	
Звернено в 1933 р.		81.221.32 зол.
Остало на довжниках на 1934 р.		22.161.89 „
Разом		103.383.21 зол.
14. Рк. вірителів:		
З р-ку білянсу з 1932 р.	31.385.35 зол.	
Позичено в 1933 р.	8.879.73 „	
Разом	40.265.08 зол.	
Сплачено в 1933 р.		23.088.21 зол.
Сальдо на 1934 р.		17.176.87 „
Разом		40.265.08 зол.
15. Рк. льокацій і П.К.О.:		
Остало з 1932 р.	16.441.03 зол.	
Вльокувано в 1933 р.	103.204.52 „	
Разом	119.645.55 зол.	
Піднято в 1933 р.		95.397.18 зол.
Сальдо на 1934 р.		24.248.37 „
Разом		119.645.55 зол.
16. Рк. недвижимостей Т-ва.		
Реальність у Львові при вул.		
Унії Люблин. 11. вартости	37.460.45 зол.	
Реальність при вул. Стшеме	130.773.07 „	
Реальність у Ворохті	103.010.29 „	
Реальн. у Мушині й Криниці	12.418.02 „	
Інтабульована решта ціни		
купи на при вул. Унії Любл.	750.00 „	
Разом	284.411.83 зол.	

		Винен:	Має:
Відчислено на амортизацію:			
реальности при вул. Унії Люблинської . . .			800.00 зол.
реальности при вул. Якуба Стшеме . . .			2.668.84 „
реальности в Ворохті			2.094.84 „
реальности в Мушині			262.86 „
Сальдо на 1934 рік:			
реальність у Львові при вул. Унії Люблинської		37.410.45	„
реальність у Львові при вул. Якуба Стшеме .		128.104.23	„
реальність у Ворохті		100.915.45	„
реальність у Мушині		12.155.16	„
		Разом . .	284.411.83 зол.
17. Рк. движимостей Товариства і Приюту:			
З р-ку з 1932 р. остало . . .		10.360.26	зол.
Закуплено в 1933 р. за . . .		1.275.50	„
Разом . . .		11.635.76	зол.
Замортизовано		1.583.55	зол.
Сальдо на 1934 р.		10.052.21	„
		Разом . .	11.635.76 зол.
18. Рк. движимостей Оселі:			
З р-ку 1932 р. остало . . .		9.452.46	зол.
Закуплено в 1933 р. за . . .		1.848.43	„
Разом . . .		11.300.89	зол.
Замортизовано		2.078.36	зол.
Сальдо на 1934 р.		9.222.53	„
		Разом . .	11.300.89 зол.
19. Рк. центральної бібліотеки:			
Вартість бібліотеки з 1932 р. .		4.107.50	зол.
Закуплено книжки до бібліо-			
теки в 1933 р. за . . .		382.30	„
„ до архіву за . . .		2.109.16	„
Разом . . .		6.598.96	зол.
Замортизовано на		1.250.70	зол.
Сальдо на 1934 р.		5.348.26	„
		Разом . .	6.598.96 зол.

Б І Л А Н С

Т-ва „Взаїмна Поміч Українського Вчителства” у Львові за адміністративний рік 1933.

Ч. п.	Предмет:	Пасива:	Актива:
1.	З р-ку каси — готівка		2.455.79 зол.
2.	„ „ членських вкладок	31.697.96 зол.	
3.	„ „ допомогового фонду	22.447.85 „	

4.	„	„	запасу фонду посмерт- них допомог	56.571.07	„	
5.	„	„	чинного фонду посм. допомог	4.000.00	„	
6.	„	„	зворотних допомог			17.646.60 „
7.	„	„	Ювілейного дару	7.745.26	„	
8.	„	„	„Учительської Оселі”	20.423.76	„	
9.	„	„	адміністрації реально- сти Люблинська 11	3.726.63	„	
10.	„	„	адміністрації Приюту	207.85	„	
11.	„	„	неперіодичних видавництв			360.93 „
12.	„	„	переходового	6.525.25	„	
13.	„	„	довжників			22.161.89 „
14.	„	„	віритель	17.176.87	„	
15.	„	„	льокацій і П.К.О.			24.248.37 „
16.	„	„	недвижимостей			278.585.29 „
17.	„	„	двизимостей Т-ва і Приюту			10.052.21 „
18.	„	„	двизимостей Оселі			9.222.53 „
19.	„	„	центральної бібліотеки			5.348.26 „
Власне майно				199.559.37	„	
				370.081.87	зол.	370.081.87 зол.

ПРЕЛІМІНАР ПРИБУТКІВ І ВИДАТКІВ НА 1934 РІК.

П Р И Б У Т К И:

1) а)	Членські вкладки 2.000 членів (по 2.50 зол.) від 1. I. до 30. VI. 1934. року і по 2.00 зол. від 1. VII. до 31. XII. 1934. р.	54.000.00	
	Вписове від 50 членів по 2 зол.	100.00	
	2½% від „Фонду посмертних допомог”	600.00	54.700.00
б)	Видання Товариства		60.00
в)	Ювілейний Дар		300.00
г)	Зворот допомог		2.000.00
Разом I. Діл			57.060.00
2)	Посмертний фонд:		
	від 2.000 членів (12)	24.000.00	
	адміністрація	600.00	23.400.00
	Вписове до Фонду посмертних допо- мог 200 зол. + 13 вкладка по 1 зол.	2.200.00	25.600.00
3)	Оселя з сезону		2.000.00
4)	Реальність при вул. Унії Люблинській		6.464.00

Заввага. — Головна Управа на засіданні в дні 3' квітня ц. р. ухва-
лила запропонувати Загальному Зборові обниження членської вкладки від
дня і липня 1934 року на 50 гр., тому в прибутках Т-ва членські вкладки враз
з „Фондом посмертних допомог” обраховано від 1 січня до 30 червня 1934
року по 3.50 зол., а від 1 липня до 31 грудня 1934 року по 3.00 зол.

5) Реальність при вул. Якуба Стшеме	6.810.00
6) Приют	700.00
7) Мушина	420.00
8) Вірительности „Учительської Каси”	129.00
Разом	99.183.00

В И Д А Т К И:

1) Адміністрація Т-ва:

А. Платні:

Дирекції	5.760.00	
Репрезентаційні видатки	300.00	
Книговод	3.105.00	
Над. години (помічна сила)	600.00	
Соціальні забезпечення	1.200.00	
Білянсове	100.00	11.065.00

Б. Чинш канцелярії	1.320.00	
Головна Управа і Контрольна		
Комісія: кошти поїздки	2.000.00	
Мировий Суд: кошти поїздки	200.00	
Комісія економ. допомоги членам	300.00	3.820.00

В. Адміністраційно-господарські видатки:

Адміністрація Відділів	1.600.00	
Центральна Бібліотека	300.00	
Членська вкладка до М. Ф. У.	350.00	
Провізія в П. К. О.	1.350.00	
Канцелярійні і поштові видатки	600.00	
Телефон	350.00	
Обслуга канцелярії	260.00	
Паливо	200.00	
Правна порада й оборона	1.500.00	
Репрезентація Т-ва на зовні	600.00	
Льокат. податок за Канц. і Приют	200.00	
Світло	185.00	
Салія на Загальні Збори	160.00	7.655.00

Г. Видавництва: „Учительське Слово”

і „Шлях вихов. і навчан.” 1934 р.	17.000.00	
Довг за 1933 р.	800.00	
Брошура пропагандова	400.00	
Опрацювання програмів	700.00	
Субвенціонування наукових праць	1.200.00	20.100.00

Г. Беззворотні допомоги	6.570.00	
Непередбачені видатки	100.00	

Разом діл. 1. 49.330.00

2) Посмертний фонд — нетто 23.400.00

3) Оселя: А. Завідування	600.00	
Служба	50.00	
Паливо і нафта	60.00	
Білення	120.00	
Солома	100.00	
Нові сінники (15)	60.00	
Асекурація	340.00	
Податок	80.00	
Квіти на огород і робота	50.00	
Чищення кльозетів	40.00	
Коминяр	10.00	
Порта	5.00	
Дзвінки і ремонт	60.00	
Газети на сезон	25.00	
Плянтовання площі на відбиванку	15.00	1.616.00

Б. Інвестиції і движимости:

Заведення електричності	2.500.00	
Пивниці	1.500.00	
Огорожа Оселі	500.00	
Господарський будинок	500.00	
Поправа кругольні	100.00	
Купно площі	3.000.00	
Движимости: (10 зеркал)	120.00	
2 шафи	80.000	
Радіо	500.00	700.00
Разом діл 3.		8.800.00
Разом діл 3.		10.415.00

4) Реальність при вул. Унії Люблинської:

Асекурація	23.00	
Податки	2.000.00	
Екстабуляція прет. Айхля	100.00	
Рата і % довгу	160.00	
Дверник і Каса Хорих	304.00	
Світло	123.00	
Коминяр	65.00	
Вивіз сміття	60.00	
Ремонт і віднова	1.500.00	4.335.00
Разом діл 4)		4.335.00

5) Реальність при вул. Якуба Стшеме:

Асекурація	50.00	
Податки	2.500.00	
Ремонт мешкань	700.00	
Кошта спору з льокаторами	200.00	
Вивіз сміття	40.00	
Дверник і Каса Хорих	350.00	
Світло	125.00	
Коминяр	125.00	4.090.00
Разом діл 5)		4.090.00

6) Приют:

Чинш	840.00	
Ліжка з постілю	300.00	
Прислуга	120.00	
Прання білля	120.00	
Світло	65.00	
Опал	130.00	
Прибори до чищення підлоги	10.00	1.585.00
Разом діл 6)		1.585.00

7) Мушина:

Ремонт	300.00	
Асекурація	25.00	
Податки	10.00	335.00
Разом діл 7)		335.00

8) Довги з 1933 р. і різне:

Податки за 4/4 1933	370.00	
Стрічкове	350.00	
Спір з Германом	174.00	
Вуголь	73.00	
Висилка Ювілейної Книги	100.00	1.067.00
Разом діл 8)		1.067.00

Зіставлення видатків:

Діл I	49.330.80	зол.
„ II	23.400.00	„
„ III	10.415.00	„
„ IV	4.335.00	„
„ V	4.090.00	„
„ VI	1.585.00	„
„ VII	335.00	„
„ VIII	1.067.00	„
Разом	94.557.00	зол.

Прибутки:	99.183.00
Видатки:	94.557.00
Надвизка:	4.626.00

Допомоговий Фонд. — Від 1924 року до 31 грудня 1933 року приділено з членських вкладок на допомоговий фонд 82.227.55 зол., а зо зворотів допомог 111.799.83 зол. Разом вплинуло на протязі р.р. 1924—1933 зол. 194.027.38. З цей квоти видатковано на незворотні допомоги для 805 осіб 89.351.98 зол., на зворотні допомоги для 432 осіб 99.874.15 зол. До розпорядимости фонду остає ще 4.801.25 зол.

Запас фонду посмертних допомог. — § 9 „Фонду посмертних допомог” постановляє: — „Якби куплена нерухомість була заплачена частинно готівкою зо запасу „Фонду посмертних допомог”, частинно ж із інших фондів Т-ва, — тоді Головна Управа встійнить відсотковим числом (%) цю частку капіталу, яку вложено в купно нерухомости зо запасу „Фонду посмертних допомог”.

Виконуючи постанову § 9 правильника „Фонду посмертних допомог”, Головна Управа на засіданні в дні 3 квітня 1934 року ствердила, що запас „Фонду посмертних допомог”, який в дні 31 грудня 1933 року виносив 56.571.07 зол., вложено в купно нерухомости при вул. Якуба Стшеме ч. 11, якої білянсова вартість у дні 31 грудня 1933 року виносила 128.104.23 зол. Отже запас „Фонду посмертних допомог” становить 44% вартости цієї нерухомости. Запас „Фонду посмертних допомог” побиратиме від цієї реальности 44% нетто доходу, а відсоткове встійнювання вложеного капіталу зо запасу „Фонду посмертних допомог” у вартість цієї нерухомости буде управильнювати Головна Управа в кожнім щорічнім рахунковім замкненні.

Реальність при вул. Якуба Стшеме — Канцелярія Т-ва і „Приют” приміщувалися в цій домівці до 31 грудня 1933 р. безплатно. „Учительська Каса” виплачувала за приміщення, послугу, світло й опал 50 зол. місячно. Приміщення за канцелярію і „Приют” буде платне в 1934 році місячно по 180 зол., а річно по 2.160 зол. Через те приходи з чиншів цієї реальности збільшаться в році 1934 на 2.160 зол. З цієї домівки експітовано льокатора, що занедбався в плаченні чиншів поверх року. Залеглий чинш є стягаємий.

З „Учительського Дому” при вул. Унії Люблинської 11 відійшов льокатор на підставі вироків 3-ох судових інстанцій. Льокатор був хронічно безробітний.

Дім у Мушині віднаймлено за місячним чиншом 45 — зол. А що чиншівник не виплачував його правильно в умовленій висоті, тому від травня ц. р. усунено його з домівки.

Ювілейний Фонд виносив у дні 31 грудня 1933 р. 7.745.26 зол.

„Учительська Оселя”. — З Оселі користало в минулорічнім сезоні 75 осіб, крім переходових гостей. Ціна прохарчування при 4-разовім видаванні харчу виносила 3.20 зол. денно. Прибутки „Оселі” виносили 3.918.29 зол. З цієї квоти покрито адміністраційні видатки за 10 місяців (завідування, обезпечення, податки, білення кімнат, усякі наприви і т. д.) у висоті 2.562.82 зол. Адміністраційні видатки в сезоні покрито з сезонних приходів.

Видавництва В.П.У.В. — Видавництвами Товариства керувала з рамени Головної Управи Редакційна Комісія в такому

складі: Зелений Андрій, Лилик Іван, Петрів Денис, Стельмах Денис і Ющишин Іван.

Товариство мало два періодичні видавництва: а) „Учительське Слово”, б) „Шлях виховання й навчання”.

а) „Учительське Слово” — офіційний орган Товариства, виходило, як місячник, нормально в об'ємі 2-ох аркушів друку вел. 8°. Було воно найважливішим зв'язковим чинником між головним проводом і членами, та повітовими клітинами, Відділами В.П.У.В.

В 1933 році мало „Учительське Слово” сім відділів: I. Організація і пропаганда; II. Дискусійний куток про шкільні й учительські справи; III. Рух у міжнародних учительських організаціях; IV. Шкільні й учительські справи в державних законодавчих установах; V. Куток правної поради й оборони; VI. З життя нашої організації; VII. Некрологи.

В I-ому відділі надруковано 39 статей; в II-ому 24; в III-ому 7; в IV-ому містила Редакція звіт про діяльність різних органів Товариства: Головної Управи, Дирекції, Комісії, Учительської Каси і Відділів; загалом поміщено в тому відділі 33 оповісток, а в VII-ому 20 посмертних згадок.

Всі статті, поміщені в цілому річнику, належали до 18 авторів. — Увесь матеріал поміщений на 312 сторінках, цебто на 19½ аркушах.

б) „Шлях виховання й навчання”, педагогічно-методичний тримісячник, мав у минулому році шість відділів і додаток „Методика і шкільна практика”. В I-ому відділі „Теорія виховання й навчання” поміщено 19 оригінальних статей; у II-ому й III-ому відділах по 3 оригінальні статті, в IV-ому 13 заміток про діяльність наших освітніх і виховних установ, у V-ому 3 огляди преси, а в VI-ому 20 рецензій і критичних завваг. У „Методиці і шкільній практиці” поміщено 15 оригінальних статей.

У цілому річнику подибуємо 30 імен авторів.

Цілий річник має 388 сторін друку, або 24¼ аркушів вел. 8°.

Педагогічна Порадні В.П.У.В. — Діяльність Педагогічної Порадні була в минулому році досить оживлена в зв'язку з реорганізацією шкільництва й введенням нових наукових програмів. Члени домагалися порад найчастіше в справах устрою шкільництва й адміністрації; прохали вказівок до педагогічних і методичних рефератів; інформувалися про найновішу педагогічну літературу та в справах практичних учительських іспитів.

З Педагогічної Порадні користало 114 членів; з того видано 97 письмених і 17 усних порад. Працями цієї встанови керував член Редакційної Комісії Видавництва В.П.У.В. т. Петрів Денис.

Центральна Педагогічна Бібліотека В.П.У.В. — В 1933-ому році мала Центральна Педагогічна Бібліотека, по пере-

інвентаризуванні й поповненні, 957 томів творів наукового й педагогічного змісту. Цілий запас книжок покласифіковано на такі діли:

I. Педагогіка — методика — дидактика і психологія	297 томів
II. Українознавство	73 „
III. Публіцистика	94 „
IV. Природознавство	40 „
V. Спів і музика	12 „
VI. Історія й географія	30 „
VII. Белетристика	22 „
VIII. Фізичне виховання	10 „
IX. Школознавство	23 „
X. Техніка	6 „
XI. Адміністрація	2 „
XII. Філософія	2 „
XIII. Критика	2 „
XIV. Бібліотекознавство	2 „
XV. Різні	72 „

З цілого інвентарного запасу книжок Ц. П. Б. знаходиться в руках членів, що випозичили книжки ще в попередніх роках, 170 томів.

Впродовж цього адміністративного року користало з Ц. П. Б. 20 членів; вони випозичили разом 88 книжок.

Крім Центральної Педагогічної Бібліотеки має ще Товариство Бібліотеку-Читальню в „Оселі” в Ворохті та Бібліотеку-Архів у Львові.

Бібліотека-Читальня в „Оселі” в Ворохті призначена для користування членів на час літнього сезону. Числить вона 1403 томів творів виключно белетристичного змісту, вартости 1870 зол. У минулорічному сезоні користало з цієї бібліотеки 215 членів; перечитали вони разом 658 книжок.

Бібліотека-Архів перейшла на власність Товариства в році 1926 від колишньої Видавничої Спілки українського вчителства в Коломиї. Числить вона 428 томів творів різного наукового й педагогічного змісту в мовах українській, польській, російській і німецькій. Ця Бібліотека ще не зінвентаризована й не оцінена. Має вона чимало дуже цінних бібліографічних примірників.

Правна Порада. — В круг ділання правної поради входили такі справи: інтервенції в шкільних і скарбових властей, виготовлення відкликів, зажалень і прохань та видавання членам устних і письмених порад у всяких службових справах.

Незалежно від акції оборони, веденої через Дирекцію — сповняв оборону українського вчителства й школи тов. посол Великанович на парламентній арені.

В біжучому році Українська Парламентарна Репрезентація присвятила багато уваги тим справам у бюджетовій дебаті. Голова

Української Парляментарної Репрезентації д-р Левицький у генеральній промові виказав цифрами кілька соток українського вчителства перенесено на емеритуру та звільнено — а на це місце нікого не приймає, пос. Луцький і Кузик у своїх промовах торкнулися поведіння політично-адміністративних чинників у відношенні до українського вчителства — а послі Рудницька і Великанович фахово обговорили ці питання. Зокрема тов. Великанович в одногодинній бюджетовій промові, обоснованій цифрами і фактами, виказав ненормальні умови, що панують на терені української школи й учителства. Рівнож предложив тов. Великанович на письмі до Міністра Освіти меморіал про положення українського вчителства.

Крім цього відбув тов. посол кількадесят інтервенцій у різних офіційних чинників, як: Міністерство, Кураторії (Львів, Познань, Краків, Варшава) та Скарбові Палати в персонально-службових справах учителства. Зокрема інтервенював тов. Великанович у справах припинення наших кандидатів на посади, в справах повороту наших членів у рідні сторони, та в справах поведінки адміністративно-шкільних чинників із українським учителством.

Зрозуміла річ, що не все можна бачити безпосередній успіх тих інтервенцій і виступів — але того рода контакт із владою своєї робить і поступенно переконує покликаних чинників про слушність наших домагань.

Перегляд діяльності Відділів Товариства В. П. У. В.

Масова організаційна праця членів відбувалася в приналежних Відділах. У 1933-ому адміністративному році мало Товариство 43 відділи в таких повітах: Бережани, Бібрка, Болехів, Богородчани, Войнилів, Городенка, Грибів, Долина, Дрогобич, Жидачів, Жовква, Журавно, Збараж, Зборів, Золочів, Калуш, Коломия, Косів, Копичинці, Львів, Любачів, Миколаїв н/Дн., Надвірня, Перемишль, Перемишляни, Підгайці, Рава Руська, Радехів, Рогатин, Рожнітів, Рудки, Самбір, Сколь, Стрий, Сокаль, Станиславів, Снятин, Солотвина, Тереховля, Тернопіль, Турка н/Стр., Яворів, Ярослав.

Насилення діяльності окремих Відділів залежить усього від числа їх членів, ініціативи провідних одиниць та місцевих умов у повіті. Вся організаційна праця Відділів зосереджувалася на питаннях приєднання нових членів, допильнуванні правильного виплатування членських вкладок та скликуванні неперіодичних товариських сходів. Економічну ділянку організаційної праці репрезентували місцеві допомогові фонди, підручні каси, побудовані на спеціальних правильниках, а декуди навіть незалежні вчительські каси, заснувані на окремих статутах фінансових кооперативів. Не занедбували наші Відділи й культурної праці на місцях. У деяких Відділах є гарні повітові бібліотеки; на товариських сходах читали члени доповіді на загально-педагогічні та устроєво-програмові й методичні теми. Є навіть один рухливий Відділ (Сам-

бір), що започаткував і видавничу діяльність. В чимало Відділах брали члени участь індивідуально в громадському житті та працювали в позашкільно-освітній діяльності (переважно в місцевих і повітових кооперативних установах). Нижче поданий коротенький перегляд цієї праці дасть нам погляд на інтенсивність і засяг змісту діяльності Відділів.

Бережани. — Відділ числить 65 членів. Управа Відділу піклується спеціально розвитком повітової бібліотеки. Числить вона 617 томів; у тому 112 томів історичних творів, 229 белетристичних, 96 педагогічних, 64 природничих і 16 про мистецтво. Капітал підручної каси при Відділі виносив минулого року 5.922.64 зол.

Бібрка. — Відділ числить 22 членів. Відділ мав у минулому році одні товариські сходи; члени вислухали реферат на тему „Нові програми“. При Відділі є бібліотека вартости 100 зол.

Болехів. — Відділ числить 15 членів. Діяльність Управи обмежувалася до збірки членських вкладок та приєднування нових членів. У минулому році відбулися два рази сходи; члени обговорювали організаційні справи.

Богородчани. — До Відділу належить 30 членів. Діяльність Управи обмежувалася до збірки членських вкладок.

Войнилів. — До Відділу належить 12 членів. Управа мала в році одне засідання й скликала 2 товариських сходи; на них обговорювано організаційні справи Товариства.

Грибів. — Відділ числить 9 членів. Управа Відділу звертала головну увагу на правильне вплачування членських вкладок. Члени виявляли поважну жертвенність на добродійні й освітні цілі.

Городенка. — З незаних ближче Дирекції причин діяльність Відділу так занепадала в останньому році, що Управа не прислала навіть річного звідомлення. Відділ числить 65 членів. Із останнього минулорічного звідомлення відомо Дирекції, що Відділ мав свою бібліотеку, зложену з 455 томів вартости 3.259.19 зол., та підручну касу з капіталом 1.433.66 зол.

Жовква. — Відділ числить 43 членів. У минулому році мала Управа 4 засідання та скликала раз товариські сходи. Самоосвітні кружки не виявили жадної діяльності.

Журавно. — Відділ числить 16 членів. Управа скликала впродовж року 3 товариських сходи. На останньому Загальному Зборі ухвалено заснувати Допомоговий Фонд і дві секції — педагогічну й мовознавства.

Жидачів. — До Відділу належить 15 членів. Члени мають при Відділі бібліотеку, зложену з 201 творів белетристичного й педагогічного змісту.

Збараж. — Відділ числить 28 членів. У минулому році мала Управа два засідання та скликала два рази товариські сходи. Відділ має власний Допомоговий Фонд із капіталом 837.82 зол. Адміністрація цього фонду зразкова.

Зборів. — Відділ числить 28 членів. Його діяльність обмежувалася до збірки членських вкладок.

Золочів. — Відділ числить 67 членів. У минулому адміністраційному році відбула Управа 8 засідань; сходи не скликала зовсім. Допомоговий Фонд орудував оборотним капіталом 8238.90 зол. Із позичок користало 102 членів на суму 6042 зол. При Відділі є невелика бібліотека, зложена з 74 томів вартости около 500 зол. Члени виявляли зацікавлення до педагогічних відчитів.

Долина. — Відділ числить 12 членів. В тому Відділі б'є організаційне життя таким слабеньким живчиком, що від кількох літ не висилає він навіть річних звідомлень.

Дрогобич. — Відділ числить 66 членів. Управа відбула впродовж року 7 засідань та скликала три товариських сходин. У минулому році було в бібліотеці 72 томів вартости 100 зол. Відділ мав тоді власний допомоговий фонд із капіталом 1280 зол.

Калуш. — До Відділу належить 41 членів. Управа відбула в минулому році кілька засідань та скликала кілька сходин. Відділ має невелику бібліотеку, зложену з 62 томів вартости около 300 зол.

Коломия. — До Відділу належить 62 членів. У минулому році мала Управа 8 засідань та скликала 6 товариських сходин. Члени вислухали три реферати на педагогічні й організаційні теми. Відділ має свою власну кооперативу в Коломиї „Учительську Спілку”. Оборотовий капітал Допомогового Фонду виносить 1457.78 зол. Адміністрація цього фонду зразкова.

Копичинці. — До Відділу належить 22 членів. При Відділі є бібліотека; в минулому році мало хто з неї користав. На Допомоговий Фонд зложили члени 31.21 зол.

Косів. — До Відділу належить 42 членів. Управа Відділу дбала про пильне вплачування членських вкладок. Відділ має бібліотеку, зложену з 281 томів творів різного змісту.

Львів. — До Відділу належить 97 членів (90 членів із повіту й 7 членів-учителів Р. Ш. з міста Львова). Управа відбула в році 3 засідання й скликала 4 товариських сходин. На сходинах читали члени доповіді на педагогічно-методичні теми та обговорювали професійні й організаційні справи. При Відділі заснувано Допомоговий Фонд та зорганізовано „Гурток мово-й українознавства”.

Любачів. — До Відділу належить 54 членів. Управа відбула в минулому році 6 засідань. У бібліотеці знаходяться твори белетристичного й педагогічного змісту.

Миколаїв н/Дн. — До Відділу належить 21 членів. Його діяльність обмежувалася до збірки членських вкладок.

Надвірна. — До Відділу належить 39 членів. Управа відбула в минулому році 3 засідання, скликала 2 товариських сходин і 1 Надзвичайний Загальний Збір. Капітал Допомогового Фонду виносить 1295.76 зол. Бібліотека Відділу числить 308 книжок, крім закуплених за 78 зол. книжок.

Перемишляни. — До Відділу належить 20 членів. Управа відбула впродовж року 4 засідання. Капітал Допомогового Фонду виносить 240 зол. Відділ має власну бібліотеку.

Перемишль. — До Відділу належить 32 членів. Управа Відділу відбула кілька повних і неповних засідань та скликала 3 товариських сходин; члени обговорювали організаційні справи.

Підгайці. — До Відділу належить 40 членів. Члени мають Допомоговий фонд і бібліотеку, зложену зо 178 творів у 184 томах, вартости 652.43 зол. Майно Відділу в дні 31 грудня 1933 виносило: в касовій готівці 14.13 зол., у віртелів 791.17 зол., на льокаціях 140.79 зол. і в бібліотеці 652.43 зол.; разом 1598.52 зол.

Рава Руська. — До Відділу належить 62 членів. Праця Управи Відділу обмежувалася до збирання членських вкладок, адміністрування допомогового фонду та поповнювання власної бібліотеки. Допомоговий Фонд мав 1568.28 зол.; впродовж року видано позичок на суму 1446 зол. Бібліотека числить 161 томів; у минулому році закуплено 49 томів за 303 зол. Із бібліотеки користало 28 членів, що випозичили разом 389 книжок.

Радехів. — До Відділу належить 33 членів. Управа відбула два засідання та скликала два рази членські сходини. Бібліотека числить 62 томів.

Рогатин. — До Відділу належить 47 членів. Управа Відділу відбула 5 засідань та скликала кілька товариських сходин. На сходинах читали члени доповіді на педагогічні й організаційні теми.

Самбір. — До Відділу належить 78 членів. Управа Відділу відбувала часто засідання та скликала ширші товариські сходини. Відділ має свою власну бібліотеку, зразково ведену статуткову вчительську касу „Український Вселюдний Учитель“, промислову кооперативу „Шовк“, власну домівку та започаткував видавництво, що має друкувати літературні праці українських учителів.

Стрий. — До Відділу належить 63 членів. Управа відбула впродовж року 9 засідань і скликала 9 товариських сходин. На сходинах читали члени доповіді на професійні, педагогічні й організаційні теми. Відділ улаштував курс українознавства, що тривав чотири місяці; виклади відбувались два рази в місяць; фреквенція на курсі була чисельна; викладав на курсі директор учительської семінарії Цісик О. Члени ухвалили заснувати підручну касу і тим чином мобілізувати капітал на придбання власної домівки. Є також постанов про злуку всіх Відділів у цілому інспектораті. Відділ має власну невелику бібліотеку.

Станиславів. — До Відділу належить 67 членів. Управа Відділу мала впродовж року 9 засідань і скликала 6 товариських сходин. Допомоговий Фонд виносив при кінці грудня 1933 року 2139.26 зол. Впродовж року видано 62 позичок на загальну суму 4692 зол. Бібліотека має 33 томів гарно опрацьованих книжок вартості 1811 зол. Управа передплачувала для своєї бібліотеки 5 українських журналів та закупила в минулому році нових книжок за 153.50 зол. Крім цього збагатилася бібліотека 28 томами дарових книжок (пані Порайко) вартості 119 зол.

Снятин. — До Відділу належить 24 членів. Управа відбула в році 5 засідань і скликала 3 товариських сходин для обговорення професійних, організаційних і педагогічних справ. При Відділі є бібліотека, зложена зо 144 томів, творів белетристичного, педагогічного й наукового змісту.

Солотвина. — Відділ недавно заснуваний, не встиг ще розгорнути діяльності. Належить до нього 30 членів. Мають вони свій власний допмоговий фонд „Самопоміч“ із таким капіталом: ощадностеві вкладки 947 зол., відсотки 57.08 зол., вкладки до виплати 94.50 зол., на позичках між членами 1055 зол., касова готівка 38.77 зол. та інвентар вартості 38.20 зол.

Теребовля. — До Відділу належить 34 членів. Управа скликала кілька товариських сходин для обговорення професійних, організаційних та інших важних справ. Відділ має свою бібліотеку і невеликий Допомоговий Фонд.

Тернопіль. — До Відділу належить 68 членів. Управа відбула в році 7 засідань і скликала 5 товариських сходин; на них обговорювано організаційні, професійні й педагогічні справи та відчитано два реферати. Рахунок Допомогового Фонду за 1933 рік представляється так: довжний стан: щадничі вкладки 2140 зол., заощадження 250.04 зол. — разом 2390.04 зол.; чинний стан: готівка 20.26 зол., безвідсоткові зворотні допомоги 2338.20 зол., належне адміністраційне 21.80 зол. і льокації 9.78 зол. — разом 2390.04 зол.

Турка н/Стр. — До Відділу належить 56 членів. Впродовж року відбула Управа 4 засідання. Відділ має власну бібліотеку, зложену з 908 томів загальної вартості 3670.09 зол.

Яворів. — До Відділу належить 63 членів. Відділ має два фонди: допмоговий та ощадностевий. Капітал Допомогового Фонду виносив при кінці року 5396.50 зол., а Ощадностевого Фонду 19729.54 зол. — разом 25.126.04 зол. Бібліотека Відділу має 325 томів творів різного змісту.

В усіх Відділах Товариства згуртувалося 1568 членів. Під безпосередньою управою Дирекції остає 462 членів (278 на території нашого рідного краю та 184 членів на теренах Волині й усіх земель Польщі). Разом має Товариство сьогодні 2030 членів.

У 43 Відділах відбули члени 37 Загальних Зборів, скликали 67 сходин і перечитали на них 6 рефератів на педагогічні теми. В тих Відділах є 16 допомогівих фондів і 4 каси; в них скупчився капітал около 55.099.83 зол. Члени мають при Відділах 22 бібліотек, а в них около 4003 томів творів різного змісту.

*

Згадуємо востаннє світлу пам'ять тих членів, що відійшли від нас на віки: 1. Добровір Михайло, 2. Турчин Теодор, 3. Болахівський Іван, 4. Галіковська Михайлина, 5. Завадовський Осип, 6. Білинський Єронім, 7. Скорупський Микола, 8. Цюпрак Іван, 9. Косович Марія, 10. Панькова Марія, 11. Кучабська Стефанія, 12. Попелівна Марія, 13. Вітковицька Іванна, 14. Тоганова Софія, 15. Коблянський Максим.

ВНЕСЕННЯ ГОЛОВНОЇ УПРАВИ

в справі доповнень Правильника „Фонду посмертних допомог”

Головна Управа Товариства пропонує Загальному Зборові ухвалити такі доповнення Правильника „Фонду посмертних допомог”, ухваленого на останньому Загальному Зборі В. П. У. В. дня 17 червня 1933 року.

У вступі до цього правильника по словах „новий зміст правильника” вставити слова: „що був надрукований у 9-ому ч. „Учительського Слова” з 1933 року. — Останній зміст Правильника ухвалив Загальний Збір Товариства дня 19 червня 1934.”

§ 1 буде звучати: § 1. Правильник „Фонду посмертних допомог” у змісті, ухваленім Загальним Збором Товариства дня 17 червня 1933 року („Учительське Слово” ч. 9. з 1933 р.), зберігає свою правосильність по кінець серпня 1934 року. Від 1 вересня 1934 року стає правосильний цей правильник.”

В § 6., в уступі 3-тій по словах „допомог у рік” вставити слова: „з вчисленням виплат допомогівих зачетів для зредукованих.”

В § 6., в уступі 4-тій по словах „численнішої смертності” вставити слова: „або службових редукцій”. — Далше в тім самім уступі по словах „посмертних допомог” вставити слова: „і допомогівих зачетів для зредукованих.”

В § 10., по словах „на виплати посмертних допомог” вставити слова: „і допомогівих зачетів для зредукованих.”

В § 11., в уступі 2-тій по словах „право до посмертної допомоги” вставити слова: „і допомогівих зачетів для зредукованих.”

В § 12., уступ 7-ий, пропускається.

В § 14., по словах „перевіренних рахунків” вставити слова: „але в межах максимальної тарифи, устійненої Головною Управою

Товариства.” — Даліше в тім самім уступі по словах „на Стипендійний Фонд” — слова: „для сиріт по членах” пропускається.

В § 19., в уступі 2-ім по словах „поменшеній на квоту по” вставити: „50 зол.”

В § 22., по словах „посмертної допомоги” вставити слова: „або допомогового зачету для зредукованих.”

В § 27., в уступі Б) У розходах. — по словах „зворотів за кошти лікування і похорони (§ 14)”, додати окремий рядок „допомогових зачетів для зредукованих на квоту”

В точці г), по словах „на Стипендійний Фонд” — слова: „для сиріт по членах”, пропускається. — Додається точку: „д) Прізвища, імена й адреси членів, які побрали допомогові зачети для зредукованих і квоти брутто і нетто.”

В уступі: II. Відомості за весь час існування — в точці в) по словах „окремо неповних” вставити слова: „і допомогових зачетів для зредукованих.”

В точці г), по словах „допомоги на Стипендійний Фонд” — слова: „для сиріт по членах”, пропускається.

§ 29. Правильника пропускається. На те місце вставити нові:

„§ 29. Звичайним членам Товариства, зредукованим в учительській службі перед часом, що управнює до побирання емеритального забезпечення (себо тепер перед скінченням 15 літ учительської служби), виплатить Товариство з чинного „Фонду посмертних допомог” допомоговий зачет для зредукованих нормально в висоті 25% повної посмертної допомоги.”

„§ 30. Коли член, наділений допомоговим зачетом для зредукованих, остане аж до своєї смерті звичайним членом Товариства і в наслідок цього придбає для своєї родини або призначених осіб право до посмертної допомоги, виплатить Дирекція Товариства його осиротілій родині або призначеним особам посмертну допомогу, поменшену квотою побраного за життя члена допомогового зачету для зредукованих (згідно з § 22 правильника „Ф. п. д.”), або покрийє з цієї решти посмертної допомоги кошти лікування і похоронів (згідно з § 14 правильника „Ф. п. д.”).”

„§ 31. Наново прийняті до Товариства звичайні члени, котрі не сплатять всіх членських задеглюстей із відсотками проволочки (гляди § 19 уст. 1 правильника „Ф. п. д.”), на випадок зредукування в учительській службі перед покінченням 15 літ служби, можуть дістати допомоговий зачет для зредукованих у висоті квот, рівних усім виплатам їх членських вкладок, внесених до каси Товариства за час від дати їх поновного прийняття в члени Товариства по день редукції в службі, а по скінчених 5 роках відновленого й даліше вже безпереривного членства — дістануть повний допомоговий зачет для зредукованих.”

„§ 32. Нові звичайні члени Товариства, прийняті по 1 вересня 1933 р., на випадок зредукування в учительській службі перед покінченням 15 літ служби, дістануть допомоговий зачет для зредукованих у висоті 25% повної посмертної допомоги, але поменшений

на квоту по 50—60 зол. за кожний рік різниці між датою початку їх учительської служби і датою прийняття в члени Товариства. Це поменшення не може переступити половини допомогового зачету для зредукованих.”

„§ 33. Допомоговий зачет для зредукованих виплатить Дирекція Товариства по перевірненні документів службової редукції й устійненні, що інтересованому членові не прислугує вже жаден правний засіб оборони перед редукцією або проти непризнання емеритального забезпечення.

В кінцевих записках, по словах: „Проект доповнень і змін правильного Ф. п. д.” — додати: „ч. 7.—8. „Звідомлення з Загального Збору” (стор. 17).; ч. 9. „Правильник Фонду посмертних допомог”. З 1934 року: ч. 2. „Зміст нарад конференції голов”; ч. 4. „Проект зміни правильного Фонду посмертних допомог”; „До поширення діяльності Т-ва; ч. 5. „По конференції делегатів”; „Зміст нарад конференції”.

ЗВІДОМЛЕННЯ З ДІЯЛЬНОСТІ „УЧИТЕЛЬСЬКОЇ КАСИ”.

(Короткий історичний огляд.)

На поклик до масової дрібної ощадності відозвалося найперше українське народне вчительство, зорганізоване в В.П.У.В. Загальний Збір В.П.У.В. в р. 1930-ім ухвалив, що через 5 літ кожний член, окрім членської вкладки, платитиме 1 зол. місячно в тій ціллі, щоби можна було в 1931 р. оснувати кредитому кооперативу українського народного вчительства під назвою „Учительська Каса”. Членами „Учительської Каси” мали стати обов’язково всі члени В.П.У.В. і ціла сума з місячних доплат по 1 зол. мала бути передана з хвилию відкриття „Учительській Касі” як вписове, уділи та вкладки до обороту (щадничі) її майбутніх членів.

І дійсно в вересні 1931 р. з ініціативи В.П.У.В. уведено в життя „Учительську Касу”. В свою розпорядимість дістала вона від В.П.У.В. вже 1 вересня більше як 20.000 зол. зачету на вписове, уділи та вкладки членів, покищо майбутніх, які щойно мали стати дійсними через підписання заяви приступлення.

Управа „Учительської Каси” робила всі можливі заходи, щоби від членів В.П.У.В. добути — згідно з постановою статуту — заяву приступлення. Трапила на непередбачений опір. По 4-ох місяцях, коли В.П.У.В. виплатила знов на рахунок своїх членів більше як 12.000 зол., в реєстрі „Учительської Каси” формально прийятих членів не було навіть двох соток. А членів В.П.У.В. було тоді не менше як 2.250!

Щойно в своїм звіті за 1932-ий рік могла похвалитися „Учительська Каса”, що має 1.415 членів. Похвалитися могла, бо число поважне, але чи була вдоволена? Вдоволеною не могла бути, бо лишилося ще кілька соток членів В.П.У.В., за яких виплачені були і вписове, і уділи, навіть і вкладки до обороту (щадничі), а яких ніяким способом не можна було спонукати підписати заяву при-

ступлення в члени „Учительської Каси”. Ухвала Загального Збору В.П.У.В. в 1932 р., що реасумувала (уневажнила) ухвалу з 1930 р., якою наложений був на кожного члена обов'язок бути членом „Учительської Каси”, збільшила ще труднощі добування від байдужих та опірних опозиціоністів заяви приступлення.

А всеж таки впродовж 1933 року то переконуванням, то настирливістю удалося зібрати ще 295 заяв приступлення так, що в дні 31 грудня 1933 р. мала „Учительська Каса” 1.710 членів.

І булоб з чого радіти, як би не те, що на окремім рахунку („рахунок членів В.П.У.В.”) в дні 31. грудня 1933 р. висить ще 13.291.27 зол., яких не можна було розрахувати ні на уділи, ні на вкладки, бо ті, що на їх річ В.П.У.В. ту суму виплатила, не підписали (хоч зобов'язані ухвалою Загального Збору в 1930 році) заяви приступлення до „Учительської Каси”. Для того, хто цікавиться життям-буттям українського народного вчительства, поданий вище хід прибутку членів „Учительської Каси” дуже повчаючий. Він дає основу до поділу українського народного вчительства на кілька категорій.

Які це категорії і що їх характеризує, полишаємо наразі отвертим питанням. Оживлені надією й вірою, що найбільша числом категорія ідейних і свідомих ціллі членів рішатиме завжди про майбутність „Учительської Каси”, не хочемо явною кваліфікацією членів побільшувати розколини в будівлі нашої організації.

Може тоті розколини щезнуть самі з себе, бож організація — організм живий. А живий організм, коли спосібний до життя, сам в собі знаходить засоби виздоровлення.

Історію творять факти, передовсім факти доконані. Однак для їх освітлення і зрозуміння потрібно згадати в історії і про нездійсненні наміри. А є вони також в історії „Учительської Каси”. Головним наміром творців (ініціаторів) „Учительської Каси” було покликати до життя сильну кредитову кооперативу з таким власним оборотевим капіталом, який виставби на всестороннє заспокоєння запстребування членів. Якби ухвала з 1930 р. не була уневажнена вже в 1932 році, та якби лише 2.000 членів В.П.У.В. були членами „Учительської Каси” та виплачували постійно 1 зол. місячно до „Учительської Каси”, булаб вона мала в дні 31 грудня 1933 р. 84.000 зол., а в половині 1935 р. (по упливі 5 літ), що найменше 120.000 власного оборотового капіталу. З тої суми на самі вкладки (дрібна ошадність), опрочентовані в користь членів, припадалоби 95.000 зол., згладно 60.000 зол. (супроти 19.532.27 в білянсі за 1933-ий рік).

Та залишім ті міркування і відвернім очі від образу, який малювала собі уява творців „Учительської Каси”, а звернімся до фактів.

Вони подані в звідомленні за діловий 1933-ий рік в „Учительськім Слові” ч. 4. за квітень 1934 р., стор. 108—9. Пригадаємо важніші. Членів 1.710. Оборотовий власний капітал (до власного зачислення й вкладки, бо це вкладки своїх (власних) членів) 55.415.27

зол. На позичках 53.931.50 зол. Коштів завідування було на 2.554.22 зол. Позичок виплачено (продовж 1933 р.) 147 на загальну суму 38.255 зол. Чистий зиск 1.401.03 зол. Колиж звідомлення доповнимо такими пр. фактами, що: 1) Надзвірна Рада відбула в 1933 р. 4 засідання, 2) Дирекція 40 засідань, 3) Контрольна Комісія 4 перевірки, 4) в одній лишє ліквідаційній книзі було 2.789 артикулів (вписів тронієвих оборотів), а кожний артикул мусів бути розписаний на поєдинокі рахунки та заковтований окремо у відповідних книгах, --- то кожному, хто сьак-так обізнаний з кооперативно-кредитовим діловодством, ясно стане, що —

а) „Учительська Каса“ є покищо невеликок, але сильною в основах кредитовою установою і має перед собою гарну майбутність,

б) праця Дирекції і Надзвірної Ради не була малою і не пішла на марне.

Спокієно вижидають і Надзвірна Рада, і Дирекція оцінки своєї праці і її осягів на Загальнім Зборі. Чим чисельніший він випаде, та чим більше буде в нього заінтересування справами кооператії, не прикрою буде навіть остра, але річева й справедлива критика.

Для цікавіших — цебто активніших членів, подаємо ще замісь повного звіту за час від 1 січня до кінця квітня 1934 р. кілька інформаційних чисел, а саме:

Членів прибуло 20. Позичок видано 60 на загальну суму 16.345.20 зол. Коштів завідування (сальдо — нетто) було 1.035.09 зол. Засідань Надзвірної Ради 2, Дирекції 14. Провірок діловодства 3.

Дирекція „Учительської Каси“

РУХ У МІЖНАРОДНІХ УЧИТЕЛЬСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ.

УЧИТЕЛЬСЬКА ГРОМАДА.

(Закарпатським товаришам в альбом з нагоди їх п'ятого Конгресу).

„Учительський Голос“ ч. 4—5 з квітня-травня ц. р., орган Товариства „Учительська Громада“ в Ужгороді, повідомив, що дня 27 травня 1934 відбудеться Конгрес цієї організації в Ужгороді.

Конгрес попередила Редакція „Учительського Голосу“ статтею „П'ятий Конгрес“. У ній дав автор синтезу культурного дорібку наших товаришів на Закарпатті в ділянці виховної діяльності в школі та праці на ниві позашкільної освіти.

Автор почав свої виводи від пригадки, що від хвилі прилучення в 1919 році Підкарпаття до Чехословацької Республіки почалася там для нашого народу нова доба демократичного устрою, вільного розвитку, доба свободи, яка відкрила перед нашим народом нові можливості й широкі перспективи. То була весна нашого народу. На весні ж найбільше праці припадає тому, хто землю оре, ґрунт готує, зерно сіє.

На Закарпатті це був учитель, і це йому припала почесна, але тяжка праця — дивинути нарід на перші кроки до поступу й розвитку.

Тимбільше тяжко прийшлося працювати, що саме вчительство не знало принципів демократії, не мало ясно витчених напрямних у роботі, не мало системи в праці, а саме головне, що вчительство почало диференціюватися в своїй праці на дві яскраво окреслені групи.

Одна група, це наше народовецьке вчительство, яке дійсно відчувало в собі, що прийшла доба народнього відродження; яке знайшло в собі таке саме серце й таку душу, як і селянин має; яке за короткий час опанувало літературну українську мову, бо не цуралося її народніх джерел.

Друга група — це те вчительство, для якого 1919 рік був власне тільки зміною одного пана другим паном, мовляв, раніше маляри, тепер слов'яни. Для нього простак і після революції залишився тільки простаком з простою мовою, простим петеком, простою кулешою та крumpлями. Учителство цієї групи місто панської мадярської почало привчатися вживати панської російської мови, а що гірше почало пропагувати цю мову, як літературну, між нашим українським (руським) народом. І тоді перед нашим учителством крім праці над розвитком самого себе та праці над освідомленням і піднесенням широких народніх мас виник ще третій фронт праці — боротьба з цією другою „панською“ групою підкарпатського вчительства.

На жаль, ця боротьба з'їла за цих 15 років дуже багато цінних сил, багато дорогого часу. Ця боротьба ще й до цього часу лежить перед нашим учителством тяжкою перешкодою.

Але тепер уже українське вчительство може сміливо сказати: Так ми перемогли!

Перевірмо тільки перед цим п'ятим конгресом всі здобутки, підсумуймо зовсім коротко всю працю за 15 років вільного життя. Не забудьмо при тому, що друга група вчителства — панська, або москвофільська, означила наш народній рух український (руський), як „штучний“ витвір.

І саме цей „штучний“ витвір за 15 років свого існування на Підкарпатті виконав велике діло: він витворив до 300 живих діяльних читальних товариства „Просвіта“, з'організував „Жіночий Союз“ із багатьма філіями, „Шкільну Матку Русинів“, „Робітничу Академію“, „Педагогічне Товариство“. Цей „штучний“ витвір пустив на села до 100 книжок призначених для селянства, виданих „Просвітою“; з десятків тисяч українських книжок, виданих „Педагогічним Товариством“, учаться всі діти в народніх школах Підкарпаття. Вся преса цього „штучного“ руху є незалежною і втримується виключно власними силами — „Свобода“, „Українське Слово“, „Наш рідний край“, „Підкарпатська Русь“, „Світло“.

А спеціально підкреслюємо, що цей „неприродній“ український рух з'організував у професійній організації „Учительська Громада“ всіх учителів тієї першої народовецької групи, яка нараховує дотепер 7/9 усього місцевого підкарпатського вчителства, і зріст Громади ще не припинився та й не припиниться.

Це вони, творці „штучного“ українського руху — члени „Учительської Громади“ заснують на селах читальні, кооперативи, оркестри, драматичні гуртки, фотбалеві команди, хори, пластові куріні, самоосвітні гуртки, дбають про бібліотеки. Це за ними на з'їзди йде народ тисячами без того, щоб треба було оплачувати подорож і напувати пивом чи паленкою. Це вони випускають уже п'ятий рік свій „Учительський Голос“ без субсидій, без допомог.

Хіба ж це не перемога?

Чому ж той „природний“ руський напрям, який, по словах його творців, має на Підкарпатті тисячолітню традицію, не міг за 15 років при тій величезній допомозі з боку „найвищих панів“ перемогти й зліквідувати нашого „штучного“ українського руху, маючи майже всіх своїх послів та сенаторів, то є політичну силу? Чому не має незалежної преси, а навпаки пресу, на якій лежать усякі тяжкі закиди, і вона їх не спростовує? Чому „нештучний“ руський напрям майже не має живих читалень, або чому ті читальні ставлять театральні представлення якраз „штучні“ українські?

Відповідь може бути тільки одна. Бо природнім нормальним рухом на Підкарпатті є тільки український рух, що коріниться в самих глибинах народу і від нього черпає собі сили; всі ж інші рухи, в тому числі й руський (московський) є штучні і їх насаджують неприятели нашого народу і підтримують несвідомі дотепер одиниці, що належать переважно до урядництва, вчительства та попівства.

Вони — наші товариші перемогли.

І з того шляху вони вже не відступлять, і ніщо їх не розібе, Є тепер на світі по різних державах різні політичні та ідеологічні течії. Людство хвилюється. Шукає нових ідей, нових форм життя. Сягають ці течії звичайно й на Підкарпаття; подихи їх примушують наше суспільство задумуватися над сучасним положенням рідного краю, власного народу, а в його числі й себе самих. Під впливом цих течій диференціюється й українське вчительство, приймаючи ту чи іншу ідеологію. Але ця диференція не стричинить його розбиття, бо для кожного свідомого вчителя на Підкарпатті мусить бути ясно, що перш за все він є українець, син української нації, а вже потім, як такий, може належати до котроїсь із політичних течій, що є в середині кожного, отже й українського народу.

Тому — які б, скільки й коли б зміни політичні не сталися, український учитель на Підкарпатті залишиться українським учителем і завжди піде тим шляхом, який собі раз вибрав. Шлях цей уже привів його до перемоги над темнотою та ошукуванням нашого народу.

*

З нагоди гостини д-ра Едварда Бенеша, міністра закордонних справ Чехословацької Республіки на Підкарпатті в днях 3—4—5 травня ц. р. вручили йому наші товариші, згуртовані в трьох товариствах, — Учительській Громаді, Педагогічному Товаристві й Шкільній Матці Русинів — спільний меморіал у шкільно-освітніх справах свого краю.

В цьому меморіалі домагаються вони від чеського уряду, щоби: 1. Відокремити Шкільний Реферат від Краєвого Уряду. 2. До хвилі зорганізування Краєвої Шкільної Ради віддати завідування Шкільним Рефератом місцевим українським людям, яким розвиток краю і піднесення народу лежить на серці. 3. Верховний краєвий надзір довірити талановитому українському фахівцеві. 4. Всі місця окружних шкільних інспекторів обсадити українськими фахівцями. 5. Побудувати кількадесят нових народніх шкіл, заложити хоча б 10 нових горожанських шкіл та гімназію в Великій Бичкові. 6. Продовжувати дальше будову нових шкіл. 7. Не закладати чеських народніх шкіл і заходити там, де нема відповідної кількості чеських дітей, та не чехізувати тим чином українських дітей. 8. Заложити в Ужгороді Педагогічну Академію, перенісши Український Педагогічний Інститут із Праги до Ужгороду. 9. За-

вести в усіх школах на Підкарпатті одну викладову мову українську і тим чином припинити раз на все мовний хаос у цілому краю. Задля цього треба передати надзір над шкільництвом у руки місцевого українця.

МІЖНАРОДНЯ ФЕДЕРАЦІЯ УЧИТЕЛЬСЬКИХ ТОВАРИСТВ.*)

Останній VI-ий Конгрес „Міжнародної Федерації Учительських Товариств“ відбувся в Сантандер (Еспанія) в днях 10, 11 й 12 серпня 1933 по такій програмі нарад:

1. Привітання Конгресу — голова організаційного комітету конгресу т. Діонізіо Пріето.
2. Промова генерального секретаря.
3. Врочисті заяви з приводу ощадностевих потягнень урядів, звернених проти майбутности школи й молодих поколінь.
4. Прийом нових членів.
- Вітмкове становище Німецької Спілки Виховників із Німеччини (Deutscher Erzieherbund — Deutschland).
5. Рахункове звідомлення.
6. Короткі звідомлення різних делегатів про діяльність їх організацій.
7. Практичні засоби для оцінки знань, добутих у народній школі та для орієнтації при виборі вступу до різних категорій шкіл вищого степеня.
8. Криза ідеї мирного виховання та засоби для поборювання її в міжнародному господарському й політичному положенні сучасности.
9. Організаційні справи: а) Дата й місце чергового Конгресу; б) Вибір Виконавчого Комітету; в) Вибір Секретаріату.
10. Чергові справи.
11. Прощальні промови.

З нагоди Конгресу відбулися товариські гостини, педагогічні й соціально-наукові подорожі та прилюдна маніфестація в користь мира.

Конгрес відбув п'ять (5) засідань у днях 10, 11 й 12 серпня 1933.

На внесення Секретаріату наради Конгресу відкрив голова еспанської вчительської організації з Мадриду т. Діонізіо Пріето. В своїй промові вказав бесідник на ті історичні переміни, що відбуваються в духовому, політичному й господарському житті всіх народів світу та взивав представників усіх сфедерованих у М. Ф. У. Т. організацій до тривалої праці для ідеї поступу й мира всего людства.

Вітаючи Конгрес на еспанській землі від імени еспанського вчителства, прохав приватних передати провід Конгресу голові організації англійського вчителства т. Геншоллові.

Це й сталося. Головою Конгресу вибрано без голосування т. Геншолла.

Генеральний секретар т. Дюма ствердив, що на Конгрес прибуло 29 мандатованих делегатів сфедерованих організацій, 17 слухачів і кількадесят гостей. Крім того 13 організацій прислали виправдуючі письма.

Вітаючи представників на Конгресі найвидатніших міжнародних установ, висловив т. генеральний секретар незаступленим на Конгресі тт. югослав'янам, естонцям, мадярам, данцям, норвегам, болівійцям, грекам, литовцям та українцям від імени цьогож Конгресу слова симпатій. Зокрема вітав тих приватних, що з'явилися на Конгресі в характері гостей та обсерваторів. Опісля задавав, що зголосили свій вступ у члени М.Ф.У.Т. учительські організації Бразилії, Куби, Санто-Домінго й Порто-Ріко.

*) В початках травня ц. р. наспіло до нас найновіше число Бюлетену Міжнародної Федерації Учительських Товариств (Bulletin trimestriel, Edition officielle, Nr. 70, Février 1934. — Fédération Internationale des Associations d'Instituteurs). З цього виймаємо короткі відомості про хід нарад на Конгресі. В чергових числах „Учительського Слова“ подамо короткі змісти виголошених на Конгресі рефератів та подрібніші огляди діяльності учительських організацій, об'єднаних у М. Ф. У. Т. — Редакція.

Згідно з ухвалою Конгресу в Люксембургу в 1932 році прийняла нарада одноголосно в справі ошадностевої політики всіх народів і держав у ділянці шкільництва резолюцію такого змісту:

„Міжнародня Федерация Учительських Товариств висловлює однозгідний погляд, що заощадження на шкільництві означають застій у навчанні й вихованні, отже й звужують культуру й поступ у моральний, інтелектуальний та призначевий ділянках.

Вони означають ворожий виступ проти молодих генерацій, що слабше підготвані, примушені будуть вести боротьбу за існування в сучасному світі хаосу. Вони означають зраду проти майбуття людства“.

Разом на першому засіданні став Конгрес арену і свідком драматичних сцен, що розігралися довкола питання участі німецької делегації в нарадах Конгресу.

Цей цікавий інцидент має свою історію. До Гітлерівського перевороту в Німеччині мало німецьке вчителство свою професійну організацію „Deutscher Lehrerverein“, що об'єднував 150.000 членів. Як знаємо, національні соціалісти прийшли до влади під трьома основними гаслами: 1. Відродження німецького народу на підставах чистоти германської раси, 2. Об'єднання цього ж народу, розбитого соціалістами на ворожі соціальні класи, на підставах національної солідарності, 3. Безоглядної боротьби з деструктивними впливами комуністів на підставах пошани творчої індивідуальної праці кожної одиниці й групи, без огляду на класову приналежність. Цілий німецький нарід пішов за тими гаслами, об'єднався довкола своєї національної влади та станув поруч неї до співпраці над відродженням рідного краю. Треба ще пригадати, що в перших днях гострої революційної боротьби нового національного уряду Гітлера, чимало німецьких соціалістів і комуністів опинилося в концентраційних таборах. Це викликало бурю протестів і гніву в СРСР, Австрії та Франції, де влада спочивала в руках комуністів або соціалістів. Крім того між Австрією й Німеччиною Гітлера запанували виїмкові взаїмовідносини, знані нам усім із голосів політичної преси.

Розуміється, Deutscher Lehrerverein, як виразник поглядів і волі всего німецького вчителства, не міг піти проти загальної народної течії. Він станув також до активної праці для добра оновленої батьківщини. Станув оновлений сам і поважно зміцнений морально й чисельно. Йдучи по лінії загальної течії — об'єднання всіх живих клітин народу — Deutscher Lehrerverein переорганізувався та приєднався до нової організації Deutscher Erzieherbund — що втягнув у свій склад усіх працівників на ниві шкільництва, виховання й освіти в числі 300.000 членів.

По тій причині голова нової організації (Deutscher Erzieherbund) В. Бекер зголосив письмом із 7 липня 1933 формальний виступ Deutscher Lehrerverein'у з М.Ф.У.Т., заявляючи рівночасно, що Deutscher Erzieherbund, як правний наступник Deutscher Lehrerverein'у даліше репрезентуватиме автоматично німецьке вчителство в М.Ф.У.Т., платитиме членські вкладки та брати участь у працях М.Ф.У.Т. через своїх назначених делегатів. Другим письмом із 14 липня 1933 повідомив той же сам голова, що представниками Deutscher Erzieherbund'у на Конгресі М.Ф.У.Т. у Сантандер назначені: Шемм — баварський міністр освіти, Кольб — радник баварського міністерства освіти, Вольфф — шкільний радник із Берліна та Бекер — голова D. L. V в Берліні.

Німецькі делегати не встигли (а може й нарочно не хотіли) прибути на відкриття Конгресу. Підчас їх неприявності почалася й відбулася дуже пристрасна дискусія над процедуральним правом участі німецької делегації в нарадах Конгресу. Проти участі в Конгресі німецької делегації виступила нагально Франція, Австрія, Голяндія й Латвія.*) На останок перейшла в тій справі така ухвала:

„М.Ф.У.Т. приймає до відома розв'язання й виступ із М.Ф.У.Т. Deutscher

*) Була це відплата французьких, австрійських, голяндських і латвійських соціалістів за концентраційні табори влади національних соціалістів у Німеччині — Автор.

Lehrerverein'у. — З огляду на те, що нова організація побудована на зовсім нових підставах, не може вона вступати в права свого попередника.

М.Ф.У.Т. зможе зайняти становище до питання приналежності до Федерації Deutscher Erzieherbund'у тоді, якщо від нової організації вплине до М.Ф.У.Т. відповідне прохання в справі її прийому в члени М.Ф.У.Т."

На другому (попудневому) засіданні явилася вже німецька делегація в повному складі та зайняла місця серед слухачів. По промові її члена, голови D. L. V. т. Бекера, вив'язалася ще гарячіша й пристрасніша дискусія вже в привіє делегації. Франція (Дельма) зголосила резолюцію такого змісту: „Представники Deutscher Erzieherbund'у, як делегати організації, що не належить до М.Ф.У.Т. та про прийом у склад членів М.Ф.У.Т. формально не просила, не можуть бути привіє на Конгресі навіть у характері обсерваторів“. Коли ж у запальній дискусії над змістом цієї резолюції представник Австрії т. Біндер допустився тяжкої образи так самої німецької делегації як і цілого німецького народу, німецька делегація серед гробової мовчанки всіх привієних опустила Конгрес.

Щоби злагіднити яскро цю трагічну подію, генеральний секретар М. Ф. У. Т. т. Дюма виголосив палку промову на честь німецького народу. Він підкреслив високі цінності німецької культури, практичного зміслу німецького народу, філософічного його світогляду, його віру в чесність, прив'язання до поезії, музичного генія цього талановитого народу та виїмкове становище його культури серед народів світу, заявляючи, що „Німеччина Гетого, Бетовена, Вагнера й Гегеля, Німеччина фабрик, Німеччина наших товаришів, що служать вірно ідеї мира, Німеччина терпеливої боротьби людини, що науку перемагає й опановує природу — та Німеччина вічна, безсмертна. Без неї людство не обійдеться“. На закінчення своєї промови зголосив т. Дюма таку резолюцію:

1. Призначене для німецького вчителства постійне місце в Виконавчому Комітеті М.Ф.У.Т. оставити необсадженим аж до хвилі формального зголошення в члени нової організації німецького вчителства.

2. Збагнути засоби й способи для забезпечення постійного місця німецької культури в Виконавчому Комітеті М.Ф.У.Т.

Опісля вручила німецька делегація голові Конгресу т. Геншоллові письмєнну заяву такого змісту: „Німецька Делегація має за шану вручити Панові Голові VI-го Конгресу М.Ф.У.Т. ось таку заяву: „В дискусії над справою програми нарад Конгресу — участь німецької делегації в Конгресі в Сантандер — впали напасливі твердження з уст промовців, головю австрійського делегата, в найвищій мірі образливі для німецького народу, його уряду, німецького вчителства та його представників на Конгресі. Пятнуємо їх найгостріше. Через те, що нам не вможливлено в дискусії висвітлити неправдиві твердження, заявляємо, що дальше не можемо брати участі в нарадах Конгресу.

Німецька Делегація прохає Пана Голову виняти з програми нарад Конгресу дальше обговорювання порушеної справи. Вона дуже жалує, що пересправи, для яких у неї була найкраща воля, покінчилися таким виходом. Відповідальність паде на тих представників, що дозволили собі на згадані вище напасливі твердження“.

На третьому засіданні, що відбулося 11 серпня 1933, виголосив другий секретар М.Ф.У.Т. т. Ляпієр фінансове звідомлення. Члени вплачували свої вкладки в доларовій валюті. Через девалюації американського долара повстав у касі М.Ф.У.Т. несподіваний дефіцит; цей дефіцит побільшили ще надзвичайні видатки на поширену діяльність М.Ф.У.Т. та нові її агєнди. Прибутки в цілому році виносили 221.027.62 фр. франків, а видатки 133.430.47 фр. франків. Щоби довести бюджет М.Ф.У.Т. до рівноваги та вможливити дальшу її діяльність запропонував таку висоту членської вкладки:

- 1) Постійна річна вкладка від кожного члена 25.— дол.
- 2) Додаткова річна членська вкладка від кожних 1000 членів по 5.— „ платних у золоті.

Членську вкладку можна вплачувати або в американських золотих доларах, або французьких франках, по розрахунку: 1 дол. = 25 франків.

На тому ж (третьому) засіданні виголосив т. Дюма свій реферат згід 7).
другий реферат згід 8).

На четвертому засіданні (11 серпня 1933 пополудні) виголосив т. Ляпієр.
На п'ятому засіданні відбувся вибір управних органів М.Ф.У.Т. і традиційна маніфестація в користь загального мира.

В склад Виконавчого Комітету з вибору ввійшли:

1. Англія — Пенлінгтон і Мандер.
2. Франція — Ляпієр.
3. Західна Європа — Люксембург — Швахтген.
4. Середня Європа — Швайцарія — Беш.
5. Позаскеанські краї — Голяндська Індія — Блемсма.
6. Північна Європа — Латвія — Куля.
7. Південна Європа — Греція.
8. Німеччина — місце необсажене.

В складі Секретаріату остали дальше тт. Дюма і Ляпієр.

На своєму засіданні в днях 1-го й 2-го листопада 1933 постановив Виконавчий Комітет, що черговий VII-ий Конгрес М.Ф.У.Т. відбудеться в Відні в останнім тижні місяця серпня 1934 року.

3 ЖИТТЯ НАШОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

ДИРЕКЦІЯ В. П. У. В.

Зголошення до Оселі. — Зголошення на побут в „Учительській Оселі“ в Ворохті в часі ферій належить вносити до Дирекції Т-ва В.П.У.В. в Львові, вул. Якуба Стшеме, 11/II до 5 червня ц. р. Пізніші зголошення возьметься під увагу тільки в міру вільних місць.

Зголошення писати по такому зразку:

Імя й назвисько зголошеного;

Місцевість, пошта й повіт;

Дата уродження;

Імена й назвиська зголошених членів родини, їх вік, звання, родинне посвоячення (мама, брат, сестра, муж — не учитель, можуть бути прийняті тільки в міру вільних місць).

Свідство лікаря замешкалого в;

Кого з родини повідомити на випадок занедужання;

Замовляю побут в „Оселі“ від дня до дня включно, родинну кімнату на 2 ліжка, 3 ліжка, 1 ліжко в збірних кімнатах по зол. гр. (Непотрібні числа черкнути). Родинні кімнати резервується тільки для родин (муж, жінка, діти).

Оскільки висилаєте саму дитину нижче 16 літ, подайте ім'я, назвисько й адресу того, кому поручаєте опіку над дитиною, та долучіть до зголошення письмнене зобов'язання названого опікуна.

В зголошенні треба написати, що принорвитеся без застережень в імені своїм і всіх Вами зголошених осіб, до постанов правильника та розпоряджень Управи „Оселі“.

Для вможливлення побуту в „Оселі“ якнайбільшій кількості членів, обмежується час пробування до сезонів, а саме:

перший сезон триватиме від 21/VI. до 5/VII.

другий сезон триватиме від 6/VII. до 20/VII.

третій сезон триватиме від 21/VII. до 10/VIII.

Харчування у власній кухні пічнеться від 21 червня ц. р. Зголошення на побут в „Оселі“ через більше сезонів допускається тільки в міру вільних місць.

Хорих на туберкульозу не приймається до „Оселі“. Колиб лікар „Оселі“ ствердив у літника недугу, небезпечну для окруження, мусить недужий покинути „Оселою“ до 24 годин без права відшкодування за понесені кошти.

За мешкання в „Оселі“ вплачується завдаток у висоті 20 зол. до каси Тов-а до 5 червня 1934 р.

По зложенні цієї належитості отримає прийнятий посвідку прийняття, якою легітимується по приїзді до „Оселі“ в управителя „Оселі“.

Належитість за харч і мешкання платить прийнятий Управі „Оселі“ в Ворохті.

Якщо прийнятий член не приїде на час, який означив у своєму зголошенні, виїде з „Оселі“ перед упливом означеного сезону, або не приїде зовсім, не повідомляючи про те вчасно Дирекцію Т-ва, не може домагатися звороту вплачених грошей за мешкання.

Замовлене мешкання чекатиме на приїзд літника повних 5 днів від дня зголошення. По цім речинці диспонує місцем Дирекція Т-ва.

Принагідні гості (члени) одержать приміщення на другому поверсі за оплатою 30 гр. за добу.

Вони обов'язані мати свою подушку й накриття.

Родин із дітьми нижче 3 літ не приймається.

Прийняті привезуть зі собою подушку, тепле накриття, пошивки, тоалетове приладдя і таку кількість білля, щоби обійтися без прання. Родинні кімнати в партері по 2 зол.; дво-ліжкові на поверсі по 1.50 зол. і по 1.00 зол.; одноліжкові наріжні в партері по 1.25 зол. Приміщення в збірних кімнатах по 75 гр. і 50 гр. денно. Приміщення на II-ому поверсі по 30 гр. денно.

Ціна харчу виноситиме денно: а) для дорослих по 2.80 зол., б) для дітей від 3—10 літ по 2.00 зол. Літники діставатимуть харч чотири рази на день (снідання, обід, підвечірок, вечерю). Друге снідання можуть замовляти собі літники в завідуючого харчівнею.

Кухня не буде видавати окремих харчів для хорих на жолудок.

Заввага: До „Оселі“ приймається тільки дійсних членів, це є таких, що не залягають у членських вкладках та жертвою на „Оселю“.

Короткоречинцевий побут належить також зголосити в Дирекції Т-ва до 5 червня. Незголошені не матимуть приміщення.

I. Оголошення Дирекції В.П.У.В. — Товариство В.П.У.В. веде харчування в „Оселі“ від дня 21 червня до 10 серпня ц. р. у власному заряді по ціні 2.80 зол. денно від особи тільки тоді, коли до дня 6 червня ц. р. зголоситься на побут в „Оселі“ на перший сезон поверх 30 осіб. При меншій кількості зголошених передасть Дирекція ведення харчування приватній особі. В тім випадку ціна харчування збільшиться.

Це подається до відома всім рефлектуючим на побут в „Оселі“.

II. Оголошення. Пошукується вишколеного кухаря до пансіону в Ворохті на час від 20 червня до 10 серпня 1934 р. Зголошення враз з доказами вишколення й умовами слати до дня 6 червня ц. р. до Дирекції Товариства „Взаїмна Поміч Українського Вчителства“ у Львові, вул. Якуба Стшеме, 11.

Висота членської вкладки в місяці червні ц. р. — З огляду на восьмий уже випадок смерті по 20 травня ц. р. включно розписує Дирекція, згідно з Правильником „Фонду посмертних допомог“, додаткову вкладку до цього фонду на місяць червень ц. р. — Тим чином членська вкладка на місяць червень ц. р. виносить для всіх членів 4.50 зол.

Управи Відділів допилюють із свого боку, щоби всі їх члени виконали совісно цей розпорядок.

Обіжник Дирекції в справі статистичних дат про допомогові фонди. — В цілі зладження перегляду ділання допомогових фондів (підручних кас) Відділів і дальшої розбудови цієї ділянки владжень „взаїмної помочі“ просимо всі Управи Відділів по можності найскорше й докладно дати Дирекції Т-ва звідомлення по таким питанням:

1. Коли оснований у Відділі допомоговий фонд (підручна каса).

2. З яких фондів основано підручну касу (висота щомісячних вкладок на підручну касу, кілька членів і як довго їх платили, який це був приблизно відсоток загалу).

3. Цифрові дані про зріст цього фонду по кожнім році існування Каси.
4. Засади орудування фондами Каси й видавання допомог (себто правильник Каси або замість нього обов'язуючі постанови в справі вplat і виплат ошадностей, висоти допомог, рат сплати і пр.).
5. Розміри дотеперішньої помочі членам (кілько окремих осіб користало з допомог, по кілько разів, кілько ще ні разу не користало).
6. Як сплачують члени видані допомоги (кілько членів і на які квоти завели довіря або з інших причин не сплатили довгів; які квоти пропали).
7. Хто і як завідує Касою, де приміщена кожночасна готівка і як висока вона буває.
8. Всякі інші висновки з дотеперішніх успіхів праці, практичні завваги й поради для других Відділів; також думки по потрібні зміни.

Обіжник в справі Квестіонара, розісланого з 4-ою книжкою „Шляху“. — Дирекція Тов-а розіслава з 4-ою книжкою „Шляху виховання й навчання“ за 1933-ий рік „Квестіонарі“ в справі різних статистичних дат, потрібних Товариству при опрацьовуванні різних проектів на розбудову Товариства.

Дирекція прохає всіх Членів Тов-а виповнити точно ті квестіонарі й повернути їх Дирекції не пізніше 31 травня ц. р. Управи Відділів у свою чергу повинні допилювати, щоби їх члени вив'язалися солідно й у пору з цього завдання.

Управи Відділів дістали ще додатково по кільканацять примірників Квестіонара для зібрання потрібних дат про тих українських учителів (ок) у їх повітах, що не були ніколи членами Тов-а, або були, а нині остали поза нашою організацією. Управи Відділів подбають, щоби інтересовані точно виповнили й повернули їх Дирекції Тов-а через приналежні Відділи таксамо до 31 травня ц. р.

Обіжник Дирекції в справі вплачування членських вкладок. — Дирекція Т-ва ВПУВ. пригадує Управам Відділів, що висилку виказів і зібрані членські вкладки належить пересилати кожного місяця кожночасно. Обраховування зібраних вкладок на виказах і висилання квот чеками треба переводити згідно зо сумою, поданою в виказах.

Емеритів, що в часі чинної служби не належали до Т-ва, не можна приймати до організації та побирати від них членських вкладок без попередньої згоди Головної Управи.

Не можна побирати членських вкладок без згоди Головної Управи також і від тих членів, що залягають у членських вкладках більшими квотами. Такі члени обов'язані зложити наперед письмєнну заяву, що залеглі членські вкладки вplatять ратами на протязі кількох місяців, або, що вступають в члени наново на правах, передбачених § 19 „Правильника Фонду по-смертних допомог“ і біжучу членську вкладку вноситимуть точно кожного місяця.

ВІДДІЛИ В. П. У. В.

а) Скликають збори і сходи́ни.

Коломия. — Товариські сходи́ни членів коломийського Відділу В.П.У.В. відбудуться в Коломий в домівці „Народнього Дому“ дня 3-го червня ц. р. в 10-й годині ранку по такій програмі нарад: 1. Звідомлення делегатів із Конференції ві Львові в дні 2 квітня ц. р. 2. Варстати праці. 3. Директиви делегатам на Загальний Збір Тов-а. 4. Чергові справи і внесення.

Львів. — Товариські сходи́ни членів львівського Відділу В.П.У.В. відбудуться ві Львові в домівці Товариства при вул. Якуба Стшєме 11, дня 10 червня ц. р. в 10-й годині перед полуднем по такій програмі нарад: 1. Відкриття наради. 2. Відчитання протоколу з останніх товариських сходин. 3. Зразок річного звідомлення управи школи з навчальної й виховної праці

школи — референт т. Бень. 4. Обміркування становища делегатів Відділу на цьогорічному Загальному Зборі. 5. Чергові справи.

Окремих запрошень на ці сходи Управа Відділу не висилає і тим шляхом запрошує всіх своїх членів до чисельної участі в нараді.

б) Відбули збори і сходи.

Львів. — Загальний Збір членів львівського Відділу В.П.У.В. відбувся 10 травня 1934 в 10.30 год. ранку в домі Товариства В.П.У.В. при вул. Якуба Стшеме 11, по такій програмі нарад: 1. Відкриття наради. 2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору. 3. Звідомлення з діяльності в минулому адміністраційному році. 4. Вибір членів Управи, Контрольної Комісії і делегатів на Загальний Збір. 5. Зразкова лекція з української мови в V-ій класі народної школи. 6. Інформації про вступні іспити до гімназій. 7. Чергові справи.

На Збір явилось 24 членів.

Нараду відкрив голова Відділу т. Зелений Андрій. Звідомлення з діяльності в минулому адміністраційному році подав секретар п. Петрів Денис. Відділ має 87 членів. Впродовж року мала Управа три засідання та скликала 4 товариських сходин. На сходинах відбулося дві дискусії на устроєво-програмові теми та три зразкові лекції з діянки методики навчання рідної мови. В останньому році заснувано при Відділі „Допомоговий Фонд“ та зорганізовано „Гурток мово-й українознавства“. Над зразковою лекцією з української мови в V-ій класі розвинулася дуже жвава дискусія, що тривала поперх 2 годин. З немалим зацікавленням вислухали приватні члени інформації про вимоги при вступних іспитах до гімназій.

В склад Управи Відділу ввійшли тт.: Бень Василь, Зелений Андрій, Когут Теодор, Петрів Денис і Юцишин Іван та заступники Сенюта Іван і Панейко Марія. До Контрольної Комісії вибрані тт.: Пилипець Леонтин, Хоминська Олена, Жизневський Володимир та заступники Бобеляк Михайло і Кней Михайло. Мандати делегатів на Загальний Збір і конференції Товариства дістали тт.: Бень Василь, Жизневський Володимир, Зелений Андрій, Когут Теодор, Панейко Марія, Петрова Іванна, Сенюта Іван, Хоминська Олена і Юцишин Іван.

У дискусії над пляном діяльності на майбутнє постановлено розбудувати дальше „Допомоговий Фонд“ та продовжувати методичну працю в „Гуртку мово-й українознавства“. Членські сходи мають відбуватися періодично.

Радехів. — Загальний Збір членів радехівського Відділу В.П.У.В. відбувся в Радехові дня 14 лютого 1934 по такій програмі нарад: 1. Відкриття Збору. 2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору. 3. Звідомлення Управи й Контрольної Комісії з діяльності в минулому році. 4. Вибір управних органів на 1934 рік і делегатів на всі збори й конференції. 5. Внесення членів.

Нараду відкрив голова Відділу т. Литвин Степан. Відчитаний протокол прийняли члени до відома. Відділ мав у минулому році 32 членів. Управа відбула два засідання та скликала два рази членські сходи. Касовий оборот із захунку членських вкладок виносив у прибутках 1.420.61 зол. і видатках 1.405.15 зол. Бібліотека числить 62 томів.

Управні органи на 1934 рік вибрані в такому складі: Управа: Литвин Степан, Сполітакевич Омелян, Галушак Павло, Собківна Ольга, Клебанова Ірена та заступники: Фединишин Василь і Личковський Богдан; Контрольна Комісія: Зінко Дмитро, Олійник Михайло, Казанівська Степанія та заступники: Теребушка Іван і Маркевичівна Одарка; Делегати: Литвин Степан і Собківна Софія.

Жидачів. — Загальний Збір членів жидачівського Відділу В.П.У.П. відбувся в Жидачеві дня 31 березня 1934 в домі „Народнього Дому“ по такій

програмі нарад: 1. Відкриття наради. 2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору. 3. Звідомлення Управи й Контрольної Комісії. 4. Плян діяльності на 1934 рік. 5. Вибір управних органів. 6. Чергові наради.

Наради відкрив голова Відділу т. Скалений. Відчитаний протокол прийняли прийвни до відома. Відділ числить 15 членів, у тому 2 емеритів. Відділ не виявляв живої діяльності, бо члени переобтяжені поїздками й працею в район. конференціях. На рахунку вкладок було 856.72 зол. у приходах і 855.72 зол. у видатках. Бібліотека Відділу числить 178 творів белетристичного й педагогічного змісту. В останньому році закуплено 23 творів за 139.60 зол., заплачено за переплет 19.10 зол., отже разом видано на бібліотеку 159.70 зол. Обговорюючи плян діяльності, доручили члени Управі збирати пильно членські вкладки та розвивати бібліотеку. При виборі вийшли управні органи Відділу в такому складі: Управа: Скалений Теофіл, Іванів Антін, Данилевич Любов, Ванчицький Степан, Котович Остап та заступники: Мاستикаш Михайло і Раковська Анисія; Контрольна Комісія: Ванчицька Марія, Данилович Марія, Готьова Текля та заступники: Сікорчик Марія і Кушлик Володимир; Делегати: Ванчицький Степан, Данилович Любов і Скалений Теофіл.

Богородчани. — Загальний Збір членів богородчанського Відділу В. П. У. В. відбувся в Богородчанах дня 21 листопада 1933 по такій програмі нарад: 1. Відкриття наради. 2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору. 3. Звідомлення Управи й Контрольної Комісії. 4. Вибір управних органів. 5. Чергові справи.

Нараду відкрив голова Відділу В.П.У.В. т. Соколовський Осип. Відчитаний протокол прийняли прийвни до відома. Відділ має 27 членів. Рахунок членських вкладок виказав у приходах 5.466.56 зол. і в розходах 5.261.78 зол. Касова готівка виносила 204.78 зол.

В склад Управи ввійшли: Соколовський Осип, Ботулинська Марія, Кузьма Павло, Рудий Тимко і Шанківська Софія та заступники: Гординська Софія, Михайлюк Степанія і Морський Лев.

Перемишляни. — Загальний Збір перемишлянського Відділу В.П.У.В. відбувся в Янчині дня 1 березня 1934.

Нараду відкрив голова Відділу т. Любінець Володимир. Відчитаний протокол прийнято до відома. До Відділу належить 26 членів. Поза Відділом є ще в повіті 13 українських народніх учителів(ок). Впродовж року вплинуло на рахунок членських вкладок 967.30 зол.; з того вислано Головній Управі 940.20 зол. Відділ має свою бібліотеку. На цю бібліотеку зложили члени в 1933 році 105 зол. В 1933 році закуплено для бібліотеки нових 41 книжок та придбано повне видання творів Ів. Франка вартости 200 зол. Відділ має власний Допомоговий Фонд у сумі 240 зол. Взагалі до каси Відділу, не рахуючи глинянського району, вплинуло впродовж року 1.114.40 зол. Управа Відділу мала в цілому році 4 засідання, але не скликала ні одних сходин по тій причині, що повіт поділений на кілька районів, а до того члени обтяжені поїздками й працею на районних конференціях. Це відбивається на діяльності Відділу.

При виборі ввійшли в склад: Управи Любінець Володимир, Сникл Петро, Свистун Іван, Дума Василь, Бойко Микола та заступники Ладика Степан і Давидович Микола; Контрольної Комісії: Кузьма Петро, Сеницева Антонія і Войчак Лев. Делегати: Бойко Микола, Любінець Володимир і Свистун Іван.

Войнилів. — Загальний Збір членів войнилівського Відділу В.П.У.В. відбувся в Районовій Молочарні в Войнилові дня 15 квітня 1934 р. по такій програмі нарад: 1. Відкриття наради. 2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору. 3. Звідомлення Управи й Контрольної Комісії. 4. Вибір управних органів. 5. Чергові справи.

Нараду відкрив голова Відділу т. Коваль Генрик. Відчитаний протокол прийняли члени до відома. Управа мала впродовж року одно засідання і скликала 2 сходи; на них обговорювано важні організаційні справи Товариства. З касового звідомлення вийшло, що члени платять добре чергові членські вкладки та сплачують задовження з попередніх літ. Управні органи Відділу вибрано в такому складі: Управа: Коваль Генрик, Козловський Теодосій, Грох Володимир, Кравець Василь, Лотоцька Марія та заступники: Масюк Галя і Мацех Евфрозина; Контрольна Комісія: Мацех Володимир, Ліщинський Євген і Козловська Анна. Делегати: Коваль Генрик, Грох Володимир, Кравець Василь і Лотоцька Марія.

Косів. — Загальний Збір членів косівського Відділу В.П.У.В. відбувся в Косові дня 29 березня 1934 в 10-ій годині ранку в домівці „Бесіди“ по такій програмі нарад: 1. Відкриття наради. 2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору. 3. Звідомлення Управи й Контрольної Комісії. 4. Планы діяльності на майбутнє. 5. Вибір управних органів. 6. Чергові справи.

Нараду відкрив голова Відділу т. Вовк. Відчитаний протокол прийнято до відома. Відділ поза збиранням членських вкладок не виявив живої діяльності. Управа відбула 4 засідання. Впродовж року вплинуло до каси Відділу 2.323.24 зол., з чого видатковано 2.029 зол. Касова готівка в дні 31 грудня 1933 виносила 294.24 зол. Відділ має власну бібліотеку, зложену з 281 томів творів різного змісту. Ухвалено скликати в новому році 2—3 товариських сходів та зайнятися плеканням шовкопрядки в повіті.

При виборі ввійшли в склад: Управи тт. Вовк Григорій, Білицова Степанія, Квасниця Степан, Сальварівський Антін і Винницький Зенон та заступники Нянк Михайло і Мацюк Василь; Контрольної Комісії тт. Томичева Марія, Гошоватюкова Марія і Микитюк Никифор. Делегатами на Загальні Збори й Конференції в 1934—35 році вибрані тт. Вовк Григорій, Томичева Марія, Білицева Степанія й Квасниця Степан.

Турка н/Стр. — Загальний Збір членів турчанського Відділу В.П.У.В. відбувся в Турці н/Стр. в домівці „Народнього Дому“ дня 12 лютого 1934, в 10-ій годині ранку по такій програмі нарад: 1. Відкриття наради. 2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору. 3. Звідомлення Управи й Контрольної Комісії. 4. Звідомлення з Конференції делегатів у Львові в дні 13 січня ц. р. 5. Планы діяльності на майбутнє. 6. Вибір управних органів. 7. Чергові справи.

Збір відкрив голова Відділу т. Шеремета Прокіп. Протоколу не відчитувано. Впродовж року відбула Управа 4 засідання. Товариських сходів Управа не скликала з огляду на розбиття повіту на кілька платничих районів та частіші виїзди членів на районові конференції. До каси Відділу вплинуло до кінця року 4.286.26 зол. У тому часі видано 4.275.54 зол. Готівка в касі в дні 31 грудня 1933 виносила 10.72 зол. Відділ має власну бібліотеку, зложену з 908 томів на загальну вартість 3.670.09 зол. Над звідомленням велася досить оживлена дискусія, в якій промовці порушували найважливіші організаційні справи. Головно домагалися врухомлення допомогового фонду при Відділі, що з кінцем року виносив уже 658.31 зол.

При виборі ввійшли в склад: Управи тт. Шеремета Прокіп, Жилавий Антін, Петрик Ольга, о. Федевич, Міхневич Маріян та заступники: Корчинський Микола і Волосянська Марія; Контрольної Комісії тт. Комарницький МIRON, Ковальський Микола і Владичин Михайло та заступники Яремкевич Ольга і Заліщукова Анна. — Делегатами на 1934—35 рік вибрані тт. Шеремета Прокіп, Жилавий Антін, Петрик Ольга, Комарницький МIRON, Заліщукова Анна і Міхневич Маріян.

Перемишль. — Звичайний Загальний Збір членів Відділу Т-ва В.П.У.В. в Перемишлі відбувся 13 травня ц. р. в домівці Відділу, приміщених у школі ім. М. Шашкевича, під проводом голови т. А. Пушкаря, при малім числі приїзних членів. Звідомлення з діяльності за минулий рік виявило, що з кінцем 1933 року було в Відділі, до якого належать члени перемиського й добро-

мильського повіту, лише 16 членів, себто таких, що не залягали поверх 3 місяців із вплатами членських вкладок. Інші члени — по причині вкладкових залежностей — втратили членські права. (Заввага Дирекції: Стан цей поправився на стільки, що в травні ц. р. числить уже Відділ 32 членів). На 3 сходах, скликаних впродовж року, було приєднано по 9 тих самих членів; у цій числі не було ні одного з Добромильщини. Дискутовано на теми, порушували в „Учительськiм Слові“ і на теми загальних напрямних діяльності Т-ва. Річ природна, що дискусія так малого гуртка членів не є зеркалом думок усіх членів Відділу. Частина членів Відділу не приходять на сходи по причині місцевих особистих незгод і міжособиць. Є надія, що частина колишніх членів із більшими залежностями в членських вкладах постарается тепер відновити своє членство в Т-ві, користаючи з полекш, що їх тепер дає Головна Управа. Слід побажати, щоби враз із зростом числа членів, зажив Відділ повним і змістовним життям. Коли взяти під увагу, що з кінцем м. р. Дирекція Т-ва вислала „Учительське Слово“ 35 адресатам, можна думати, що тільки-ж членів Відділу (на скільки читали присланий їм орган Т-ва) стояло в курсі справ Т-ва. Управа Відділу відбула кілька повних і неповних засідань, та з доволі великим трудом зладила неповний ще адресар українського вчителства в обох повітах.

У короткій дискусії над звідомленням Управи Відділу заявили члени за висиланням на будуче вкладок просто до Головної Управи чеками П. К. О. і за зміцненням інтелектуальних праць Централі й Відділів. — По звідомленні Контрольної Комісії, зложенім т.т. Гоцькою і Сенишином, ухвалив Збір уступаючий Управі довіря.

Нововибрана Управа Відділу уконституувалася, вибираючи: головою т. А. Пушкаря, заступником голови т. С. Котисову, секретаркою т. С. Миссакову, скарбником т. П. Суровецького, бібліотекарем т. Д. Стельмаха.

(З повищого звідомлення виходить, що нездорового організаційного стану Відділу, що триває вже кілька літ, не повелося ще направити кільком рухливішим членам Т-ва. — Заввага Дирекції).

Миколаїв н/Дн. — Загальний Збір членів миколаївського Відділу В. П. У. В. відбувся в Миколаїві н/Дн. у домівці „Просвіти“ по такій програмі наряд: 1. Відкриття наради. 2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору. 3. Звідомлення Управи й Контрольної Комісії. 4. Вибір управних органів. 5. Чергові справи.

Збір відкрив голова Відділу т. Карваш. Відчитаний протокол прийняли члени до відома. Діяльність Відділу обмежувалася до пильнування збірки членських вкладок. Про засідання Управи та членські сходи немає в звідомленні Відділу жадних згадок. По вислуханні звідомлення обговорювали члени справи, що мають бути предметом нарад Загального Збору Товариства в Львові. Вони заявили за злукою В. П. У. В. з Учительською Громадою, створенням емеритального й стипендійного фондів (перший на основі добровільности). Для здійснення ідей варстатів праці повинна бути покликана при Головній Управі В. П. У. В. окрема комісія. При виборі ввійшли в склад Управи: Карваш Іван, Паньків Теодор, Білик Олена, Сподар Володислав, Юрків Одарка і заступники Руснак Ольга та Милович Софія; Контрольної Комісії: Світий Михайло, Цюра Антін, Козьма Сидор і заступники Теслюк Олена і Заяць Ніна. Делегатами вибрані: Паньків Теодор і Світий Михайло.

Самбір. — Товариські сходи членів Самбірського Відділу В. П. У. В. відбулися в Самборі дня 17 травня 1934 спільно з представниками Учительської Громади. На сходах читав т. Стрільбицький дальше свою доповідь на тему „Реалізація навчання в світлі нових програмів“. Продовження відчиту відбудеться на чергових сходах дня 26 травня ц. р. разом із показовою лекцією. Опісля члени висловили однозгідне бажання, щоби дійшло до злуки В. П. У. В. з Учительською Громадою.

Станиславів. — Сходини членів станиславівського Відділу В.П.У.В. відбулися дня 4 березня 1934 р. в домівці „Рідної Школи“ в прив'язі 26 членів із таким порядком нарад: 1. Відчит т. Комановського Михайла на тему: „Як реалізувати вимоги програми практичних занять ув обсягу культури щоденного життя“. 2. Звідомлення т. Гірняка з Конференції Делегатів Відділів із 13 січня ц. р. — Над обома рефератами відбулася оживлена виміна думок. Прив'язні члени заявили за творенням „варстатів праці“.

Рава Руська. — Ширші товариські сходини членів равського Відділу В.П.У.В. відбулися дня 18-го березня ц. р. по такій програмі нарад: 1. Відкриття сходин; 2. Організаційний реферат; 3. Напрямні для делегатів на Конференцію 2 квітня ц. р.; 4. Внесення й запити.

На сходинах було 26 членів. — Наряду відкрив голова. Свій організаційний реферат опер голова на постановах статуту про завдання Товариства. Головно підкреслив значення кружкових сходин і секцій для ширення серед членів педагогічної освіти. В дискусії над рефератом члени видвинули потребу заснування таких педагогічних секцій при Відділі: мовознавства, краєзнавства, природознавства, руханково-прогулькова, музична; головно підкреслено потребу збирання матеріалів для польсько-українського словництва. Відбулася також жива дискусія над реалізацією наукових програмів на підставі статей у „Шляху виховання й навчання“. Промовці підкресливали значення середовища в науці, визнали вагу науки географії та радили опрацювати мапу повіту для цілей шкільного навчання. Задля здійснення порушених у промовах думок вибрано кількох референтів і постановлено придбати для них відповідну літературу. — Делегатам на Конференції 2 квітня поручено заявитися за творенням варстатів праці на місцях, голосувати проти створення емеритального фонду та ліквідації надбань Тов-а и обороняти думку про створення невеликого Стипендійного фонду на спеціальні педагогічні студії. — Сходини ззивали своїх членів закладати при школах Батьківські Кружки й наладнувати в них працю. — Запала також постанова про влаштування товариського „свяченого“ 22 квітня ц. р.

Коломия. — Товариські сходини членів Відділу В.П.У.В. відбулися дня 4 березня ц. р. по такій програмі нарад: 1. Відкриття наради; 2. Звідомлення з нарад Конференції в січні ц. р.; 3. Плян діяльності Відділу; 4. Питання нарад Конференції 2 квітня ц. р.; 5. Внесення й запити.

Наради відкрив голова та поінформував про хід нарад Конференції в січні ц. р. Ухвалено, що на всіх сходинах реферуватиме про „Шлях виховання й навчання“ т. Шуль, а про „Учительське Слово“ т. голова. В справі варстатів праці взяв верх погляд, що на цю ціль не можна обтяжувати спеціально членів, ні позбуватися якихнебудь надбань Тов-а, тільки треба видвигати почини від Відділів і співпрацювати з організованим громадянством. В справі реорганізації „Фонду посмертних допомог“ Відділ одобрив становище Дирекції з минулого року. Члени одобрили думку створення стипендійного фонду й ухвалили складати на цю ціль по 0.50 зол. місячно. Обговорення емеритального фонду відложено до чергових сходин.

Бережани. — Товариські сходини членів Відділу В.П.У.В. відбулися дня 18 березня ц. р. Предметом нарад були справи, призначені на програм нарад Конференції Делегатів дня 2 квітня ц. р. Про варстати праці відчитав доповідь т. Божиківський. Цю справу вже розпочато в бережанському повіті. По його думці, належить творити в повітав спеціальні банки, а вони в свою чергу створили б центральний банк; ці банки мали б фінансувати варстати праці. За становищем т. Божиківського заявився т. Нагірський. В справі „Фонду посмертних допомог“, стипендійного фонду та емеритального, взяв верх у бережанських товаришів погляд, що всі ці фонди повинні існувати не при централі, але при Відділах Товариства. Внесень не було жадних, крім бажання т. Нагірського про варстати праці надрукувати на сторінках „Учительського Слова“.

СВЯТО ПРАПОРУ УКРАЇНСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ.

З Е М Л Я К И !

Пів століття минуло відколи національний провід нашої Области звернувся до народу з гаслами добровільних кооперативних об'єднань,

щоби зміцнити нашу господарську думку,

щоби всенароднім, але повсякденним і зорганізованим зусиллям поспільно розбудовувати рідне суспільне господарство,

щоби для загального народнього добра знову повернути нам давно затрачені, але необхідні ділянки праці,

щоби на міцних основах спільно і твердо добутого суспільного гаразду рівночасно поширювати й поглиблювати через рідну кооперацію також громадське моральне добро та красу життя в цілм народі.

Нині вже згуртувала оця суспільна праця сотні тисяч свідомих земляків у трьох тисяч п'ятсот всіляких кооперативах,

нині вже маємо кільканацять мільйонів неподільне рідне суспільне майно, свою поважну кооперативну торгівлю — капіталом, який повірили нам наші ощадники, розбудовуємо рідний готівковий кредит, сотня великих молочарень і друга сотня інших суспільних виробничих підприємств, кладуть основи під рідний промисл, суспільна агрономія і сімсот кооперативних машинових стацій працюють на збільшення та поліпшення наших хліборобських продуктів, ми вже самі вивозимо чимало з цих продуктів на світові ринки збуту.

Тільки сильна воля, тільки зміцнені і завсіди живі моральні сили Нації могли цього доконати.

Однак це тільки початок. Перша протоптана стежка. Широкий і далекий шлях щойно перед нами...

*

Серед оєї довгої і невгаваючої народньої праці українська кооперація постановила цього року видвинути перед собою символічний знак своєї живої творчої ідеї

ПРАПОР зі знаменем „РЕВІЗІЙНОГО СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ КООПЕРАТИВ“, як свого найвищого ідейно-організаційного об'єднання.

Врочисте посвячення прапору Ексц. Митрополитом Кир Андреем та

КООПЕРАТИВНЕ СВЯТО

з цього приводу зачнеться у Львові, в неділю, 3 червня н. р. в год. 9-й рано на великій площі „Сокола-Батька“.

Всі кооперативні та культурно-освітні централі приберуть цей прапор своїми лентами.

У цей наш радісний день зйдуться на сокільськім майдані тисячі друзів кооператорів із сіл та міст усіх ближчих округ та делегації з кооперативних осередків у цілому краю.

Будемо радіти, коли це наше кооперативне свято, як і наша кооперативна праця, переміниться в усенародню українську зустріч для солідарного підкреслення віри в кооперативну перемогу невмірущих сил душі рідного народу.

Оден за всіх, усі за одного!

В об'єднаних творчих силах — добро й краса.

Львів, 24 травня 1934 року.

„РЕВІЗІЙНИЙ СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ КООПЕРАТИВ“
Центральне Об'єднання Української Кооперації.